

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECC

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inzerate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Pred koncem vojaškega pustolovstva na Kilajskem

Izredno zapleteni diplomatski položaj na svetu, iz katerega nihče še ne ve nobenega izhoda, je med drugim povzročil tudi na Daljnem Vzhodu globoke izpremembe, posebno, kar se tiče vojske med Japonsko in Kitajsko, ki se vleče brez pravega uspeha že tri leta ali pa celih devet, če upoštevamo mandžursko ekspedicijo Japoncev. Dočim so japonski vojaški krogi, dokler ni izbruhnila vojska med demokratičnimi in avtoritarnimi državami v Evropi, zagovarjali vojsko s Kitajsko do popolne zmage, ki naj bi Kitajsko izpremenila v neke vrste japonsko kolonijo na azijski celini, pa je sedanja japonska vlada, ki se je otrsela vojaške diktature, sklenila, da vojsko s Kitajsko likvidira s častnim in za obe strani koristnim sporazumom.

Ta razvoj politične preusmeritve japonskih državnikov je kaj naravna posledica razvoja mednarodnega položaja, ki ima globok vpliv na to, kakšna bo usoda japonske države v bodočnosti. Nihče ne ve, kaj bo prinesla ta vojska Sovjetski uniji, ki je za Japonsko manj nevarna kot središče boljševizma za ves svet, kakor kot nadaljevalka carske politike v Aziji. Ni treba veliko fantazije, da izmerimo vse posledice, ki bi jih imela za Japonsko okrepitev Sovjetske unije na zapadu, s čemer je treba računati prav tako, kakor z možnostjo, da se račun i rdeče Moskve popolnoma izjalovijo. Kako se bodo nadalje razvili odnosi med Japonsko in Zedinjenimi državami Severne Amerike, ki so že danes precej napeti, je tudi velika uganka. Isto velja za razmerje, ki vlada med Tokijem in Londonom, ki na noben način ni prebolel hudega udara, katerega je nanesla britskemu imperiju v Aziji japonska diplomacija. In kako naj se Japonska zadrži nasproti Nemčiji, s katero ji vežejo prav vsi njeni politični interesi v Aziji, medtem ko prijateljstva med Berlinom in Moskvjo ni mogoče spraviti v sklad s stališčem, ki ga Japonska zavzema in mora zavzemati nasproti svojemu najnevarnejšemu tekmecu v Aziji. Zato je čisto naravno, da je japonska vlada sklenila napraviti konec svojemu sporu s Kitajsko, ki jo je pač mogoče poraziti na bojnih poljih, nikakor pa ne ukloniti volji zmagovalca.

Toda, kako naj se kitajska afera konča, ne da bi se Japonska odpovedala cilju, zaradi katerega je šla v to vojsko in za katerega je prinesla in še prinaša tako ogromne žrtve na krvi in denarju, da se danes nahaja v tako hudi gospodarski krizi, kakor še nikoli doslej? Bilo je mogoče prizadejati kitajskim armadam maršala Čan-kajška poraz za porazom, toda kitajska vojsna sila ne usahne in vedno znova vstaja z nezmanjšano voljo do nadaljnjega odpora. Le kdor pozna kitajski narod, njegovo neizčrpno vitaliteto, nepremagljivo odpornost in njegovo miselnost ter ovire, ki jih stavlja vsakemu osvajačku kitajska zemlja, more to razumeti. Ima pa kitajska politika obenem svoje tradicionalne slabe točke, predvsem mnogolichnost kitajskih političnih voditeljev, ki so izredno izurjeni v tem, kar Evropci imenujemo izdajstvo, Kitajci pa ne smatrajo za greh, ampak naravnost za odliko, ki dovoljuje človeku prilagoditev vsakemu položaju, ne da bi trpela stvar sama. Tak politik je tudi gospod Van Cin Vej, svojčas najboljši prijatelj vodje Čan Kaj Šeka, danes pa ne njegov sovražnik, pač pa nasprotnik na politični šahovski deski, kakor je to na Kitajskem vedno bilo in bo. Van Cin Vej ima kljub temu, da igra skupno igro z narodnim sovražnikom, slej ko prej velike prijateljstvo med kitajskimi politiki in generali, ki se nahajajo v Čan Kaj Šekovem taboru. Van Cin Vej pač zagovarja drugo metodo, kako braniti kitajske interese, ker je mnenja, da jih bo njegova domovina bolje branila, če pristane na tim tesnejše politično in gospodarsko sodelovanje z Japonsko na azijski celini. Njegova politika je dovedla do tega, da je mogla Japonska sestaviti osrednjo kitajsko vlado tihomorskih kitajskih provinc, ki jih Japonska drži pod svojo oblastjo. Vendar pa je ta vlada še danes samo na papirju in je izključena, da bi začela živeti, če ne pride do sporazuma s Čan Kaj Šekom, ki je in ostane najmočnejša in odločilna, pa tudi najidealnejša osebnost vsega kitajskega naroda.

Izredno premeteni Van Cin Vej, ki ima vedno odprta vsa vrata, se je začel po posredovalnih pogajati z vrhovnim kitajskim vodjo, ki od začitka ni hotel ničesar vedeti o kakršnem koli kompromisu z Japonsko, če prej Japonska ne odpokliče vse svoje vojske s kitajskega ozemlja. Ker tega Japonska ne bo storila, ker gre za njen prestiž in njen vpliv ter položaj ne samo v Aziji, ampak na svetu sploh, gre sedaj za to, da bi Čan Kaj Šek odnehal, kar ni izključeno, ker tudi njegov položaj spričo dejstva, da ne uživa več podpore Sovjetov in mu tudi Anglija ne more več pošiljati izdatne pomoči, ni preveč lahek. Da pri tem posreduje njegov bivši prijatelj, je samo po sebi razumljivo, ker si more Van Cin Vej od tega obetati le velik dobiček v politiki osebnih ambicij, ki so na Kitajskem od nekdaj na odličnem mestu. Ta politika ni brez vsakega izgleda, ker gotovo tudi Čan Kaj Šek želi konca vojske, ki bi Kitajski lahko prinesla zelo ugodne pogoje, in sicer priznanje nove in močne neodvisne države, ki bo po svoji prosti volji in s stališča svojih lastnih koristi lahko sodelovala z Japonsko na gospodarskem področju in morda tudi na zunanje političnem, da se Azija osvobodi vpliva tujih velesil; seveda taka politika ni mogoča drugače, kakor da Kitajska predstavlja popolnoma enakopravnega partnerja Japonske...

Ker bi tak konec pomenil popolni polom strašno drage vojaške ekspedicije na Kitajsko, do katere so prisilili japonskega vladarja generala, je razumljivo, da so leti izgubili v Tokiju ves vpliv in se sedaj kujajo v ozadiju. Nova japonska vlada, ki je zopet navezana na politične stranke, si je sedaj nekoliko oddahnila, do likvidacije spora s Kitajsko pa, kakor si jo želi, pot še ni popolnoma odprta. Gledano z vseh strani, se končuje japonska vojska zoper Kitajsko vse prej kakor z zmago; prav za prav predstavlja zanjo nemajhen moralni poraz in ogromne stroške, o katerih se ne ve, s čim bodo plačani.

Z mednarodnega stališča je zanimivo in omembe vredno, da podpira Van Cin Vejeto po-

Mir na Balkanu zavisi od previdnosti in odpornosti balkanskih držav

Izredno pomembna opazovanja vatikanskega glasila o tekmi velesil na Balkanu

»Osservatore Romano« razmotriva o trenutni politični borbi za balkanske države in med drugim ugotavlja naslednja dejstva:

Tudi tokrat se Balkan ne more popolnoma umakniti iz trenj med obema nasprotnima taboroma. Od angleške strani se je trdilo, da je Romunija dobila od Nemčije gospodarski ultimatum. Toda to novico je minister Gafencu takoj zanikal kot neresnično. Od nemške strani pa se veliko piše o »vmešavanju« zaveznikov v balkanske države. Povod za to trditev so dala gospodarska pogajanja, ki se med Anglijo in Romunijo vodijo v Londonu. Toda pri tem ni treba pozabiti, da istočasno teko tudi gospodarska pogajanja med Romunijo in Nemčijo v Bukarešti. Reči torej smemo, da je obojestransko »vmešavanje« vsaj enakovredno.

Karakteristična je trditev nemškega tiska, ki dolži London, da hoče Romunijo zapleteti v vojni metez, potem ko je »pahnila v vojsko« in v propast Poljsko in Finsko. Prav tako Nemci veliko pišejo o »prepadenosti« Angležev radi neuspeha njihovih garancij, ki so bile dane manjšim narodom na vzhodu Evrope. Če bi ta »prepadenost« bila resnična, potem bi se gotovošje mogli reči, da zavezniški prav gotovo ne žele novih neuspehov v tem smislu, da bi potegnili v vojsko narode, ki žele živeti v miru in ki bi morali sprejemati pomoč od držav garantinj. — Obojna kritika se torej ne dopolnjuje, ampak izključuje.

Kakšen pa je trenutni politični položaj na Balkanu

Romunija se pogaja z vsemi državami, s katerimi je zadnja leta imela trgovske etike. Torej noče biti vzrok rivalitete med vojskujočimi se državami v tem smislu, da bi eni izmed njih hotela biti bolj naklonjena. Romunija ima garancije zaveznikov, toda kar vnaprej ne izključuje tudi drugih garancij, samo če taka jamstva v ničemer ne ogražajo njene državne neodtakljivosti in ne nudi vojskujočim se državam prevetve, da bi na njihovo ozemlje prenesli vojskovnanje.

Jugoslavija je v teh dneh svečano proslavila obletnico italijansko-jugoslovanske pogodbe, ki je zagotovila po dolgem in mučnem tekmovanju mir na Jadrnu. Sedaj je ta država odločena, da nadaljuje s svojo nevtralnostno politiko kljub mahinacijam Sovjetije na Balkanu, s katero Belgrad niti nima diplomatskih zvez. Od države, ki niti ni uradno priznana od jugoslovanske države, more Belgrad le malo pričakovati. Zaradi tega so moskovski načrti o sovjetskih garancijah bili v Belgradu sprejeti s tistim skepticizmom in nezaupanjem, ki je stoddotno opravičeno z ozirom na sovjetsko brezbržnost in ne- lojalnost za mednarodno prevzete obveze, ki jo Moskva v zadostni meri vsak čas kaže. Opozorimo na nenapadalne pogodbe, ki jih je Moskva imela z Poljsko, z baltičskimi državami, s Finsko itd.

V Bolgariji sprememba v ministrskem svetu ni vplivala na zunanjo politiko države. Predsednik vlade in zunanji minister je že ponovno naglasil, da se nič ni spremenilo. Posebno močen činitelj miru in ravnovesja na Balkanu je okrepitev prijateljstva med Bolgarijo in Jugoslavijo. Bolgarske teritorialne zahteve, ki bi v drugačnem ožračju mogle povzročati resne zadržke za ohranitev balkanskega mira, so sedaj pomaknjene na drugo stopnjo in niso v ospredju zanimanja.

Politika Turčije vzbuja v tem trenutku večjo pozornost. Tisk zaveznikov se sprašuje, kako daleč bi Ankara bila pripravljena se vplesti proti morebitnim posegom sovjetske politike na Balkan.

Izjava turškega zunanjega ministra

„Nobena velesila se ne sme vsidрати na Balkanu“

Ankara, 28. marca. t. Havas: Ves turški tisk objavlja zelo obširno izjavo turškega zunanjega ministra Saradzogla. Vsi listi v velikih naslovih in s posebnimi članki odobravajo to izjavo in poudarjajo, da je prišla ob pravem času.

List »Yenisabah« piše, da v vsakem primeru napada na katero koli balkansko državo Turčija ne bi mogla odložiti svoje pomoči napadeni državi. Balkanska zveza je namreč tako trdna, da bi sleherni napad na eno izmed članic Balkanske zveze obenem pomenil napad na Turčijo.

Po zasedbi Albanije je Turčija že storila vse potrebno, da bi se lahko branila proti vsakomur in v vsakem primeru. Ker je Turčija mnenja, da je samo ona gospodar svojih odločitev in zato samo ona upravičena presojati dogodke, ki se nanašajo nanjo, poudarja Tur-

litiko zlasti Italija, brez dvoma z namenom, da se Japonska v Aziji razbremeni in lahko začne igrati važnejšo vlogo med diplomatskimi silami sveta v prilog tistega zamisla, ki ga ima Rim. Nasprotno pa je Van Cin Vej zelo črno zapisan v Londonu in Washingtonu, kar je vse razumljivo in vseskozi logično.

Turčija in Sovjeti

Znano je, da angleško-francoško-turška pogodba o medsebojni pomoči ne vpleta Turčije avtomatično v vojsko s Sovjeti. V slučaju vojske zaveznikov s Sovjetijo si je Ankara igovorila svobodo odločevanja. Vendar pa je znano, da se po ponesrečenih pogajanjih med Turčijo in Sovjetijo v Moskvi odnosaji med obema državama slabšajo. Ankara ne bi mogla brezbržnost gledati, ako bi Moskva Balkanu ponudila slične garancije, kakršne so Turki zavrnili. Kajti sovjetska jamstva bi Moskvi dajala možnost vplivati na turško politiko, česar pa Turki niso hoteli. Toda Turki in Sovjeti se ne gledajo sumljivo samo na Balkanu, temveč tudi na Črnem morju in pa na Kavkazu. Stiki Turkov z armado generala Veyganda so zgovorno znamenje, v kakšni meri bi se v tem delu sveta mogla razvijati bodoča situacija.

Majski pri Halifaxu

Sovjetski veleposlanik je opozoril angleško vlado, da je Sovjetija v skrbeh zaradi zmeraj večjega obkoljevanja Nemčije

London, 28. marca. t. Reuter: Sovjetski veleposlanik v Londonu Majski je bil snoči pri lordu Halifaxu, angleškem zunanjem ministru. Ta obisk je izval precejšnjo pozornost, ker se je zgodil isti dan, ko je bilo objavljeno, da mora sovjetski veleposlanik v Franciji Surič oditi, ker je rdečemu diktatorju Stalinu poslal brzojavne festičke, ko je bil v Moskvi podpisan mirovni diktat proti Finski. V brzojavki je Surič rabil izraze, ki so bili žaljivi za francosko vlado.

Diplomatski krogi v Londonu sedaj izjavljajo, da je bil Majski pri Halifaxu samo zato, da bi protestiral proti temu, da so angleške vojne ladje ustavile v Pacifiku dva sovjetska parnika, ju odpeljale v Hongkong in tam preiskale. Sovjetski parniki namreč prevažajo v Vladivostok blago, ki je nato od tam poslano v Nemčijo. Majski bi naj bil Halifaxu izjavil, da ti sovjetski parniki ne morejo biti kontrolirani in se nad sovjetskimi ladjami sploh ne more izvajati nadzorstvo vojskujočih se držav, ker v Sovjetiji sploh ni parnikov, ki bi bili zasebna last, ampak so tam vsi parniki »državna lastnina«. Nad takimi parniki pa se nadzorstvo ne bi smelo izvajati. Sovjeti mislijo s tem doseči to razlago, da so parniki, »ki so državna last, isto kot vojne ladje; teh pa nikdo ne sme voditi v svoja pristanišča na pregled.

Angleška vlada pa tega zvitega in naivnega stališča sovjetske vlade seveda ne more vzeti na znanje, kajti lastnost parnikov se določa po tem, kakšno službo ti parniki ali ladje opravljajo. Če ti parniki prevažajo trgovsko blago — pri tem se nikdo ne vprašuje, čigava last je parnik —, tedaj morajo spoštovati pravila vojnega nadzorstva nad trgovskim blagom, ki se vozi po morjih. Za vse parnike pa mora biti to nadzorstvo enako, pa naj bodo last zasebnikov ali pa javnih državnih ustanov.

Mednarodni krogi ne morejo verjeti, da bi bil šel sovjetski veleposlanik v angleško zunanje ministrstvo zato, da bi mu povedali tamkaj te modrosti, ki bi si jih lahko tudi sam razkrinkal po tehtnem premisleku. Nevtralni opazovalci menijo, da je sedaj borba za stališče Sovjetije v drugi

Na splošno je mogoče reči, da je Balkan miren bolj kot kdaj, kar se tiče njegovih medsebojnih odnosajev. Ni pa tako miren, v kolikor zadeva to poizkuse izvenbalkanskih držav, da vplivajo na balkansko politiko. Od spretnosti diplomacije Bukarešta, Belgrada in Ankare zavisi odpornost proti novi ofenzivi tretjih sil, ki morejo imeti več ali manj izrazite interese, da zanesejo v ta del Evrope svoje gospodarsko in morda tudi vojaško tekmovanje pod pretvezo, da hočejo tem državam nuditi garancije in brambo, katere trenutno ne zahteva nobena balkanska država.

Bukarešta, 28. marca. AA. Stefani: List »Ordine« povečuje pakt italijansko-jugoslovanskega prijateljstva ob obletnici podpisa tega pakta in poudarja, da jugovzhodna Evropa danes ne bi živel v miru, če ne bi bilo tega pakta.

dobi vojne zopet na vishu. Pariški sovjetski veleposlanik Surič je poslal svojo brzojavko iz Pariza dne 19. marca, to je tedaj, ko se je že nekoliko izvedelo, kaj sta se Mussolini in Hitler dogovorila na Brennerju. Z brzojavko je najbrž Surič hotel pospešiti prelom diplomatskih stikov med Francijo in Sovjetsko Rusijo. To se mu še ni posrečilo, toda borba za zadnjo odločitev Sovjetije mora biti v odločilnem prehodu in zato je Majski želel še razgovor z angleškim zunanjim ministrom, predno se na drugi strani ne pojasni, kako daleč bi Sovjetija šla pri napovedani pogodbi v troje med Nemčijo, Italijo in Sovjetijo.

Majski je želel, da naj zavezniški spremene svoje stališče

London, 28. marca. t. Reuter: Sovjetski in angleški politični opazovalci v Londonu potrjujejo, da se Majski in Halifax nista pogovarjala samo o tem, da so angleške vojne ladje »protipostavnost odvedle dva sovjetska parnika v Pacifiku na pregled v Hongkong.

Tokrat se je sovjetski veleposlanik Majski obrnil naravnost na zunanega ministra Halifaxa in ga opozoril na to, da bi se naj v celoti proučili odnosi med Anglijo in Sovjetijo. Majski je tokrat ponovno poudaril Halifaxu isto, kar je povedal že državnem podtajniku Butlerju, čes da so sovjetski vladni krogi vznemirjeni zaradi tega, ker se napoveduje, da bo v kratkem zavezniška politika obkoljevanja Nemčije zavzela še večji obseg. To mora seveda vplivati na dogovore, ki vežejo Nemčijo in Sovjetijo, prav tako pa zanima seveda tudi zaveznike in celokupnost njihovih odnosov.

Toda v Londonu izjavljajo, da ta poseg Majskega v razvoj dogodkov ne more pravi nič spremeniti načrtov Anglije in Francije. Ti načrti pa še niso izdelani, vendar pa jih Anglija in Francija pripravljata s pospešenimi medsebojnimi pogajanj in posveti.

Anglija in Francija zastopata isto stališče proti Sovjetiji

London, 28. marca. t. Reuter: V teh dneh se širijo novice, da Anglija ne bi hotela podpreti Francije pri njenem odločnejšem nastopu proti Sovjetski Rusiji. Nekateri celo menijo, da bi Anglija ne nadaljevalo svoje odločne politike pri poostritvi vojne proti Nemčiji. Ker je sedaj angleška vlada začela proti sovjetskim parnikom izvajati isto kontrolo zaradi tihotapstva kakor proti nemskim parnikom ali tistim parnikom, ki bi vozili tihotapsko blago v Nemčijo, se pričakuje, da se bodo odnosi med Anglijo in Sovjetijo poslabšali. Sovjeti so v zadnjem trenutku menili, da bo Anglija vendarle odstopila od svoje namere, toda pri tem so se zelo zmotili. Zavezniški so namreč sklenili preprečiti, da bi se Nemčija oskrbovala iz Sovjetije in iz sosednih držav.

Anglija se je že odločila za popolnoma skladen nastop s Francijo in vse priprave in vsi sklepi so že pripravljeni, dasi se drže še v tajnosti in bosta angleška in francoska vlada ukrenili vse, kar je potrebno.

V razgovoru je Majski izjavil Halifaxu: 1. da se sedaj ne sklepa nobena nova pogodba med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo; 2. sovjetska politika ni bila nikdar usmerjena proti angleškim koristim; 3. samo sovražni sklepi zaveznikov proti Sovjetom lahko spremene odnose med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo.

Toda vse te sovjetske izjave niso mogle preprečevalno vplivati na lorda Halifaxa, kajti državni podtajnik Butler je že Majskemu izjavil, da sovjetske izjave niso v skladu s sovjetskimi dejanji, pa naj bodo pogodbeni odnosi med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo kakršni koli.

Zavezniški hočejo samo preprečiti Nemčiji dovoliz potrebnih in samo to stališče narekuje zavezniško gospodarske in strateske ukrepe, ki vodijo k obkrožitvi Nemčije.

Odstavljeni fašistični tajniki

Rim, 28. marca. AA. Havas: Tajnik fašistične stranke je odstavlil 30 tajnikov fašističnih zvez ter na njihova mesta imenoval nove osebe.

Politični zapiski

Tisti, ki se vedno sam hvall

To je namreč ljubljansko »Jutro«, ki je hudo užaljeno, ko smo zadnjič povedali, kako sta Ribnikarjev »Večernik« in Kramerjevo »Jutro« v svojih velikonočnih številkah napravila revijo »svojih moč«, kjer je g. Ribnikar hotel pokazati, koga ima že za seboj, g. dr. Kramer pa, kdo je še z njim. Ta naša ugotovitev o politični reviji v naprednem taboru je pri »Jutru« povzročila strahotno jezo, kar dokazuje, kako v črno smo zadeli. Zdi se, da »Jutro« izmotava kar v dveh noticah. In to izmotavanje je kar ganljivo. Na eni strani se hudeje na našo velikonočno prilogo, češ, da je bila »Jutrovac« mnogo boljša. Tu je spet tista pristno jutrovska skromnost, ki ta list od njegovega rojstva sem odlikuje, ko se pri vsaki prilici samo tako rado hvall, ker ga drugi nečejo. Mi le pravimo: Katera velikonočna priloga je bila boljša, to naj presodijo bralci sami. Mi vemo, da se nam svoje ni treba sramovati, dasi nismo do delali nobene revije »svojih moč«, ker smo pač svojim bralcem hoteli ustreči z zanimivo in poučno vsebino, medtem ko je »Jutro« svoje menda zabavalo z imeni. Še bolj fleten pa je tisti »Jutrovac« izgovor, ko pravi, da nalašč ni povabilo k sodelovanju pri svoji anketi politikov z ozirom na veliki praznik vstajenja. Kaka rahločutnost pri »Jutru«! Mi pa sodimo, da »Jutro« zaradi tega ni »hotel« povabiti naprednih politikov k sodelovanju, ker je že poprej gospod Ribnikar vse pomembnejše napredne politike povabil v svoj list in menda tudi v svoj politični tabor. Da so »Jutrovci« gospodje zaradi tega na vse sile hudi ter nervozni, je samo po sebi umljivo, saj to najboljše dokazuje omenjeni dve »Jutrovi« notici.

»Samo tehnično sodelovanje opozicije«

Zagrebski »Hrvatski dnevnik« piše pod tem naslovom: »Svoj čas je JNS predlagala narodni radikalni stranki in demokratski stranki nadaljevanje sodelovanja, ki se je začelo z volitvami leta 1938. Za sodelovanje z radikali se zlasti žene eden izmed glavnih finančnikov JNS Ilija Mihajlovič. Predsednik JNS Peter Živković je o tem predlogu govoril na zadnjem sestanku JNS v Zemunu, kjer je poudaril, da tako sodelovanje ne pomeni srbske fronte, zoper katero se je izjavil sam Peter Živković, ko je bil v Negotinu, od koder je odpotoval v Niš, kjer je obiskal predsednika radikalne stranke »Aco Stanojevića, pri katerem je pred nekaj tedni bil tudi Ilija Mihajlovič. Nato »Hrvatski dnevnik« navaja besede »Trgovinskega glasnika«, ki pravi, da bi to sodelovanje moglo biti le tehnično značaj, ker je dvomljivo, da bi bilo mogoče kako drugačno širše in načelno sodelovanje, ki bi bilo težko izvedljivo, kar sta radikalna in demokratska stranka prejšnja leta bili v političnem boju na docela drugačnem stališču kakor pa JNS.« — Tako »Hrvatski dnevnik«, medtem ko je zagrebski »Obzor« tako sodelovanje označil kot velesrbsko fronto. Kakor se vidi, je JNS ostala osamljena, ker ga ni, ki bi se še hotel z njo pečati.

Milan Grol in sporazum

Na že omenjeni konferenci demokratov v Skoplju je Milan Grol govoril o sporazumu ter je pri tej priliki tudi dejal: »Za demokracijo je temeljna zahteva, da se na narodnem terenu je enkrat razjasni položaj. Zato smo sprožili zahtevo, naj se ustanovi tudi tretja, srbska enota. Tega sporazuma mi demokrati nismo podpisali in ga tudi ne bomo, vendar to ne pomeni, da bi ga želeli enostavno zbrisati. Zahtevamo le, da se položaj razčisti. Vprašanje tretje enote je treba rešiti, da vemo, pri čem smo, nakar je treba iti na volitve, ker je anomalija, da je država v današnjem položaju brez svojega narodnega zastopstva.« — Kakor vidimo iz hrvatskih listov, so ti začeli s tem v zvezi »vnovič« pisati, da bi bilo treba najprej izvesti volitve. S tem v zvezi je tudi »Obzorje« kompromisni predlog, ki smo ga omenili včeraj.

Muslimani in Bosna

Glasilo ministra dr. Kulenovića »Nova Pravda« v Sarajevu prinaša v svoji 3. številki med drugimi tudi članek pod naslovom »Naša stara ideja«. V tem članku naglašajo, da se je Bosna po jugoslovanski muslimanski organizaciji celih 20 let borila za eno in isto idejo, da bi namreč Bosna ostala v zgodovinskih mejah skupna enota. V dokaz te svoje trditve navaja govore muslimanskih zastopnikov od leta 1919 do zdaj. Nato pa pravi: »Tudi takrat, ko smo glasovali za centralistično vidovdaniško ustavo, kar se je zgodilo po sili razmer, ker smo bili v ogromni manjšini nasproti centralizmu, tedanjim radikalom in demokratom, ter odsotnim Hrvatim in opozicijskim Slovencem, smo spet mislili na svojo Herceg-Bosno, kateri smo zajamčili njeno nedeljivost v § 135. ustave, ki so ga imenovali »turški paragraf«, kateri se je dobesedno takole glasil: »Po zakonu o razmejitvi oblasti se bo Bosna in Hercegovina razdelila v oblasti v svojih sedanjih mejah. Dokler pa se to po zakonu ne uredi, veljajo okrožja v Bosni in Hercegovini kot oblasti... To je bilo takrat.« V drugem članku Kulenovičev list naglašajo, da je Bosna in Hercegovina v gospodarskem oziru prava pastorka, nakar sklepa: »Enotni in zbrani okoli svojega političnega voditelja dr. Džaferja Kulenovića, moža, ki mu je sam rajni dr. Mehmed Spaho izročil skrb za varstvo naših interesov, mirno čakamo, da se bo sporazum Cvetković-Maček skoraj in docela uresničil. Trdno smo prepričani, da ljudstvu Bosne in Hercegovine brez njegove volje nihče ne more krojiti kučme. Z uresničenjem tega sporazuma v njegovi popolnosti bo rešeno tudi veliko vprašanje bosansko-hercegovskega gospodarstva.«

Nadžkof dr. Šarič

Zoper nove hrvatske stranke

Za veliko noč je sarajevski nadškof dr. Šarič nagovoril zastopnike sarajevskih Hrvatov, ki so mu prišli voščiti praznike. Med drugim je nadškof tudi dejal: »Sloga hrvatskega naroda je bila tisti važni činilec, ki je uresničil naše narodne težnje. In le sloga je jamstvo nadaljnjih uspehov. Tudi med Hrvati so posamezniki, ki mislijo, da nam poslej ni treba več sloge. Sodijo, da ni nobene ovire več, ako bi začeli ustanavljati nove stranke. Jaz nisem takih misli ter sem močno prepričan, da bi to ne bilo dobro. Sloga mora biti naš največji narodni zakon. Mi škofje se ne pečemo s politiko, ker to ni področje našega delovanja, dolžni pa smo ob takih prilikah vernikom povedati tolažilno besedo.«

Socialistična stranka

Med temi ko se je v nedeljo zbrala v Ljubljani okrožna socialistična konferenca, na kateri so sklenili začeti organizirati socialistično stranko v Sloveniji, bodo prihodnjo nedeljo socialisti imeli konferenco v Mariboru, kamor bo prišel tudi dr. Živko Topalovič.

Pokojsinsko zavarovanje trgovskih pomočnikov

Uredba, ki je bila podpisana 28. marca, določa, da se to zavarovanje začne 1. majnika letos

Belgrad, 28. marca. m. Na posebno intervencijo predstavnika Delavske zbornice v Ljubljani inž. Vinka Koširja, predsednika nameštenskega odseka, je socialni minister podpisal danes uredbo o pokojsinskem zavarovanju trgovskih pomočnikov, za katero pravico so se trgovski pomočniki borili 30 let. Uredba bo izboljšala položaj približno 3000 trgovskim pomočnikom v Sloveniji. Uredba sama se glasi:

§ 1. Pokojsinsko zavarovanje uslužbencev po predpisih prečiščenega nemškega zakona o pokojsinskem zavarovanju uslužbencev in uredba o razširitvi pokojsinskega zavarovanja uslužbencev se razširi na območja vseh pokojsinskih zavodov za uslužbence, z izjemo odstavka 4, § 1, zakona o pokojsinskem zavarovanju uslužbencev, na trgovske pomočnike, v kolikor te obvezno pokojsinsko zavarovanje ne obstoja po dosežanih predpisih.

§ 2. Trgovski pomočniki, ki so obvezani do pokojsinskega zavarovanja, se morajo pokojsinsko

zavarovati, če so zaposleni v trgovskih obratih, z izjemo obratov, omenjenih v točki 3 § 19 obrtnega zakona, v prodajalnicah obrtnih in industrijskih podjetij ali zadržanih, trgovskih poslih, a pod pogojem, da jim je to glavni poklic in da imajo potrebno izobrazbo. Kot dokaz za izobrazbo velja dveletna učna doba kot učenec v eni zgoraj omenjenih obratih. Rok učenja zamenjujejo štirje končani razredi meščanske ali srednje šole ali pa neke strokovne šole. Socialni minister bo v sporazumu s trgovskim ministrom lahko odredil tudi druga uspešna končana šola in tečaj, da zamenjajo učno dobo.

§ 3. Trgovskim pomočnikom, ki so obvezani do pokojsinskega zavarovanja po tej uredbi, se bo vračunal čas, prebit v službi, od 1. januarja 1938 do dneva vstopanja v obvezno pokojsinsko zavarovanje kot čas, ki so ga prebili v pokojsinskem zavarovanju, kolikor naknadno v roku enega leta od dneva, ko stopi ta uredba v veljavo, vplačajo dolične doklade za pokojsinsko

zavarovanje s 6% v istem plačilnem razredu, v katerem so bili ob dnevu vstopa v obvezno pokojsinsko zavarovanje. Dokup službenih let pred 1. januarjem 1938 se dovoljuje trgovskim pomočnikom, obvezanim do pokojsinskega zavarovanja po tej uredbi, pod pogoji, ki jih določa prvi in drugi odstavek, točka 7 § 109 finančnega zakona za leto 1939-40.

§ 4. Pokojsinski zavodi za uslužbence lahko trgovske pomočnike, ki so obvezani do pokojsinskega zavarovanja po tej uredbi, zavarujejo knjigovodstveno ločeno od drugih zavarovancev kot samostojno skupino.

§ 5. Zavarovanje po tej uredbi in dolžnost plačevanja prispevkov za zavarovanje se prične 1. maja 1940 s tem, da kot rok za prijavo velja rok štirinajstih dni iz § 73: zakona o pokojsinskem zavarovanju uslužbencev.

Uredba postane veljavna z dnem, ko je objavljena v »Službenih novinah«.

Železniška nesreča pri Ozlju doslej največja pri nas

Doslej so dobili 10 trupel, 34 je ranjenih, 15 pa jih še pogrešajo

Karlovac, 28. marca. b. Oba potapljača, Štefan in Rakić, ki sta bila včeraj poklicana na kraj nesreče, da preiščeta dno reke Kolpe, sta se danes ponovno spustila v vodo. Našla sta na dnu reke več čevljev in drugih reči, nista pa mogla najti nobenega trupla, ker so vsa trupla bržkone zasuta z več tonami peska in kamenja. Potrebno bi bilo, da se to kamenje v vodi odstrani, če bi hotela nadalje raziskovati dno reke. Tako potapljača, kakor tudi nekateri člani komisije so mnenja, da je morala vodo odnesti nekaj trupel. Do danes niso našli trupla, ki ga je Štefan in Rakić imel v rokah, pa mu ga je voda iztrgala. Delavci elek-

trične centrale so včeraj popolne našli nekaj kosov človeškega telesa, niso pa mogli ugotoviti, kdo je ponesrečenec. Med potniki je bilo tudi nekaj tako siromašnih, da na njihov pogreb niso mogli priti njihovi svojci.

Višji uradniki zagrebskega in ljubljanskega ravateljstva smatrajo, da je to doslej največja železniška nesreča v naši državi, ker je doslej zanesljivo ugotovljeno, da je deset potnikov našlo smrt med razbitinami vlaka, 34 je bilo ranjenih, od teh 10 težko, 15 potnikov pa še vedno pogrešajo, čeprav je ugotovljeno, da so potovali s tem vlakom.

Oklic mladini, naj se posveti letalstvu

Belgrad, 28. marca. m. Aeroklub »Naša krila« je izdal oklic vsej jugoslovanski mladini, v katerem jo poziva, naj v čim večjem številu vstopi v letalsko šolo. Svoj oklic sklepa s sledečim pozivom: »Mladina, kakor je svojčas glavna moč vojske ležala v stari dobi na oklopnih, včeraj na topovih in v napadalnih oddelkih, leži danes v novi sili, ki se je ločila od zemlje in zaplaval v zračne prostore. Letalstvo pomeni glavno udarno moč vsake države ter je njena najzanesljivejša obramba. Ta nova sila naše dobe zahteva, kakor nekdanj oklopna konjenica, prve viteze in najboljše junake vsake države

Mladina, domovina vas kliče: Vstopite v letalsko šolo! Razvite svoja močna, mlada krila, kakor so bili vaši očeti junaki na mrtvi straži in jo čuvali kot grudo, na kateri danes živite. Bodite tudi vi njihovi vredni nasledniki in kot vitezi našega neba ohranite svetel sij neba svoje domovine. Mladina, tvoje mesto je v zraku. Kličemo vas, da na svojih močnih krilih bdiš nad svojo domovino. Stopite v letalske šole. Bodite čuvarji našega neba, sen naše mlade domovine. Vsakemu mladeniču se nudi prilika, da v kratkem času postane letalec. Ta tečaj je razpisan in objavljen po vsej državi. Prečitajte ga!

Zagrebian iznašel smrtno žarke

Zagreb, 28. marca. b. Jutrišnje »Novosti« objavljajo članek s sliko tehnika Miroslava Borojevića, ki je končal študije v Prahi in ki trdi, da je po petletnem študiju dosegel, da se lahko pošiljajo električni valovi, združeni skupaj s stropom, v določeni smeri na neomejeno daljavo. Ti žarki imajo moč, da prodirajo skozi steklo, les, žid, zemljo in beton. Ne morejo pa prodirati skozi železo in jeklo. Žarki delujejo na ta način, da se s stropom, ki uničuje vsak organizem, pošiljajo v določeni smeri in nadaljujejo svojo pot tudi že po doseženem cilju. Ta svoj izum je preizkusil na kunihih pa tudi na ljudeh s plinom solzavcem. Borojević hoče po časopisnih opozorilih zainteresirane stranke na svoj izum.

Kneginja Olga za Rdeči križ

Belgrad, 28. marca. m. Danes je Nj. kr. vis. kneginja Olga kot predsednica društva Rdečega križa obiskala delavnico za izdelovanje perila, ki jo vodi v Belgradu deseti pododbor Rdečega križa. In se je podrobno zanimala za delo v tej delavnici. Nato si je ogledala tudi ljudsko šolo Zmaj Jovanovića, potem šolsko kuhinjo in se podrobno zanimala za ureditev same šole, predvsem pa za zdravstveno stanje in napredek šolske mladine.

Predsednik vlade odlikovan z nemškim redom

Belgrad, 28. marca. AA. Danes ob 13.30 je predsednik vlade Dragiša Cvetković sprejel v avdijenci nemškega poslanika Viktorja v. Heerena. Pri tej priložnosti je nemški poslanik izročil predsedniku vlade Cvetkoviću red nemškega orla I. stopnje, ki ga je z njim odlikoval kancler Hitler.

JRZ za drinsko banovino

Belgrad, 28. marca. m. V prostorih glavnega odbora Jug rad. zajednice bo jutri dopoldne seja banovinskega odbora JRZ za drinsko banovino. Sestanek tega odbora bo v smislu sklepa zadnjega sestanka predsedstva stranke ter se bodo na njem uradila vsa vprašanja, ki interesirajo stranko v Bosni in Hercegovini. Sestanka banovinskega odbora se boeta udeležila predsednika stranke g. Cvetković in prvi podpredsednik g. dr. Korošec, ki se je nočjo vrnil iz Dubrovnika.

Povodenj v Vojvodini

Belgrad, 28. marca. m. Gradbeni minister dr. Krek, ki se je včeraj s strokovnimi referenti mudil v poplavljenih krajih ob jugoslovansko-romunski meji, se je na povratku v Belgrad snočji ustanovil v Novem Sadu in je imel daljšo konferenco z banom donavske banovine dr. Radivojevićem. Na konferenci je izdal vsa potrebna navodila zaradi zaščite poplavljenim krajem.

Na gospodarsko slavnost v Bukarešto

Belgrad, 28. marca. m. S popoldanskim vlakom je odpotovala v Bukarešto skupina jugoslovanskih častnikov, ki bodo poleg številne delegacije jugoslovanskih gospodarstvenikov prisostvovali nedeljski otvoritvi romunsko-jugoslovanske trgovinske zbornice v Bukarešti. Delegacija jugoslovanskih gospodarstvenikov potuje v Bukarešto na čelu s trgovskim ministrom jutri popoldne.

Trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Madžarsko

Belgrad, 28. marca. m. V Belgrad je davi do potovala madžarska delegacija, ki se bo skupno

z našo delegacijo pogajala za sklenitev nove trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Madžarsko. Madžarsko delegacijo vodi opolnomočeni minister baron Alfred Nikl. Tekom dopoldneva je madžarsko delegacijo sprejel minister za trgovino, obrt in industrijo dr. Andres ter je ostal z njimi dalj časa v razgovoru. Nato je madžarska delegacija bila sprejeta tudi pri zun. ministru dr. Cinciar-Markoviću, na kar so se pričela pogajanja obeh delegacij.

Slovaški gostje v Zagrebu

Zagreb, 28. marca. b. Včeraj je na potovanju iz Italije prisel v Zagreb šef kabineta slovaškega zunanjega ministarstva v Bratislavi dr. Karel Klinovsky, ki je obiskal zagrebskega nadškofa dr. Stepinca in podpredsednika HSS inž. Avgusta Košutića in nekatere druge znance. Danes dopoldne pa sta prisel v Zagreb dr. Karel Körper, bratislavski kanonik, slovaški narodni poslanec in glavni duhovnik Hlinkine garde, ter Josip Bordač, glavni ravnatelj slovaške Ludove banke. Vsi trije so prebili velikonočne praznike v Dalmaciji ter so v Zagrebu obiskali svoje prijatelje.

Hrvatski kolki

Zagreb, 28. marca. b. S 1. aprilom bo banska oblast v Zagrebu stavila v promet posebne kolke bivše savske banovine, ki so prečiščeni z napisom »Banovina Hrvatska«.

Belgralske novice

Belgrad, 28. marca. m. Na svojem sestanku je belgrajska trgovinska zbornica sprejela resolucijo, v kateri zahteva strogo izvajanje uredbe o veleblagovnicah za zaščito malih trgovcev in podpiranje gostinskih obrti.

Laval pojde v Rim

Rim, 28. marca. b. Po poročilih iz Pariza mejnijo rimski politični krogi, da bo sedanji francoski poslanik v Rimu Francois Ponceat odpoklican in da bo na njegovo mesto prišel bivši francoski ministriški predsednik Laval.

Welles doma

Washington, 28. marca. AA. Havas: Iz Bele hiše je bilo izdano poročilo, da prispe Sumner Welles v Newyork danes ob 13 po krajnjem času. Predsednik Roosevelt, ki bi moral odpotovati v Warnspring, je odložil to potovanje na prihodnjo nedeljo, da bi lahko sprejel Wellesa.

Newyork, 29. marca. AA. Reuter: Danes se je v Newyorku izkrcal Rooseveltov poseben poslanec Sumner Welles. Z ladje je takoj krenil na železniško postajo in se odpeljal v Washington. Izjaviti ni hotel ničesar in tudi omeniti ni maral nobene osebnosti, s katerim se je v Evropi končal. Tudi na vprašanja ni odgovarjal. Izjavil je samo to, da ne verjame, da bi še v drugo obiskal Evropo.

Manevri v Egiptu

London, 28. marca. b. Danes se prično južno od Kaira skupni angleško-egiptski vojni manevri, pri katerih sodeluje tudi vojaštvo iz Indije. Lord Samuel, ki se je vrnil iz Egipta, je izjavil, da so zavezniki pripravili važno strateško vojsko na vzvodu, ki bo lahko vsak trenutek sprejela borbo, kjer bo to potrebno, da bo lahko uspešno nastopila proti sovražniku. Uradno poročajo, da se pripravljajo na odhod še novi polki iz južne Afrike in Rodezije. Ladja »Mavretanija« že pluje po Tihem oceanu proti Avstraliji, kjer bo naložila nove čete za Evropo.

Požar uničil polovico mesta

Manilla, 28. marca. AA. Reuter: Snoči je v mestu Paracali, kjer se nahajajo veliki rudniki, nastal požar, ki je uničil polovico mesta. 5000 ljudi je ostalo brez strehe.

Vladna seja bo šele danes

Belgrad, 28. marca. m. Davi se je vrnil v Belgrad podpredsednik vlade g. dr. Maček ter je takoj po prihodu v Belgrad imel več razgovorov s predsednikom vlade g. Cvetkovićem ter finančnim ministrom dr. Šutejem in z drugimi ministri.

Dopoldne je bilo radi proračunskih dvanajstin v finančnem ministristvu še več drugih konferenc, na katerih sta sodelovala obo pomočnika fin. ministra dr. Filipančič in dr. Horvat. Na konferenci so se pretresala zadnja vprašanja, ki jih je treba rešiti v zvezi z definitivno redakcijo fin. zakona ter v zvezi s proračunskimi dvanajstinami banovine Hrvatske. Radi ureditve teh vprašanj je popoldne odpotoval v Belgrad tudi ban banovine Hrvatske dr. Šubašič. Na železniški postaji ga je pričakovalo več častnikov, katerim je dr. Šubašič izjavil pri prihodu v Belgrad, da prihaja v Belgrad radi ureditve finančnih vprašanj za banovino Hrvatsko. To je v zvezi s štirimi dvanajstinami, s katerimi bo tudi banovina Hrvatska delala v prvih štirih mesecih novega proračunskega leta. To priliko je ban dr. Šubašič porabil radi prenosov poslov na banovino Hrvatsko še iz ministrstva za notranje zadeve in iz ministrstva za telesno vzgojo ljudstva.

Radi ureditve vseh vprašanj, ki so v zvezi s proračunskimi dvanajstinami, je bila odložena tudi za noč sklicana seja ministrskega sveta ter se bo najbrže vršila jutri popoldne.

»Zavezniki ne bodo zmagali«

Milan, 28. marca. AA. Stefani: »Popolo d'Italia« pravi, da se v britanskem tisku še zmerom nadaljujejo polemike o Fenski in da listi trde, da sta Francija in Velika Britanija zamudili priložnost, da izvedeta iz držav severne Evrope napad na Nemčijo.

List opozarja v zvezi s tem na pisanje lista »Sunday-Pictoriala«, po katerem je moderna vojna dobljena ali pa izgubljena že mnogo prej, kakor poči prva puška. Ker se doslej ni vršil še noben večji boj, pravi list, in ker je že danes jasno, da so se zavezniki na gospodarskem in diplomatskem polju usteli, je treba ekipeati, če je teza lista »Sunday Pictoriala« točna, da zavezniki ne bodo zmagali.

Izid volitev v Kanadi

Otawa, 27. marca. AA. Reuter: Po najnovejših podatkih so dobili liberalci 177 mandatov, konservativci 37, razni drugi pa 24 mandatov. Manjkajo rezultati iz šestih volivnih okrožij. V prejšnjem parlamentu so imeli liberalci 176, konservativci pa 39 mandatov. Parlament bo sklican verjetno 2. ali 5. maja ter bo Mackenzie King razložil svoje vojne cilje in napovedal nove in učinkovite ukrepe.

Najnovejša ameriška letala za zaveznike

Washington, 28. marca. AA. Reuter: Zavezniki ne bodo mogli dobiti najnovejših modelov ameriških letal, preden ne bo končana v kongresu ostra borba, ki jo bo morala zdržati vlada.

List »Washington Post« smatra, da je prodaja letal zaveznikom koristna za Ameriko, ker bo s tem Amerika pomagala k zmagi zaveznikov in ker se Ameriki v tem primeru ni treba bati nobenega napada. Istočasno je dana letalski industriji možnost razvoja, kar bo samo koristilo moči ameriškega letalstva.

Newyork, 28. marca. AA. Reuter: Predsednik Roosevelt je poslal predsedniku narodnega odbora za letalsko industrijo pismo, v katerem pravi, da je blagostanje države in njena varnost za časa vojne vezana na proizvodnjo letal. Zato Roosevelt odobrava zadnje sklepe konference nacionalnega odbora za letalstvo glede proizvodnje letal in njihove prodaje inozemstvu.

Washington, 28. marca. AA. Havas: Po sestanku predstavnikov ameriške letalske industrije s predstavniki ministrstvi za narodno obrambo je bilo izdano poročilo, ki pravi, da se zavezniška naročila letal, ki dosežejo vrednost ene milijarde dolarjev, lahko izvrše, ne da bi pri tem trpeli narodni interesi. Istočasno se se tem zadovolji želji ameriške industrije.

Tovarna revolverjev zgorela

Berlin, 28. marca. b. Včeraj je izbruhnil velik požar v severnem delu Berlina v tovarni revolverjev in orožja velikega premera. Požar je bilo videti zelo daleč. Policija in gasilci so takoj skušali požar omejiti, da obvarujejo sosedne zgradbe. Uradno poročajo, da je zgorelo nekaj šup za les. Gasilci pa trdijo, da je bilo slišati tudi nekaj močnih eksplozij. Prebivalci industrijskega področja Wilhelmsruhe, kjer je ta tovarna, trdijo, da so eksplozije trajale skoraj polni dve uri.

Kdo je pripravil državni udar v Braziliji

Rio de Janeiro, 28. marca. 28. marca. AA. DNB. Vojni minister je prečital po radiu braziljski vojski dnevno povelje, v katerem je naglasil, da so se za pripravljenim prevratom skrivali, kakor je braziljska policija te dni ugotovila, v glavnem tuji elementi. Dnevno povelje pravi med drugim:

Policija je zasledovala sumljivo delovanje krogov radikalne levice ter onih elementov, ki so vzdrževali ozke zveze s politiki stare vlade. Ti elementi so bili v glavnem tuji, ki so poskušali dobiti proti interesom države Policija je v pravem trenutku prijela odgovorne elemente in zaprla uredništvu lista »Estado de Sao Paulo«, kjer so tiskali revolucionarne letake. Na koncu pravi povelje, da ni bil vmešan noben braziljski častnik v priprave za prevrat. V celi državi vlada mir.

Vrhovni vojni svet zaveznikov je zasedal v Londonu

Sprejel je spomenico, ki obvezuje obe vladi, da ne bosta sklepali ločenega miru

London, 28. marca. t. Reuter. Nocoj je bilo objavljeno uradno poročilo, ki pravi, da je danes v Londonu zasedal vrhovni zavezniški vojni svet in sicer je bil to šesti sestanek zavezniškega vojnega sveta po izbruhu sovražnosti.

Člani vrhovnega vojnega sveta so se sešli na sejo dopoldne in popoldne.

Francijo so zastopali predsednik vlade in zunanji minister Reynaud, minister za vojno mornarico Campinchi in letalski minister Laurent Eynac. V francoskem zastopstvu so bili še francoski veleposlanik v Londonu Corbin, glavni tajnik francoskega zunanjega ministertva Alexis Leger, vrhovni poveljnik na zahodnem bojišču general Gamelin, admiral Darlan, general Vuillemin in general Koeltz.

Veliko Britanijo pa so zastopali predsednik vlade Chamberlain, zunanji minister lord Halifax, mornariški minister Churchill, letalski minister Kingsley

Wood, državni tajnik v zunanjem ministertvu sir Alexander Cadogan, sir Cyril Nevill, sir Dudley Pound in sir Edward Ironside.

Predsednik angleške vlade Chamberlain se je zahvalil predsedniku francoske vlade Reynaudu, da ga lahko pozdravi v Angliji in da mu čestita k imenovanju za predsednika vlade.

Vrhovni vojni svet je nato proučil položaj, kakor se je razvijal po zadnjem sestanku, ki je bil v Parizu dne 3. februarja, prav tako pa je proučil tudi vse strateški položaj zavezniške vojske. Ukretil je vse potrebno za skupen nadaljnji nastop. Proučil je vse, kar je bilo doseženo z dogovorom med Reynaudom in Simonom, ki je bil sklenjen v decembru lanskega leta in želi, da bi se to sodelovanje razširilo na vse, kar se nanaša na koristi in varnost obeh narodov. S tem v zvezi sta obe vladi sprejeli naslednjo slovesno izjavo:

Besedilo slovesne spomenice

Vlada francoske republike in vlada Nj. Vel. britanskega kraljevstva sta se sporazumeli, da se ne bosta v tej vojni niti pogajali niti sklepali premirja in miru, razen po medsebojnem sporazumu.

Obe vladi se obvezujeta, da ne bosta obravnavali mirovnih pogojev, dokler ne bosta dosegli popolnega sporazuma na temeljih, ki so potrebni, da zagotovita obema poroštvo in popolno varnost za njuni državi. Končno bosta po sklenitvi miru ukrenili vse, da bosta zavarovali kar najdlje svojo varnost in s pomočjo ostalih narodov izvedli obnovo mednarodnega reda, ki bo dal svobodo narodom, ki so sloneli na spoštovanju zakona in ki so ohranili mir v Evropi.

ne predloge, naj bi Madžarska stopila v blok za ohranitev miru na jugovzhodu Evrope. Zaradi tega londonska »Times« že vedno izraža dvom, da bi na Brennerju Mussolini in Hitler spravila v popoln sklad interese Italije in Nemčije. Ističasno »Times« poziva diplomacijo zaveznikov, da brez zavlačevanja vzamejo v roke iniciativo tako na gospodarskem kot tudi na političnem polju proti načrtom, ki jih hoče Berlin uresničiti s sporazumom z Rimom in Moskvo.

Tudi v Romuniji so zadovoljni

Bukarešta, 28. marca. AA. (Setfani.) Romunski listi, posebno Universal in Romani, živahno komentirajo rezultate razgovorov med grofom Ciano in grofom Telekyjem in drugimi italijanskimi državniki in poudarjajo, da morajo ti rezultati zbuditi v Romuniji samo živahno zadovoljstvo, ker potrjujejo miroljubne namere Italije in Madžarske.

Vojna na zahodu

V zraku

London, 28. marca. AA. (Reuter.) Poročajo, da so britanska letala skupaj z britanskim protiletalskim topništvom od začetka vojne pa do danes, vseh šestdeset sovražnih izgube, sestrelila 127 sovražnih letal. V tem številu so vsota vseh sovražnih letal, zbita na vseh frontah. Poškodovani so pa Angleži okoli 44 sovražnih letal in sicer tako zelo, da se najbrž nobeno izmed njih ni moglo vrniti do svojega oporišča. Od teh 128 letal so Angleži zbili 29 na zahodni fronti, 99 pa v bojih na vzhodni obali Anglije in Škotske, nad Helgolandom in nad Severnim morjem. Letala, ki so jih zbili Francozi, niso šteta.

London, 28. marca. t. Letalsko ministertvo je izdalo danes uradno objavo, v kateri pravi, da so angleška letala ponoči opravila več izvidniških poletov nad Nemčijo. Letala so krožila nad severozahodno Nemčijo. Eno angleško letalo se ni vrnilo, ter so ga sestrelili nizozemski protiletalski topovi, dve drugi letali pa se še niso vrnila.

Danes dopoldne je sovražno letalo priletelo nad severovzhodno Škotsko, tam pa so ga našli lovič sestrelili. To je 48. nemško letalo, ki je bilo sestreljeno ob angleški obali od začetka vojne. 10 nemških letal pa je bilo tako poškodovanih, da se najbrž niso vrnila na svoja oporišča.

Nemško letalo je priletelo danes nad shetlandsko otočje, naša lovska letala pa so ga spodila. Nemško letalo ni metalo bomb.

Berlin, 28. marca. AA. (DNB.) Glede na vesti angleškega vira, da so 27. marca Angleži zbili pet nemških letal, ugotavljajo Nemci, da je ta trditve od začetka do konca izmišljena. Zato tudi ne drži trditve, da bi bil 27. marec najuspešnejši dan britanskega letalstva od začetka vojne. Na podlagi podatkov, zbranih v pristojnih krogih, je ugotovljeno, da ni nemško letalstvo izgubilo zadnje dni nobenega letala. Isto velja tudi o dozdnevni potopitvi dveh nemških patrolnih čolnov. Posadka napadenih patrolnih čolnov je videla, kako je več Angležev padlo v vodo in kako so nemška lovska letala napadla angleške bombnike in enega med njimi zbila. Nato so britanska letala odnehala in se vrnila v svoja oporišča.

Haa, 28. marca. AA. (Reuter.) Holandski tiskovni urad je izdal tole uradno sporočilo: Davi zarana je neki britanski bombnik, ki je letel v smeri z vzhoda proti zahodu, zadel strel holandskega vojnega letala v bližini Permisa. Štirje možje posadke so skočili iz letala, eden od njih je pa nekoliko ranjen. Peti mož posadke je bil očitno že prej skočil iz letala in se je ubil. Letalo

mornico so pripeljali v fjord Mandal. Nemško poslanstvo je zahtevalo izpustitev podmornice, češ da je podmornica morala zapluti v norveške vode zaradi slabega vremena in poškodb, to je iz razlogov, ki po norveškem zakonu dovoljujejo podmornici, da zaplove v norveške teritorialne vode. Toda podatki, ki jih je zbrala preiskava pri poveljniku podmornice, kažejo jasno, da poškoba na podmornici ni bila zadosten razlog za to, da podmornica zaplove v norveške vode. Prav tako tudi vreme ni bilo tako slabo, da bi se bila podmornica morala zateči k obali. Nemško podmornico so oblastva internirala, ker so ugotovili, da je iz drugih vzrokov zaplula v norveške vode, ne pa zaradi slabega vremena ali zaradi kakšne poškobe. Pravi vzrok je napadna plojba; a tudi če bi bilo vreme krivo, se takšen prihod v norveške teritorialne vode ne bi mogel opravičiti. Ko je preiskava ugotovila vsa ta dejstva, so oblastva dala nalog o popolni razorožitvi podmorničarske moštvu in o interniranju podmornice. Ta nalog je dobil neki norveški rušilec in ga je že izvršil.

Smrt iznajditelja radia

Ze v večeršnjem »Slovenec« emo poročilo o smrti velikega francoskega učenjaka Edvarda Branlyja, ki je iznajditelj brezžičnega brzojava in radia in ki ga bo zgodovina vredno postavila ob stran Faradaya in Ampera. — Branly je bil možak, praktičen katoličan, ki je vedno odkrito in neustrašeno kazal versko prepričanje. Bil je med drugim član papeške akademije znanosti in profesor na katoliški univerzi v Parizu.

V smrtno nevarni bolezni je z veliko pobožnostjo prejel sveto popotnico. Francoska vlada je sklenila, da velikemu možu priredi državni pogreb. Pogrebni obredi bodo v baziliki Notre Dame v soboto 30. marca.

Branly na odru v katoliški univerzi

Pariz, 28. marca. t. Havas: Danes dopoldne ob 10. uri se je Branly podal zadnjič na tisto pot, ki jo je dnevno hodil iz Boulevarda St. Michel v poslopje katoliške univerze v svoj institut.

Rektor katoliške univerze kardinal Baudrillart je sprejel in blagoslovil truplo velikega učenjaka na pragu univerze, nakar so krsto s truplom prenesli v njegov laboratorij, kjer bo ostalo do pogreba.

Sožalne brzojavke so katoliški univerzi v Parizu poslala katoliška vseučilišča v Lavalu, Quebecu, Louvainu, papeževa akademija znanosti v Vatikanu, kardinal Maglione in soproga pokojnega Marconija grofica Marconi.

Halifax poklical vse angleške poslanike iz Srednje Evrope

London, 28. marca. t. Reuter. Uradno je bilo objavljeno, da je angleški zunanji minister Halifax poklical v London angleške veleposlanike v Ankari, angleške poslanike iz Aten, Belgrada, Bukarešte, Budimpešte in Sofije. Vsi ti diplomati morajo priti v London okoli 1. aprila.

V prvih dneh aprila bo prišel v London tudi angleški veleposlanik v Rimu sir Percy Lorraine, kjer bo ostal nekaj časa.

London, 28. marca. b. Iz merodajnih krogov slišimo, da je angleški minister lord Halifax pozval angleške poslanike v Ankari, Atenah, Belggradu, Bukarešti, Budimpešti in Sofiji, da se takoj vrnejo v Anglijo, da bi se mogli z njimi posvetovati v angleškem zun. ministertvu. Vsi poslaniki prispejo v London v začetku meseca aprila. Angleški poslanik v Rimu sir Percy Lorraine bo obenem odšel na krajši dopust.

V londonskih političnih krogih pripisujejo velik pomen sestanku angleških poslanikov iz balkanskih in jugovzhodnih evropskih držav. Smatrajo namreč, da so zavezniki s svojo nadoblastjo na morju, z veliko armado na bližnjem in daljnem vzhodu in s svojimi zvezami s Turčijo sposobni, da dajo balkanskim državam vsako stvarno zaščito proti eventualnim napadom. Poudarjajo, da Balkan predstavlja vrata najvplivnejše sfere v sedanji vojni. Velika Britanija ne potrebuje ničesar od jugovzhodne Evrope. Njena edina želja v tem delu sveta je, da ohrani malim državam njihovo samostojnost. Odlučna pa je in tudi v njeni sposobnosti je, da prepreči vsakomur sanje, da od jugovzhodne Evrope ustvari zase pot proti Bagdadu.

V pretekli svetovni vojni je bil eden glavnih ciljev zaveznikov ustvaritev neodvisne Jugoslavije. Po njihovi zmagi je bil ta cilj dosežen. V sedanji vojni pa je eden glavnih ciljev zaveznikov ohranitev neodvisne Jugoslavije. V Londonu niti malo ne dvomijo, da bo ta skromni vojni cilj zaveznikov tudi dosežen.

Churchill bo jutri govoril iz strelskih jarkov

London, 28. marca. AA. Reuter: Minister vojne mornarice Churchill bo v soboto 30. t. m. govoril po radiu o sedanji vojni na splošno. Churchillov govor spada v vrsto govorov, ki jih bodo ministri govorili iz strelskih jarkov na fronti.

Zavezniki bodo izvajali policijo po vseh morjih

Pariz, 28. marca. t. Reuter. Izšlo je poročilo o nevarnosti norveških teritorialnih voda. Sporočilo je zbudilo veliko senzacijo. V sporočilu se bere med drugim:

V Parizu in Londonu prevladuje isto naziranje, da sedanje stanje glede nevarnosti norveških teritorialnih voda ni več znosno, ker nemške ladje neprestano kršijo to nevarnost. Zato so zavezniki sklenili prevzeti vlogo pomorskih redarjev. Pasivnost nekih nevarnih vlad je vzrok, da so nekatere nevarne dežele napadno informirali, češ da pripravljajo zavezniški nekakšen napad. Dejansko gre pa samo za to, da so zavezniki sklenili ustvariti ravnotežje na morju, posebno v nevarnih vodah. Velika Britanija in Francija bosta v vsakem primeru zavzeli stališče kar največjega razumevanja in simpatij do tistih držav, ki dejansko izvajajo politiko nevarnosti in ki jo znajo braniti pred vsakomer.

Pariz, 28. marca. t. Najvažnejši predmet komentarjev današnjega francoskega tiska je aktivnost Anglije v Severnem morju in odpoklic Surica iz Pariza.

»Oeuvre« pravi, da je angleško mornariško ministertvo uvedlo kontrolo nad prometom v Skagerraku in Kategatu, kar je povzročilo v Nemčiji razburjenje. Sodeč po razburjenju nemškega tiska in nemških uradnih krogov Nemčija posredno prizna, da predstavlja ta ukrep težak udarec za nemško zunanjo trgovino.

»Excelsior« pravi, da je Nemčija v zadnjem času vozila ob norveški obali predvsem rudo iz Narvika. Ladje so vozile med otoki ob obali ter se na ta način izogibale angleški kontroli. Odslej bodo nemške ladje prisiljene pluti na odprtem morju, kjer jih bodo čakale angleške vojne ladje in podmornice.

Čurški dopisnik »Journala« pravi, da so vodilne nemške osebnosti vznemirjene o napadu angleških podmornic na ladje, ki prevažajo rudo.

»Matin« pravi, da si je Nemčija zagotovila prekrbo z železno rudo iz švedske in naglaš v zvezi s tem, da zavezniki ne morejo dovoliti, da bi se Nemčija svobodno posluževala v ta namen Baltika. Zavezniki morajo napadati nemške ladje in minirati nemške luke. Verjetno je, da bodo ustanovljene posebne eskadrije, ki bodo imele nalogo štiti

interese zaveznikov tako v Severnem kakor tudi v Baltičnem morju. Zaveznikom je sedaj znana sestava magnetskih min. Tudi zavezniški lahko uporabijo take mine, za kar je Baltik posebno prikladen, ker tam ni globokih vod.

»Excelsior« se sprašuje, ali ni mogoče Surič hotel napraviti s svojo brzojavko malo propagando med poselnimi uradniki v Franciji. List smatra, da je nameraval s tem incidentom ustvariti ozadje za prekinitev diplomatskih odnosov. Zahteva o odpoklicu sovjetskega veleposlanika je prvo dejanje kot uvod v jasno in energično politiko nasproti vsakomur, ki se je pokazal za sovražnika Francije in ki je nastopil proti francosko-angleškim interesom.

»Figaro« pravi da bi bil lahko Surič poslal šifrirano brzojavko v Moskvo. Toda poslal je odprto brzojavko v francotčini. List pravi, da je to Surič napravil namenoma in želel s tem izzvati incident.

Pred bitko pri Skageraku?

London, 28. marca. t. (Reuter.) Po še nepotrjeni poročilih je nemško vojno brodogeje danes odplulo iz Wilhelmshafena proti Angliji, da bi razgnalo angleške vojne ladje, ki ovirajo promet nemških parnikov ob norveški obali. Nemško vojno brodogeje je deloma že zapustilo nemško vojno pristanišče, oziroma se odhaja iz pristanišča.

To vest je objavil nocoj ob 20 italijanski radio. Nemški tovarni parniki, ki plovejo ob norveški obali so dobili ukaz, naj pobegejo v najbližja pristanišča.

Nemške radijske postaje so snoči molčale

Amsterdam, 28. marca. b. Snoči so prenehale z oddajo naslednje nemške radijske postaje: Berlin, Hamburg, Frankfurt, Leipzig, Köln, Praga in Bremen. Oddajajo navadno ostale nemške radijske postaje tedaj, ko brnijo nad nemškimi področjem sovražna letala. Doslej še ni nikdar prenehale z oddajo toliko nemških radijskih postaj.

Norveška vlada internirala nemško podmornico

Amsterdam, 28. marca. t. Reuter: Norveški orzojavni urad objavlja, da je norveška vlada sklenila internirati nemško podmornico »U 21«. Nemška podmornica je naselila na skalo blizu Mandala. Zato so jo internirali, dasi je nemško poslanstvo protestiralo in objavilo, da je nemška podmornica priplula v norveške vode že poškodovana in se je hotela zateči v norveško pristanišče za 24 ur, da bi jo tam popravili. Da se je podmornica zatekla v skalo, se je to zgodilo samo zaradi tega, ker je poveljnik izdal napadno povelje.

Oslo, 28. marca. t. Reuter: V zvezi z interniranjem nemške podmornice, ki je plula na gladino na norveški obali, je norveško zunanje ministertvo izdalo tole sporočilo:

Nemška podmornica »U 21« se je pojavila ob obali ponoči od torka na sredo, in sicer vzhodno od Rillingna. Ko so podmornico opazili z obale v sredo zjutraj, je pomorski urad poslal na kraj sam pristaniške inspektorje z letalom. V sredo popoldne so podmornico spremlili z obale s pomočjo neke nemške ribiške ladje, ki je takrat slučajno plula mimo. Pod-

Gospodarstvo

Zvišanje mezd rudarjem Trboveljske

Ljubljana, 28. marca.

Naš indeks cen kaže, da cene še nadalje naraščajo in še ni znakov, da bi se to naraščanje cen ustavilo, ker so se dosedanjí poizkusi več ali manj izjalovili zaradi polovičarstva. To povzroča stalno trenja v gospodarskem življenju, ker se morajo prejemki delavstva prilagajati dejanskemu povšanju draginje. Tako je bila danes ponovna mezdna razprava v Ljubljani na sedežu Trboveljske premogokopne družbe, kateri so prisostvovali zastopniki družbe ter rudarskih strokovnih organizacij. Pri razpravi je bil dosežen sporazum, po

katerem se mezde rudarjev in delavstva apnenice povečajo s 1. marcem, torej za nazaj, za 7,5%. To je sedaj že tretje povišanje mezd rudarjem v teku enega leta. Dne 1. junija 1939 je namreč družba dala povišanje mezd za 4%, nadalje so bile z voljavnostjo od 1. decembra 1939 dalje povišane mezde ponovno za 8–10%. Dne 1. februarja 1940 je družba izplačala vsem svojim delavcem poseben nabavni prispevek v višini 2% letnih prejemkov. Če k temu vsemu prištejemo še zadnje povišanje za 7,5%, znaša skupno povečanje mezd delavstvu TPD v teku enega leta 21,5 do 23,5%

Nameščenso socialno zavarovanje v l. 1939

Iz poslovnega poročila Bolniške blagajne Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani posnemamo, da se je lani povprečno število zavarovancev povečalo od 9.473 na 10.053, odn. od 9.800 v januarju na 10.254 v decembru 1939.

Največ zavarovancev je pač v Ljubljani: 4.186 (3.976), Mariboru 1656 (1.572), Celju 660 (600), Kranju 628 (595), Ptuj 236 (235), Trzinu 152 (151), Kamniku 132 (122), Novem mestu 113 (105) itd.

Zavarovancev je največ v trgovini: 4.828 (4.043), v denarnih zavodih in zavarovalnicah 1381 (1332), v tekstilni industriji 891 (781), in pri svobodnih poklicih 753 (674). Članstvo je do polovice zavarovano v najvišjem mezdnem razredu. Od vsega članstva je zavezanih 42,56% ali 4.279 članov starostnemu in onemoglostnemu zavarovanju, dočim so ostali zavarovani za starost pri Pokojninskem zavodu. Omeniti je, da so dne 1. oktobra 1939 pristopili v zavarovanje nameščenci dravske banovine, katerih je bilo decembra 1939 967. Ti plačujejo z dohodki do 2000 din mesečno 20 din, z nad 2000 din po 30 din.

Povprečna dnevna zavarovana mezda je narasla od 34,19 na 34,49 din. predpis bolezenskih prispevkov se je zvišal od 0,5 na 7, neugodnih od 0,96 na 1,02, starostnih od 0,84 na 0,9, za borzo dela od 1,29 na 1,38, za delavsko zbornico od 0,29 na 0,31. milij., skupno torej od 9,9 na 10,6 milij. din. Zaostanki delodajalcev so se zmanjšali od 1,6 na 1,5 milij. din, kar je dokaj nižji kot normalni zaostanek.

V bolniškem zavarovanju so bili najvažnejši izdatki (v oklepajih podatki za 1938): hrana 1,6 (1,63), zdravniški stroški 1,37 (1,3), lekarniški stroški 1,27 (1,26), stroški za oskrbo v bolnišnicah 0,72 (0,69), za zdravilišča 0,6 (0,57) in upravni stroški 0,51 (0,48) milij. din.

Neugodno je vplivalo odvajanje zneskov v osrednje sklade, kajti v sklad za odpis neizterljivih prispevkov je morala lani blagajna prispevati

Zborovanje trgovcev iz okrajev Celje, Šmarje in Gornji grad

Celje, 28. marca.

V veliki dvorani Narodnega doma se je zbralo danes dopoldne okrog 250 članov Zdrženja trgovcev omenjenih okrajev na svojem rednem letnem zborovanju. Skupščina, ki jo je vodil predsednik g. Košir Ludvik iz Prekopa na Vranskem, se je pričela po 9 in je trajala do pol 2 popoldne. Udeležili so se je predsednik Zveze trgovskih združenj v Ljubljani g. Vidmar Stane, predsednik trgovskega odseka Zbornice TOI g. Smrkolj in zbornična svetnika gg. Fazarinc Anton in Cukala. Predsednik je najprej poročal o delu Zdrženja v preteklem letu.

Po predsednikovem poročilu je spregovoril o slovenski narodni trgovini g. Smrkolj iz Ljubljane. V svojem govoru je zlasti razpravljao o davčnih reformah in drakoničnih kaznih, dalje o delu Zbornice, trgovini z hmeljem in o minimalnih plačah nameščencev. Predsednik Zveze trgovskih združenj g. Vidmar Stane je govoril o pomenu organizacije in discipline članov ter poslanstvu trgovcev v narodu, zlasti v narodnem gospodarstvu. Na zborovanju so trgovci zahtevali, da se zvišajo plače uradnikom, zahtevali revizijo pokojnin itd. Posebno zanimivo je bilo izvajanje g. Vidmarja o nacionalizaciji industrije in njeni potrebi za obstoj slovenskega trgovstva. V imenu lesnega odseka je pozdravil zborovalce g. Zupančič in poročal o lesni trgovini, ki danes ni nikakor zgrajena na solidni podlagi. Opozoril je na zastoj izvoza našega lesa v Nemčijo, dalje na isto nevarnost pri Italiji, ki je zvišala cene tekstilije in drugo, kar uvažamo za 40%, ki zahteva devize tako, da je tudi tu v kratkem pričakovati neugodnih ukrepov. G. Fazarinc Anton iz Celja je poročal o anketi delodajalcev in zastopnikov nameščencev v Ljubljani z ozirom na

uvvedbo minimalnih plač trgovskih nameščencev, nato pa o najnovejši določitvi cen pri prodaji sladkorja. Z velikim kapitalom se bo močelo boriti le, če bodo trgovci skupno nastopili in se združili. Zanimivo je, da je ovrgl vse očitke, češ, da je vsega kriv Belgrad, ki je ugotovil, da je pri decembrski izpremembi cen imel odločilno vlogo kartel v Ljubljani, ki bi se vsekakor lahko zadovoljil z manjšim zaslužkom in privoščil kruha tudi trgovcem-detailistom. V Celju bo jutri v petek ob 2 popoldne v posvetovalnici gremija trgovcev v Razlagovi ulici poseben sestanek specerijskega odseka v tej zadevi in je g. Fazarinc Anton na tega povabil vse zainteresirane trgovce.

Tajniško poročilo je podal g. Coklin Anton. Zdrženje trgovcev okrajev Celje, Šmarje pri Jelšah in Gornji grad je drugo največje združenje v Sloveniji in ima 628 rednih in 6 prostovoljnih članov. Na področju Zdrženja štejemo 305 trgovin z mešanim blagom, 160 z lesom, 54 z deželnimi pridelki, 28 z živino, 8 z usnjem, 14 s sejarstvom, 17 branjevij, 9 z vinom, 49 raznih trgovin in 24 javnih tehnic. Tajnik je nato poročal o noveli zakona o pobijanju nelojalne konkurence, o znižanju cen soli, petroleja, intervencijah Zdrženja v posameznih primerih, znižanju cen pri sladkorju, o krošnjarstvu, o uredbi o minimalnih mezdah za trgovske nameščence, o uredbi pobijanja draginje in brezvestne spekulacije, maksimiranju cen, o noveli davčnega zakona itd.

Zdrženje je v preteklem letu kupilo v Gosposki ulici v Celju Polantovo hišo za 282.500 din. Blagajniško poročilo je izkazalo 149.273 din dohodkov, 87.535 din izdatkov, tako da znaša presežek 61.737 din. Čisto premoženje Zdrženja je 339.763 din. Nato je bil sprejet proračun za tekoče leto, ki znaša 96.400 din v izdatkih in prav toliko v dohodkih.

Po poročilih se je razvila živahna debata, v katero so posegali skoro vsi člani.

Lesni trgovci so zborovali v Celju

Celje, 28. marca 1940.

Danes ob pol dveh popoldne je bilo v Celju zborovanje lesnih trgovcev, članov sekcije Zdrženja trgovcev okrajev Celje, Šmarje in Gornji grad. Predsednik g. Veršec iz Podčetrtega je poročal o splošni lesni trgovini, zlasti je govoril o šušmarstvu, ki ima največji razmah ravno v lesni trgovini. V okrajih Celje, Šmarje in Gornji grad so šušmarji prodali za okrog 8 milijonov finarjev raznega lesa in napravili ogromno škodo državi in legitimnim lesnim trgovcem. Ogromno kompleksov gozdov je bilo izsekanih brez vsakega sečnega dovoljenja. Predsednik je poudaril, da je gozdno gospodarstvo največje državno bogastvo, država pa tako slabo skrbi za to panogo, ki daje velik vir dohodkov našemu prebivalstvu. Lesni trgovci sami so še vedno malo zavedni, da dajejo raznim prekupčevalcem potrdila, s katerimi kupujejo zanje les, še več pa seveda zase.

Prav zanimivo sliko o zunanji in notranji lesni trgovini je podal g. inž. Zupančič. G. inženir je opozoril trgovce, naj bodo previdni pri inozemskih zaključkih. Nato je govoril o lesni trgovini z Italijo. Kliring je opešal, redna plačila prihajajo počasi, na drugi strani pa je Italija cene svojih izvoznih predmetov zvišala za 40%. Vse to daje možnost za nove ukrepe, ki bi lesni trgovini zopet škodovali. Vsak transport v Anglijo je nemogoč, v Francijo malenkost, ugoden izvoz je le na Madžarsko in v Grčijo.

Zborovalci so prosili zastopnike Zdrženja, da ukrene Zdrženje na merodajnih mestih vse potrebno, da bodo občine, ki dajejo žigosanje lesa, dajale to le legitimnim trgovcem.

Naš izvoz jaje

Iz Slovenije izvažamo poleg lesa, živine, vina in sadja, tudi precejšnjo množino jaje. Glavni izvozni center za jaja je ljubumerski okraj.

Po podatkih, katere smo prejeli, smo v letu 1939 iz ljubumerskega okraja izvozili 204 vagona jaje, in sicer: v Švico 117 vagonov, na Češko 26, v Nemčijo 45, v Anglijo 6 in v Italijo 10 vagonov.

Ako računamo, da tehta en vagon jaje brutto (z embalažo) 6200 kg in vrednost 1 kg izvoženih jaje z embalažo okoli 10 din, znaša celotna vrednost, v letu 1939 iz ljubumerskega okraja izvoženih jaje, okoli 12.600.000 din.

Umevno je, da izvožena množina jaje ni bila izključno pridelek ljubumersko-radgonaškega okraja, ampak je bilo več vagonov jaje nakupljenih tudi v sosednih okrajih.

Posestne spremembe v Ljubljani in okolici

Zemljiška knjiga okrajnega sodišča je do dne 26. t. m. že sprejela in zaznamovala 111 kupnih pogodb za celotno kupno vrednost 5.836.265 din. Prihodnja seja zemljiškoprometne komisije bo prihodnji mesec okoli sedmih. Vajnejši prenosni lastninske pravice:

Florijančič Izidor, posestnik v Dravljah št. 34 je prodal Josipu Rajhmanu, učitelju v Celju, parc. št. 30-2 k. o. Dravlje v izmeri 1009 m² za 58.900 dinarjev.

Kovič Janko, Ljubljana, Majke Jugovičeve ulice št. 6, je prodal Franu Bertanu, Gerbičeva ulica št. 42, in Henriku Beraneku, Poljanska cesta št. 54, parc. št. 375-4, 513-3 in 302-6 k. o. Petraske predmestje I. del v skupni izmeri 830 m² za 62.500 din.

Tabor Josip, mizarski mojster, Vič, Rožna dolina VIII-13, je prodal Ivanu Lavrinu, šofu železniške postaje Jesenice, in soprogi Rozaliji nepremičnino v št. 1004 k. o. Vič (hiša št. 13, Cesta VIII v Rožni dolini z vrtom) za 168.000 din.

Mestna hranilnica ljubljanska je prodala Josipini Marnovi, uradnikovi soprogi Ljubljana, Rožna ulica št. 9, posestvo vlož. št. 215 k. o. Iška vas, obstoječe iz hiše št. 13 v Iški vasi, gospodarskih poslopjeh in zemljiških parcel, za 76.000 din.

Goites Lado in žena Zora, posestnika v Stožicah, sta prodala Otmariju Kolencu in ženi Mariji, Stožice, nepremičnino št. 791 k. o. Stožice, obstoječe iz hiše št. 150 v Stožicah in vrta, za 230.000 dinarjev.

Sašek Josip, pekovski mojster, Celovška cesta št. 52, je prodal Franu Berliču, mehaniku na Trati št. 6 parc. št. 634-2 in 633-6 k. o. Št. Vid v skupni izmeri 1627 m² za 55.000 din. Antonu Jeraju, zasebniku, Trata št. 5, parc. št. 633-7 iste k. o. v izmeri 1021 m² za 18.000 din, dalje Ani Mihelčevi, zasebnici Vič-Glince, Tržaška cesta št. 86, parc. št. 633-9 iste k. o. v izmeri 578 m² za 10.982. Zadnji čas je sploh opaziti, da so mnogi posestniki razparcelirali večje zemljiške komplekse okoli Dravlj, Vižmarjev in drugod ter sedaj posamezne, točno odmerjene parcele prodajajo za znatno višje vsote za kvadratni meter. Svet je od 50 do 100 din kvadratni meter.

Zemljak Josip, posestnik, Ljubljana, Bernekerjeva ulica št. 29, je prodal Gabriju Učakerju, soprogi čevljarskega mojstra, Moste, Ribniška ulica št. 22 nepremičnino vlož. št. 416 k. o. Udmat (hiša št. 29 v Ribniški ulici z vrtom) za 90.000 din.

Codebi baron Anton, graščak na Kodoljevem, je prodal Albertu Bregantju, šolskemu upravitelju, in soprogi Sonji. Ribno št. 48 pri Bledu, parc. št. 179-41 k. o. Udmat, v izmeri 512 m², za 35.840 din.

Zvišanje cen pralnega praška »Persil«. Kr. banska uprava je odobrila tvrdki »Persil«, d. z. o. z. v Celju, da sme prodajati pralni prašek »Persil« v detajlni prodaji, in sicer normalni zavitek po 6 din, mali zavitek pa 3,50 din, pralni prašek »Prašela« pa po 15 din za 1 kg.

»Croatia«, zavarovalna zadruga, Zagreb. Bilančna vsota v elementarnem odd. 47.03 (43.05), v življenjskem 158.16 (147.2) milij. din. Zavarovana vsota v življenjskem oddelku je narasla od 378.0 na 385.36 milij. din, v elementarnem od 11.337.97 na 11.998.3 milij. din. Čisti dobiček življenjskega oddelka znaša 0.06 (0.065), elementarnega pa 0.455 (0.471) milij. din.

Jadranske ladjedelnice. Lanski poslovni rezultat je nekoliko slabši kot leta 1938. Čisti dobiček znaša 1.1 milij. din in bo izplačana 4% dividenda. Investicije in inventar so se zvišali od 50.35 na 61.8 milij. din. Lani je podjetje povprečno zaposlovalo 815 (leta 1938 pa 1047) delavcev, katerim je bil izplačenih na mezdah 14.46 (15.9) milij. din, in je znašala torej povprečna mezda dnevno 59.60 (54.50) din. Za zavarovanje delavstva je družba izplačala 1.83 (2.06) milij. din.

Dne 30. marca bo v intendaturi štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani direktna pogodba za dobavo potrebne količine sena in slame. — Dne 2. aprila bo v pisarni štaba za utrjevanje v Ljubljani licitacija za dobavo vojaških ležišč. — Dne 1. aprila bo pri Oblastni upravi bolniškega fonda pri direkciji drž. železnice v Ljubljani licitacija za instalacijo jakaga toka pri gradnji depandane na Golniku.

Borze

Denar

Dne 28. marca.

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 12.769.945 din, na belgrajski borzi pa 4.9 milij. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 730.000 din.

Ljubljana — Uradni tečaj:

London 1 funt	153.90—157.10
Pariz 100 frankov	86.95—89.25
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 gold.	2349.00—2387.00
Bruselj 100 belg	755.50—767.50

Ljubljana — Svobodno tržišče:

London 1 funt	190.15—193.35
Pariz 100 frankov	107.49—109.79
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam 100 gold.	2301.17—2369.47
Bruselj 100 belg	933.06—945.06

Ljubljana — Zasebni kliring:

Berlin 1 marka	14.70—14.90
--------------------------	-------------

Zagreb — Zasebni kliring:

Solun 100 drahem	32.15—32.85
----------------------------	-------------

Belgrad — Zasebni kliring:

Sofija 100 din	97.20—98.80
Solun 100 drahem	32.15—32.85

Curih, Belgrad 10, Pariz 8.90, London 15.71, Newyork 446, Bruselj 75.075, Milan 22.525, Amsterdam 236.75, Berlin 178.70, Stockholm 106.25, Oslo 101.30, Kopenhagen 86.125, Sofija 5.50, Budimpešta 79.50, Atene 3.80, Carigrad 3.55, B-karešta 3.40, Helsingfors 700, Buenos Aires 104.25.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 438.50—441.50

v Zagrebu 441 denar

v Belgradu 440 —441

Ljubljana, Državni papirji: 7% inv. pos. 99 denar, agrarji 51 denar, vojna škoda promptna 438.50—441.50, begl. obv. 77—78, dalm. agrarji 70—71, 8% Bler. pos. 100 denar, 7% Bler. pos. 92.50 denar, 7% pos. DHB 102 denar. — Delnice: Narodna banka 7700—7900, Trboveljska 230—235.

Zagreb, Državni papirji: 7% inv. pos. 99 denar, agrarji 50.50—52, vojna škoda promptna 441 denar, begl. obv. 77.50 denar, dalm. agrarji 69—71, 4% sev. agrarji 50.50—52, 6% šumske obv. 67.50 denar, 8% Bler. pos. 100 denar, 7% Bler. pos. 92.50 denar. — Delnice: Narodna banka 7750 denar, PAB 190 denar, Trboveljska 230—235, Sladk. tov. Osijek 175 denar, Isis 90 denar.

Belgrad, Državni papirji: 7% inv. pos. 101 denar, agrarji 52 denar (53.50), vojna škoda prom. 440—441, begl. obv. 77.75—78, dalm. agrarji 71.90—72.25 (72), 4% sev. agrarji 51 denar, 6% šumske obv. 70.75—71.50, 8% Bler. pos. 101—102 (101.50), 7% Bler. pos. 93 denar, 7% pos. DHB 101 denar. — Delnice: Narodna banka 7800 denar (7800), PAB 194.50—196.50.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet srednji.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

V celjskem okraju, dne 16. marca: Voli I. 6.50—7, II. 5.50, III. 4.50; telice I. 6, II. 5, III. 4.50; krave I. 4.50—5, II. 4, III. 3; teleta I. 6, II. 3; prašiči špeharji 11—12, pršutarji 9 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. 12, II. 10, III. 9; svinjina 16—18, slanina 20, svinjska mast 22; čisti med 20; surove kože goveje 14—16, telečje 16—18, svinjske 10 din za 1 kg. — Pšenica 2.50, ječmen 2, rž 2, oves 1.80, koruza 2, fižol 7, krompir 2.25, lucerna 1, seno 0.90—1, slama 0.50, jabolka I. 6, II. 4, III. 3; moka pšenična 3.80, koruza 2.50, ajdova 4 din za 1 kg. — Trda drva 80 din 1 m³, jarka 1.25 din komad, mleko 1.75 din liter, surovo maslo 28 din kg. — Vino, navadno mešano pri vinogradnikih 4.50, finejše sortirano 6—7 din za 1 liter.

V Kranju, dne 26. marca: Dogon: 28 volov, 22 krav, 6 telet, 3 telice, 1 bik, 55 svinj in 31 prašičev. Cene naslednje: voli I. 6.50, II. 5.50, III. 5; telice I. 6—6.50, II. 5.50, III. 5; krave I. 4.50, II. 4, III. 3.50; teleta I. 7, II. 6.50; prašiči špeharji 10.50, pršutarji 8.50 din za 1 kg žive teže. Mladi pujski 7—8 tednov stari 160 din za glavo. Goveje meso I. 14, II. 12, III. 10, svinjina 18, slanina suha 24, svinjska mast 21, čisti med 22; surove kože goveje 8—12, telečje 14, svinjske 8 din za 1 kg. — Pšenica 2.50, ječmen 2, rž 2.20, oves 2, koruza 2, fižol 6.50, krompir 2—2.25, lucerna za krmo 1.25, seno 1.25, slama 0.75, jabolka I. 6, II. 5, III. 4, suhe češnje 6—8; moka pšenična 3.50—4, koruza 2.50, ajdova 6, ržena 3.50 din za 1 kg. — Trda drva 115 din za 1 m³, jarka 1 din komad, mleko 2—2.50 din liter.

D. P. 4 9

17 dni v Nemčiji

V Berlinu

Berlin, 5. marca 1940.

Končno smo prišli na cilj našega potovanja, v Berlin. Središče Nemčije kaže drugačijo arhitektonsko zunanjo sliko kot ostala velika nemška mesta. Toda ta slika se zadnje čase izredno izpreminja. Nove avenije, novi predeli mesta, nove stavbe zadnjih let kažejo zopet drugačno sliko kot prejšnji deli mesta in pričajo o iskanju novega stila tudi v arhitekturi. Zanimivo je, da ima sam predsednik in kancler g. Adolf Hitler veliko zanimanje za stavbarstvo in osebno posega v izdelovanje načrtov, tako da lahko rečemo, da nosi nova nemška arhitektura tudi pečat njegove roke. Šele leta bodo pokazala, kakšno bo novo lice Berlina, ker se dela v velikem obsegu sedaj zaradi vojne najbrž ne bodo mogla nadaljevati.

Mesto samo je dobilo svoj položaj predvsem kot politično središče Prusije in kasneje tudi Nemčije. Šele v 19. stoletju je dobilo bolj gospodarsko lice in so v njegovem okrilju sedaj tudi velika nemška podjetja, ne samo s sedeži, ampak tudi z obrati samimi. — Imena kot Borsig in Siemens so značilna za berlinsko industrijo, ki temelji bolj na predelavi kot na pridobivanju prvotnih snovi, surovin. Berlin lahko v industrijskem pogledu imenujemo predvsem mesto elektrotehnične industrije, grafične industrije, oblačilne industrije, fine mehanike in seveda velikih bank in kreditnih zavodov, ki imajo nujno svoja središča v Berlinu.

Sama provinca Brandenburg, v katere središču leži Berlin, je siromašna poljedelska zemlja, ki je morala kot ostala pruska zemlja prispevati z ogromnimi človeškimi in materialnimi žrtvami za povzdig male vojaške države v vodilno nemško državo, ki je izvedla potem zedinjenje Nemčije. Številna jezera napravijo pokrajino ljubko in še je mnogo gozdov, v katere hodijo lovci po divjadi. Z avtomobilskih cest smo opazovali na posekah srne, ki so se mirno pasle, ne meneč se za promet na veliki cesti, ki pa ni več tak kot je bil včasih, ko smo pred vojno srečevali skoro cele vlake vozil, ne samo tovornih, ampak tudi osebnih.

V Berlinu smo prisostvovali predavanju, ki ga je imel ministerijalni ravnatelj v gospodarskem ministrstvu in član direktorija državne emisijske banke, Reichsbank g. Karl Lange. Temu predavanju je prisostvoval tudi naš trgovski minister g. dr. Ivan Andres, ki se je tedaj tudi mudil v Berlinu na gospodarskih pogajanjih in posvetih. — G. Lange je govoril predvsem o financiranju vojne in tu v prvi vrsti poudaril, da ta problem financiranja vojnih potreb ni tako hud kot se nekaterim zdi, saj ima Nemčija svoje in tuje izkušnje iz svetovne vojne in je bilo že preje njeno gospodarstvo popolnoma dirigirano, tako da je bil prehod v vojno gospodarstvo kaj lahek. Orisal je pomen štiritletnega gospodarskega načrta, ki stremi za gospodarsko avtarkijo Nemčije, katere se mora izkazati v vojnem času. Podal je številke o proizvodnji nemških surovin, ki naj nadomestijo uvožene surovine. Zanimivo so številke, ki jih je navedel o proizvodnih stroških novih surovin. V začetku izdelovanja Bune t. j. umetnega kavčuka, so znašali proizvodjalni stroški okoli 5 mark za kg, danes pa znašajo proizvodjalni stroški približno 2.30 marke

za 1 kg. Izrecno pa je dejal, da se Nemčija pri proizvodnji teh surovin ne postavlja na stališče, da so ta podjetja gospodarsko fundirana le tedaj, če odgovarjajo produkcijski stroški ali cene cenam in produkcijskim stroškom svetovnega trga. Nemčija stoji namreč na stališču: pod vsakimi razmerami so ta podjetja gospodarska, ker nemško gospodarstvo na vsak način te predmete potrebuje. Tako prihaja za Nemčijo vprašanje produkcijskih stroškov in poštove šele v drugi vrsti.

Obširno je govoril g. Lange tudi o davkih. Kajti letni donos davkov znaša sedaj v Nemčiji okoli 24 milijard mark in to je običutno breme za nemško gospodarstvo. Vprašanje je, če to breme ne ovira tvorbe kapitala in omejuje smisel za varčevanje. Meja pravilne obdavčitve se po njegovem mnenju sploh ne da potegniti. Vendar pa uvideva potrebo izpremembe v davčnem sistemu, ker nastopajo že primeri izgube v substanci zaradi prevelikih davkov, kar lahko dovede do hiranja gospodarstva in s tem podlage za davčno moč. Vsekakor se lahko danes povprečno v Nemčiji po izjavah gospodarskih ljudi računa, da vzamejo davki okoli dve tretjini donosa podjetij in da znaša n. pr. davčna obdavčitev srednjih dohodkov okoli ene petine, kar je vsekakor tako breme, ki ga pri nas še od daleč ne poznamo. Seveda pa naših razmer ne moremo in ne smemo primerjati z nemškimi, ker je Nemčija pač danes v vojni, ki zahteva veliko več kot navadni časi, čeprav ne živimo tudi v nevtralnih državah več v popolnoma mirnem gospodarstvu. Značilno v predavanju je bilo tudi, da je predavatelj opetovano izjavil, da inflacije ne bo in da je zaradi tega nesmiselno kupovati stvarne vrednote, kakor se to pomekel dogaja.

(Dalje.)

Slovenski duhovnik se smrtno ponesrečil na najvišjem vrhu And

Tragična smrt izseljenskega duhovnika Jožeta Kastelica na gori Aconcagua, visoki 7180 metrov

Jože Kastelic, velik ljubitelj planin, je trpel pač kot malokdo v neizmernih argentinskih ravninah, koder oko zaman išče lepih brd. Zato se je letos namenil, da stopi malo v visoke planine. Ni bil namenjen najbrž na samo Aconcagua (7180 m), saj je bil njegov načrt, napraviti obisk rojakom v Čile. — Jaz sem že preteklo leto bil v Mendozi, zato sem mu lahko dal nekaj koristnih podatkov, med katerimi tudi tega, ki je zanj postal usoden: da živi v Puente del Inca v hotelu slovenska družina Mahnič. Zato se je namenil kar

staviti na gori, da bo z vrha vladal deželi. Glavna ekspedicija je pa nesla argentinsko zastavo in Marijin kip.

Sam je prišel do višine 6800 m, kjer je bilo postavljeno zadnje šotorišče. Toda še dalje je hitel. 7. marca ga je našla družba, ki se je tedaj že vračala z gore, na višini 6950 m. Bil je močno izčrpan po mnogih neuspešnih poskusih, da premaga zadnji del, a tudi najnevarnejši kos poti na goro »smrtit«.

Družba, ki je brez neizgode prišla na goro, ga je hotela pregovoriti, naj se vrne z njimi, toda on je na vsak način hotel dospeti na vrh. Računal je tudi na to, da pridejo za njim še nekateri drugi, ki jih bo rajši počakal tamkaj.

Toda prišlo je drugače. 8. in 9. marca so divjale v gori hude nevihte in zato se seveda nihče ni mogel ganiti nikamor. Tako je ostal Kastelic sam v silnem viharju v neskončni gorski samoti, kamor ne pride noben drug glas kakor hrumenje viharjev.

Kako grozne ure je mogel doživeti samotni planinec tiste ure, si pač ne moremo predstavljati, ker nikdar še ni noben Slovenec stal tako visoko na gori.

Nevihte so prinesle tudi nov sneg. Toda kljub temu so se odpravili trije najboljši junaški nazaj v goro, kamor so prispeli 14. marca. Našli so šotor in nekatere Kasteliceve reči vse križem razmetane. Tamkaj je bil cepin, rokavice in kdo ve, kaj še. Poročila o tem, ki sem jih doslej dobil, niso kaj točna.

Gotovo je to, da njega niso dobili, ne živega ne mrtvega. Pa tudi križa, ki ga je hotel ponesti na goro, ni bilo najti.

Kaj se je z njim zgodilo, ne moremo reči, vodja ekspedicije je podal izjavo, da ga smatra za definitivno izgubljenega. Saj je bil on sam tudi med tremi in so ga na noč iskali, a vse zaman. Ko bi bil raz goro kak drug izhod, bi še bilo kaj upanja. Toda tega ni.

14. marca so našli nekatere njegove stvari in njegov šotor prazen.

Ker je vreme postajalo vsak dan nevarnejše, so morali vsako nadaljnje iskanje opustiti in so se vrnili z bridko novico v Hotel Inca.

Dogovorjena sva bila s Kastelicem, kako bova imela velikonočno službo božjo. Na belo nedeljo bi skupaj šla v Lerriso, da bi tamkaj imeli naši priliko za velikonočno spoved. Od Kastelica pa nič glasu. Ko so minili trije tedni — po dveh bi se imel vrniti — sem začel poizvedovati. 16. marca mi je prišla na uho prva sumljiva beseda. V časopisu se je pojavila prva notica, toda zaradi nakaženega imena, in ker sem bil prepričan, da je šel v Čile, stvari nisem vzel preveč tragično.

Naslednji dan me kliče po telefonu in se mi predstavi gospa Torres, članica ekspedicije, in mi pove, da je radio pravkar povedal, da se je Kastelic izgubil.

Naslednje dni so bili vsi časopisi polni poročil, ki so pa vsa kazala isti izvor... Eno je bilo gotovo: To je Jože Kastelic, ker je res on imel mašo 25. februarja na Plaza de Mula. Gospa mi je o tem razglašala zadnje dvome.

Podnebne razmere na Aconcagui so sedaj skrajno nevarne, vendar pa se Link še vedno ukvarja z mislijo, da bi še enkrat spravil skupaj ekspedicijo, ki bi šla ponesrečenca iskat.

Gotovo je znano le to, da so ga živega zad-

njkraj videli 7. marca in bi bil velik čudež, če bi v tistem mrazu in viharju in še slabo oblečen vzdržal toliko dni.

Vprav na veliko noč letos je 8 let, ko je prvič zbral Slovence k službi božji in letos na veliko noč mu bomo zapeli žalnico... Vse nas je ta novica zgrozila. Saj je bil tako ljubezniv, da ga je vse rado imelo. Njegova izklesana beseda je glasila, pa tudi v živo urezala, a vedno je bila beseda dobrega očeta, ki iskreno ljubi svoje otroke.

Zato pa v ljubečih srcih ni še umrla zadnja iskrica upanja, če se morda le še po kakem čudežu reši.

Danes, 20. marca, smo še vedno v isti negotovosti in le zato prosimo, naj ga božji angeli varuje in spet nazaj pripelje, ali pa naj ga popelje pred božji stol, kjer bo dobil zasluženo nagrado. Hotel je ponesti križ na najvišjo goro... Hotel je pokropiti mrtvo truplo ponesrečenca... celo na to je mislil, da bi daroval sv. mašo tam gori... Janez Hladnik.

Jože Kastelic, brat jeseniškega župnika, duh. svetnika g. Antona Kastelica, se je rodil 23. decembra 1898 v Šmihelu pri Žužemberku. V mašnika je bil posvečen 29. junija 1922. Nekaj časa je bil kaplan na Koroški Beli, potem župni upravitelj pri Sv. Križu nad Jesenicami in zatem kaplan na Jesenicah. Z Jesenic se je šel žrtvovati leta 1928 za slovenske izseljence v Francijo, od tam pa v istem svojstvu v Argentino. Pri zadnji žrtvi, ko je hotel na 7180 m visoki gori postaviti Zveličarju sveti križ, je omagal... Molimo zanj!

Predor tudi pod Panamskim kanalom?

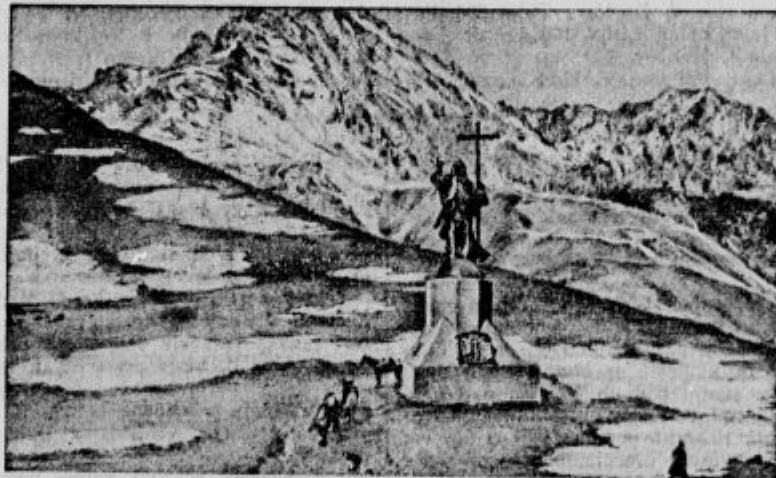
Panamska vlada je v sedanjih dneh večkrat ponudila Združenim ameriškim državam predlog, naj bi pod Panamskim kanalom izvrtali predor. Zemska ožina republike Panama je po 81 km dolgem kanalu razpolovljena, tako da obe polovici, razen majhnega broda, ki more prevažati le 22 avtomobilov, nista v nobeni zvezi. Panamska republika je spet in spet poudarjala, da je nujno potrebno, da sta obe polovici republike v prometni zvezi. Zato je že izgotovljen načrt za predor pod kanalom, ki bi stal okoli 2 milij. dolarjev. Republika upa, da bodo Združene ameriške države prevzele te stroške, saj služi kanal za prevoz vsem državam sveta. Na leto prevozi 6500 ladij po Panamskem kanalu, kar je 30 milijonov ton.

Boj proti prostozidarstvu v Španiji

Med podtalnimi silami, ki so se zaganjale v bivše špansko kraljestvo in ki so še nadalje butale v državo, dokler ni general Franco osvobodil Španije, zavzema masonstvo posebno važno mesto. Zatorej se ne smemo čuditi, da je sedanja španska vlada izdala posebne odredbe zoper masonerijo.

Dne 1. marca 1940 je general Franco podpisal zakon, ki bo zadal prostozidarstvu v Španiji smrtni udarec. Med drugimi vsebuje ta zakon tele določbe:

1. Pripadnost k prostozidarstvu, h komunistični zvezi ali kakšni drugi tajni organizaciji, ki se nanje nanašajo naslednji členi, je zločin in bo kot tak po zakonu kaznovan.
2. Te organizacije so ukinjene in lastnina zasežena v prid državi.
3. Vsakršna propaganda, s katero se širijo in hvalijo načela prostozidarstva in komunizma, ali ki so naperjena zoper vero, domovino ali temeljne institucije, ki delujejo zoper socialno skupnost, bo kaznovana z ukinitvijo publikacij ali tistih organov, ki to propagando podpirajo in z razlastitvijo in ječo poglavitnih krivcev.
4. Kot prostozidarji se smatrajo vsi tisti, ki so bili člani prostozidarskega gibanja, ki niso bili izključeni iz društva, ki niso prosili za izključitev in ki niso javno prekinili vse zveze s prostozidarji. Kot komunisti pa se smatrajo vsi boljševiški propagatorji, vodje in sodružniki boljševiških, trockističnih, anarhističnih in sličnih nihilističnih smeri.
5. Kot obtežilno velja vse tisto, da je bil kdo član prostozidarstva od 18. do 33. stopnje, ali se je udeleževal mednarodnih zborovanj prostozidarskega gibanja in zborovanj Španske lože Velikega Vzhoda ali Španske Velike lože, ali je izvrševal kake posebne naročila za prostozidarstvo. Glede na komuniste je obtežilno, če je kdo član kake propagandne skupine, kakega vodilnega zborovanja, kake zvezne celice z inozemskimi organizacijami, ali če se je udeležil narodnih ali mednarodnih komunističnih kongresov.
6. Osebe, ki so bile med objavo tega zakona, prostozidarji ali komunisti, so dolžne, da se v dveh mesecih javijo oblastem in pojasnijo svoje stališče.
7. Vsi tisti, ki so bili dalj ko leto dni kot prostovoljci člani narodne milice ali narodne armade; dalje osebe, ki niso prostovoljno služile, pa so se kaj posebno odlikovale, ali imajo za domovino sicer izredne zasluge, in so se slednjič pridružile pod nevarnimi okoliščinami narodnostnemu gibanju, so izzete od dolžnosti, kot so navedene v členu 7.

Aconcagua je najvišji vrh v Kordeillerah ali v Andah, silni gorski verigi, ki se vleče po celi Južni Ameriki in ki se vzpne do najvišje višine na meji Argentine in Čile, kjer je mogočen gorski sklop Aconcagua z glavnim vrhom, ki doseže višino 7180 m, po starejših podatkih pa 7040 m. Južno od tega vrhunskega višavja je prelaz enakega imena, po katerem v višini nad 3500 m teče tudi železnica iz argentinskega mesta Mendoze v prestolico Čile, Valparaiso. Aconcagua je menda dostopna le od argentinske strani, po kateri jo je hotel doseči tudi Kastelic. Slika nam kaže vzhodno (argentinsko) stran te najvišje ameriške gore, na katere predgorju so Argentinci pred leti postavili Zveličarjev kip, kakor nam ga kaže tudi slika. Aconcagua je ugasel ognjenik z dvojnim vrhom, kakor se lepo vidi na naši sliki. Prvi je splezal na njen vrh Švicar Zurbriggen 1897 leta.

CISTEK

Leopold Stanek:

„Veseli vüzen...!“

Prleška velika noč.

Pofem pride najlepše: okrog vaške kapelice se zbirajo žene in dekleta v svetlih, novih oblekah z velikimi košarami na glavah: ves žegen so privlekli, prekaženo meso, klobase, jajca, hren, na vrh pa velik kolač belega kruha, pokrit z belim prtom, ki je lepo obkrožen s čipkami. Ta prt je samo za žegen in je vse leto shranjen v onem predalu, kjer mati hranijo še stare slovenske naglavne rute, »pčec« in kjer leže zavite blagoslovljene sveče, pripravljene za smrtno uro...

Zenske se zvrstijo okoli plota pri kapelici. Na krožnik ob vhodu polagajo dinarje, jih vedno znova zakrivajo z belim prtčem, malo pomolijo in si ogledajo lepo opleteno kapelo: polna je fajarc, fijofov in rožmarina — cvetja, ki ga goje vaška dekleta in ga za danes posodijo Bogu.

Kmet, ki domuje nasproti kapelice, samozvestno hodi iz hiše do oltarja in nazaj, pregleduje, tu in tam kaj popravi, potem spet zaskrbjeno kuka skozi drevje in pristavi: »Še ne grejo...!« Njegov sin se je z bagrlom odpeljal po župnika do križa, kjer tudi žegnava. O, tudi tam imajo lepo

opleteno! Velik venec iz papirnatih rož visi Križanemu okoli glave, na dveh vkopanih smrečicah na straneh križa pa visijo pisani pantlji kot na betlehemu, na lesenem klečalniku je žametni vajnikš, na naslonjalu za kolenke pa bel robček. Lepo kot za procesijo ali kadar škof pridejo!

Na vüzensko soboto mora biti celo vreme lepo. Tak mir je razlit Gospod, sonce ogreva mrzlo travo — danes bodi Gospod po poljih, blagoslovilja našo jed, zemljo in naše roke za nove žulje... Po zraku pa se spreletava škrlanec in nam tolmači skrivnosti božje.

Zenske oči vse vidijo, še skozi bele prte vse prešnojajo, kaj je katera prinesla k žegnju. — Kakšni siromaški vrhovski ljudje so najbrž še krumpiž naložili, samo da bi bila košara polna videti... To je spogledavanje in opravljanja, dokler končno ne poči možnar v znak, da so jih že zagledali. »Že grejo,« beži čez vsa usta in ženske prestavljajo košare, si popravljajo robce na glavi in gledajo pod kostanji proti koncu vasi. Nekateri že odgrnejo nekoliko prt, da bo blagoslov mogel priti do kruha in mesa... »Ti bližnji!« šele zdaj prihitijo s košarami na glavah ali kar pod roko. Otroci bingljajo s svojimi cekrčki in se režijo.

Župnik so tu, veselo se smehljajo, nagovorijo kakega znanca, pobožajo otroka in se pozdravijo z županom. Poleg se mola ministrantek, ki je namenjen za »šolec. Mežnar, stari Čemčr, ki je malo krivo gleda, ker »ga že pa ima«. S težavo pomaga obleči župnika, ki nato opravi molitve in blagoslovi jedila.

»Zaj pa le domov!« Zenske se že paščijo, mogoče se katera med njimi le misli na ženih, večina jih je itak že na toplem in se jim morda

bolj mudi žegen jest, četudi ga po stari navadi smeš šele v nedeljo na tešče poskusiti. Vse staro pač gre iz mode!

Župnik se ustavi pri županu na južini. Saj je hudo za njih danes, nič poštenega prigrizka, ker še ni mesa, pač pa povsod po teh goricah kupico boljšega, a to se nabere in bodo potem pri procesiji vstajenja kar težke noge, se bo nerodno zibal v rokah... Pa oprost, Vstali, ko so pa ljudje tako vsiljivi in hočejo človeku s tem kaj posebno dobrega storiti!... A že je tu avto iz bogate sosedne vasi, ki je prišel po župnika — tako gre vse od dopolne trje do vstajenja v prvem mraku. Po celi fari je šel blagoslov.

Čudovita so vstajenja po slovenskih cerkvah na gričih: procesija okoli cerkve, godba, gasilci, pevsko gručstvo, pajbarji in dekle in v novih gvantih in nebo — poklekimo! Možnarji bobnijo, zvonovi donijo v glas aleluje, vsi zvončki pripeljujejo z otroškimi grli... Aleluja, aleluja!

Takrat se na gričkih Slovenskih goric pokažejo prvi ognji. Ne samo kresovi na tleh, temveč tudi kot visoke plamenice, kot zvezde, ki so nabrane v obliko svečnika na oltarju. Posamezna bakla je postavljena čisto na poseben način: v zemljo je zabit močan in visok kol, nanj pribita deska, nanjo položena opeka, na njej pa stara železna posoda, v kateri gorijo smolnati keni. Koli bakel so višji in nižji, nabrani v lepem vencu. Čehi pridno nalagajo kene, ki so jih s tolgami navozili na njivo, ki leži zunaj vasi, na samem ali na najvišjem mestu griča.

Po vojni smo imeli otroci polno nabojev, ki so jih očelje in bratje prinesli v spomin. V nepre-

vidnosti smo jih metali v ogenj — to je pokalo! Tudi karbida je bilo takrat dosti: polagali smo ga v prazne plehnate škafle biksa, ki so bile na enem mestu preluknjane, nato smo pljuvali na karbid, škafle zapirali in pri luknjičici zažigali — samo da je pokalo! Tako nam je vojna zlezla v mlade možgane, da smo si sami delali pištole in preluknjane patrone vezali z žico na kos ukrivljenega lesa. Smodnika je bilo mnogo, če pa je komu udarilo v roko ali oko, smo si šli v ju-našstvo.

Ob kresovih poseda staro in mlado, šali se in si pripoveduje vesele in žalostne. Čehi in deklino se radi pajdašije in v hladnih nočeh komaj prebujajoče se narave uzgane marsikateri cvet kot proti mrzlemu velikonočnemu jutru ugašajo pojemajoči zublji kresov in bakel...

Velika nedelja: trenutek, ko vsa družina uživa velikonočno jagnje. Oče reže veliki kolač, mati deli kose klobas in mesa, mi pa napihujemo natrto jagnjo lupino in jo posnemamo z umazanimi nohti. »Hren je pač hudič!« Vse to na tešče, pa še kozarec vina po vrhu, tako da potem v cerkvi marsikateri otrok belo pogleduje...

Zvečer znova zažaré kresovi iz kupa pepela, kjer ves dan ni ušla Prometejeva iskra, potem je tu velikonočni ponedeljek, ko je povsem konec posta in zdržnosti — vse hiti na »veselico« v Radence, kjer bralno društvo priredi igro, stari rod pa rajši hodi na obiske in se zalaga z žegnomo, ki ga mora biti vsaj še do bele nedelje...

»Vüzen je mina, pjebi, zaj pa podsüče ro-kave, plünte v rokë — pa na delo!«

(Konec.)

Drobne novice

Koledar

Petek, 29. marca: Ciril, mučenec. Bertold spoznavalec.

Sobota, 30. marca: Janez Klimak, opat. Kvirin, mučenec. — Zadnji krajec ob 17.20. Hesehel napoveduje lepo vreme. V marcu je dan narasel za 1 uro 38 minut. V aprilu bo narasel za 1 uro 29 minut.

Novi grobovi

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zasopala gošpa Terezija Lavrenčič roj. Perissini. Pogreb bo danes ob pol 5 popoldne iz hiše žalosti, Stiška ulica št. 1, na pokopališče k Sv. Križu. Naj ji eveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Izpit so napravili za aktivnega orožniškega majorja kapetan I. razreda Friderik Leman, za aktivnega orožniškega kapetana II. razreda poročnik Rudolf Cigerl, Andrej Frank in Bogomir Salberger, za aktivnega pehotnega majorja kapetan I. razreda Jakob Blažon, za aktivnega intendantskega majorja kapetan I. razreda Slavko Ogrizek in Albin Držan, za aktivnega sanitetnega majorja kapetana I. razreda dr. Nikolaj Stabile in dr. Jurij Linde, za aktivnega pehotnega kapetana II. razreda poročnika Leopolda Lončar in Simo Tintor, za aktivnega topniškega kapetana II. razreda poročnik Franjo Košnik, za aktivnega intendantskega kapetana II. razreda poročnik Viljem Šibic, Ivan Gračan, Zdravko Pulko, Branislav Zahar, Dalibor Francietti, Miloš Jelovae, Ljubomir Labin, Jurij Mahnovski in Jožef Butkovič, za aktivnega lekarniškega kapetana II. razreda poročnik mag. Franjo Felzer, za aktivnega nižjega vojaškega kapetana II. razreda kapelnika II. razreda Tomislav Zidar in Vladimir Petric, za aktivnega nižjega sanitetnega pomočnika II. razreda pomočnik III. razreda Rudolf Ključec ter za aktivnega veterinarskega pomočnika II. razreda pomočnik III. razreda Boris Drinovec, Matko Lomas, Valentin Seljak in Marjan Hrestak.

Holmeški rudnik

Prevalje, 27. marca.

Širši javnosti gotovo še ni znano, da je pred dobrima dvema letoma prišel tukaj na meji Prometni zavod za premož. d. d. Ljubljana iskati in kopati premog. O podjetju, ki je imelo toliko poguma in socialnega čuta, da je v kratkem razdobju časa zaposlilo že čez sto delavcev in to — razen par izjem — domačinov in s tem rešilo naše kraje, predvsem pa prevažalico občino hudega bremena brezposelnosti, hočemo danes javno spregovoriti.

Holmec, ki je od Prevalj oddaljen dobre pol ure, je že dolgo znan kot ležišče premožovne žile. Že pred petnajstimi leti so tu kopali premog. Podjetje, ki je tedaj kopalo premog na Holmecu, je z delom prenehalo iz neznanih razlogov. Rovi so se zasuili in kmalu ni bilo več ne duha ne sluha ter vidnih znamenj, da je tu sploh kdaj premožovnik eksistiral.

Poleti leta 1937. pa je že nekdo z malo družbo na Holmecu začel iskati in posrečilo se je najti premog in bogate žile. Vendar so se ta raziskovalna dela vršila na drugem kraju ter so se morala zaradi pomanjkanja tehničnih priprav, ali bolje povedano zaradi pomanjkanja kapitala, ustaviti. Kot resen interesent in kupec je se tisto jesen postal Prometni zavod za premož. v Ljubljani. Družba je z uspehom prevrtila in preiskala vsa rudniška polja, dokler ni našla primerne prostora tik ob državni cesti, kjer je tudi postavila poslopja za obrat in seveda tudi rove. Ko se je o tem raznesla govorica, so se že pričeli javljati in to kar v trumah naši najrevnejši in najbednejši iz Leš. Podjetje — za kar pa gre topla in javna zahvala obratovodju g. Lazniku — je pričelo sprejemati delavstvo postopoma, kolikor so pač potrebovali, iz Leš.

Spominjamo se že, pogosto grozne revščine na Lešah, o kateri je pogosto poročal tudi naš list. Kaj se pravi tisti malone vsa vas brez dela, brez kruha, ve le malokdo. Na občini si lahko videl dan za dnem trume družinskih očetov, proseč za delo, matere s kopico otrok proseč kruha. In danes lahko mirne duše priznamo, da so ekoro vse bivši leški rudarji zaposleni na Holmecu, zato je pa tudi občina z delavstvom vred hvaležna podjetju. Res je, da ni bogve kakšen zaslužek, ali delavstvo rado hodi, pa če tudi po uro daleč na »siht« po kruh.

Zato želimo podjetju in delavstvu, da bi se rudnik še razširil, da bi rudniška sirena še dolgo pekala in vabila, letos in še druge — velike noči!

Šmarnice za leto 1940

»Matr dobrega Pastirja« so posvečene živim in rajnim materam slovenskih duhovnikov. Zato jih bodo s posebno pieteto vsi gg. duhovniki čitali. Nekateri pa so pozabili knjigo naročiti v prednaročilu. Sporočamo, da se ta prednaročila s 25% popustom sprejemajo samo še do 10. aprila 1940, ko bomo dali knjigo na knjižni trg. — Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

— Poročilo o VI. mednarodnem kongresu Kristusa Kralja je te dni izšlo in bo naročnikom v najkrajšem času na razpolago. V subskripciji etane 55 din vezana, broširana knjiga 40 din ter se naroča pri škof. ordinariatu v Ljubljani.

— Predavanje o Triglavlsmu smuku. Drevo ob 19.50 bo v ljubljanskem radiu predavanje o Triglavskem smuku, ki bo zanimivo zlasti radi mednarodnega smuka, ki bo v nedeljo s Triglava v Krmu.

— Sušec letos hudo zavija rep. Letošnji sušec je v pogledu stalnosti vremena izredno nagajiv in muhast. Vsak dan menja svojo vremensko obleko. Po lepem, toplem in sončnem dnevu nastopi deževen in mrzel dan. To se kar vrsti od dneva v dan. Od preteklega tedna zaznamuje vremenska kronika zelo čudne vremenske menjave. Na veliko soboto so bili po mnogih naših krajih popoldne, ko so se vrstile procesije, hudi nalivi, da so se morali verniki z banderi in z Najsvetejšim hitro umakniti v cerkev. Hud naliv je bil n. pr. v Ribnici prav za časa procesije. Po drugih krajih je celo visoko v gorah snežilo. Velikonočna nedelja v gorah je bila zelo topla in sončna, velikonočni ponedeljek čmeren in deževen. Ta dan so prav v Triglavskem pogorju divjali snežni viharji. Beli teden je vremensko zelo spremenljiv in nestalen. V sredo smo imeli v Ljubljani najvišjo toploto 15,5 nad ničlo. Včeraj pa je temperatura naglo padla. Zjutraj ob 7 je bilo 8,5 nad ničlo, popoldne se je termometer še pobahal s 10 nad ničlo, popoldne ob 14 pa je temperatura padla kar na 4 nad ničlo v mestu. Drugačne toplotne prilike so vladale v okolici. Ta-

ko nam javljajo Črnuče, da je bilo včeraj zjutraj ob 7 4 nad ničlo, ob 10 se je toplota dvignila na 7, ob 14 pa je padla na 1 nad ničlo. Ves dan se je slika vremena zelo menjavala. Zjutraj ob 7 je bil nekaj minut trajajoč hud naliv, nato je dopoldne s presledki deževalo. Tu in tam je zapihal močan sever, ki je prinesel mraz in od severovzhoda je prišel popoldne snežni val. Močnejše je začelo snežiti kmalu po 14. uri. Sava in Ljubljana sta precej narasli. Iz Podloga so nam včeraj popoldne poročali o snežnih razmerah v Savinjski dolini. Zgodaj zjutraj je že začelo deževati. Pritisnil je mrzlejši sever in od 9 popoldne neprestano sneži v vsej dolini. Popoldne je bilo že vse pobeljeno. Savinja močno narasla in je napolnila strugo. Tu je zelo padla temperatura. Zjutraj je bilo 10 nad ničlo ob 14 pa že 1 pod ničlo. Tudi po Gorenjskem je začelo že dopoldne snežiti in je tam toplota padla po mnogih krajih pod ničlo. Popoldne pa smo doživeli v Ljubljani pravi snežni metej, med katerim je grmelo prav tako, kakor ob najhujših poletnih nevihtah.

Artin

Zaprtoost, lenivost črev sta vzrok mnogih bolezni. 1-2 Artin dražeje dr. Wanderja vzete zvečer, omogočajo zjutraj lahko izpraznitje

2 kom. Din 1.50, 12 kom. Din 8.—, 60 kom. Din 27.—

Reg. S. br. 7724/34.

— Požar. Od Sv. Lenarta pri Veliki Nedelji nam poročajo: V noči od ponedeljka na torek okoli 12 je nastal požar v gospodarskem posloju Koračeta Alojza, posestnika na Forminu. Zgoraj je skedenj, parma, svinjski hlevi, voz, plug itd. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Formina, ki so bili s svojo motoriko v nekaj minutah na kraju požara ter preprečili, da se ogenj ni razširil dalje. Škoda je precejšnja.

— Smirna nesreča pri podiranju hrasta. Na veliki četrtki so pri nekem posestniku v Savcih, župnija Sv. Tomaž pri Ormožu, podirali velik hrast. Med drugimi je pomagal tudi 56 letni Klemenčič Jožef iz Savskega vrha. Ko so hrast podžagali ter so ga začeli podirati, je nesreča hotela, da so hrastove veje Klemenčiča, ki ni mogel pravočasno odskočiti, s tako silo udarile po glavi, da je bil takoj mrtev.

— Pri zaprtju, motnji v prehlavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

— Za »Sklad prof. dr. P. Grošlja« so razen že imenovanih darovali: T. Korn, trg. družba, Ljubljana, 100 din; dr. Drago Švajger, Ljubljana 100 din; inž. Nikitin Vasilij, univ. prof., 100 din; dr. Zirovnik Janko, advokat, 100 din; Galle Anton, notar, 100 din; inž. Evgen Stern, 100 din; dr. Lojze Kramarič, 100 din; dr. Anton Bajec, direktor Mešne ženske realne gimn., 100 din; dr. G. Piccoli, lekarnar, 200 din; dr. Bogdan Žužek, advokat, 50 din; Kolinska tovarna hranil d. d., 100 din; dr. Juro Hrašovec, odvetnik, Celje, 30 din; »Riba«, J. Ogrinc, 50 din; Jos. Eberle, 100 din; dr. Josip Režek, advokat, Novo mesto, 100 din; dr. Kuhar Andrej, notar, 100 din; Lenasi & Gerkman, 200 din; dr. Stanko Lapajna, univ. prof., 50 din; inž. D. Tomšič, Maribor, 20 din; dr. Gregorčič Rikard, D. M. v Polju 300 din; dr. Grašič Ivan, javni notar, Litija, 100 din; dr. Franjo Lipold, odvetnik, Maribor, 100 din; Stevo Šink, notar v Škofji Loki, 100 din; V. H. Rohrman, trg.

Po državi

• Zaradi naraščanja rek na Madžarskem groze pri nas povodnji. Iz Madžarske prihajajo vznemirljive vesti o silnem naraščanju Donave in Tise. Po poročilih iz Budimpešte se vodostaj teh dveh rek približuje že stanju 680 do 690 cm nad normalo, kar že presega vodostaj ob zadnji katastrofalni povodnji leta 1926, ko je bila Donava 659 cm nad normalo. Naraščanje omenjenih rek povzroča naglo topljenje snega v Karpatih. V Vojvodini so zaradi tega silno v skrbeh, ker vsak dan pričakujejo dotok vodnih mas iz Madžarske. Ponekod so že veliki predeli zemljišča pod vodo. Od zadnje katastrofalne povodnji so sicer zgradili precej obrambnih nasipov, kljub temu pa se boje, da tudi ti ne bodo zadostovali, ko se privale silne množine vode, ki jih napovedujejo poročila iz Madžarske.

• Zanimiv spor v Šibeniku. V Šibeniku je prišlo do spora med poveljnikom parnika Jugoslovanskega Lloydja »Marija Petrinovič«, ki natovarja v Splitu gradbeni les za Južno Ameriko, in zastopstvom Delavske zbornice. Pred nekaj dnevi je bil namreč v Šibeniku predsednik Hrvatske delavske zveze narodni poslanec Pečnik, ki je med drugim obiskal tudi Šipadovo pristanišče ter hotel pregledati parnik »Marija Petrinovič«. Poveljnik parnika Milorad Miljevič, ki je rodom iz Boke Kotorske, pa Pečniku ni dovolil priti na parnik. Pečnik je o tem obvestil šibeniško zastopstvo Delavske zbornice, ki je zahtevalo od uprave Jugoslovanskega Lloydja, da odpusti poveljnika parnika Miljeviča, sicer bo posadka ladje stopila v stavko. Zastopstvo Delavske zbornice je stavilo upravi rok 12 ur in če se do poteka tega roka ne izpolni zahteva, bodo stopili v stavko ne samo mornarji na »Marija Petrinovič«, nego tudi na vseh drugih parnikih Jugoslovanskega Lloydja, pa naj se le-ti nahajajo kjerkoli. V spor so posegle tudi idruga šibeniške oblasti, da bi se mirno poravnalo, toda doslej se to še ni posrečilo.

• Hrvatsko učiteljsko se bo dne 31. marca in 1. aprila sestalo v Splitu. Razpravljalo bo o stanskih in strokovnih vprašanjih ter poslušalo več predavanj in referatov.

• V Varaždinu odprta rudarska šola. Te dni so pristojne oblasti pregledale novo stavbo rudarske šole v Varaždinu, ki bo 31. marca blagoslovljena. 1. aprila se bo pričel na šoli že reden pouk. Za šolo se je prijavilo 60 kandidatov, ki bodo morali polagati sprejemni izpit. Pripravičenih bo samo 25 kandidatov. Šola bo imela svojega ravnatelja in nekaj profesorjev, nekatero predmetu pa bodo poučevali tudi profesorji varaždinske realne gimnazije.

• Svilno carinil kot bombaž. Belgrajska policija je te dni aretirala v postnemu uradu 2 v Belgradu

z daž. pridelki, 50 din; šef primarij dr. Černič Mirko, spec. za kirurgijo, Maribor, 50 din. — Prirodoslovno društvo v Ljubljani se vsem darovalcem najtopleje zahvaljuje in prosi novih prispevkov za »Grošljev sklad«.

Jeseniški proračun

Pred dnevi je bila preračunska seja jeseniške mestne občine. Občinska uprava je osnutek proračuna sestavila po svoji najboljši vesti in vednosti, zavedajoč se pri tem, da mora biti proračun sestavljen v korist vse občine in občanov, ne glede na to, kdo bo z njim upravljal. Celotni proračun izkazuje 3.657.806 din izdatkov in prav toliko dohodkov. V proračunskem letu 1940-41 se bo pobirala 30% določila na vse državne neposredne davke od vseh onih davčnih vrst, za katere se smejo predpisovati samoupravne določbe. Višina določila je ista kot v tekočem proračunskem letu. Zaradi uredbe o spremembi zakona o državni trošarini na alkoholne pijače bo občina utrpela okrog 170.000 dinarjev. Trošarina na pivo se bo povečala za 0,25 dinarja za liter, dalje se bo povečala trošarina na uvoz mesa od 0,50 din na 1 din ter na uvoz ogrske salame, perutnine in divjadi na 1 din na 2 din. Povišanje na pivo bo prineslo okrog 27.000 din. Osebnih izdatki se bodo zvišali za 70.000 din, ki so nastali zaradi osebnih in rodbinskih draginskih določil občinskih uslužbencem. Nadalje se je proračun zvišal za vsoto 123.000 din za pasivno zaščito. Gradil se bo tudi nov vodovod z zajetjem in rezervoarjem, ki bo veljal okrog 200.000 din. Novi vodovod bo napajal naselja ob Kralja Petra cesti, Jadranski cesti, Ilirski cesti, Savsko nabrežje in Podmožaklo. S tem bo jeseniški vodovod, iz katerega je voda odtekala v imenovana naselja, razbremenjen in bodo višje ležeči kraji v večji meri obdarjeni z vodo. Nove postavke so tudi za gradnjo novega delavskega doma za 500.000 din. Zgradba se bo izvršila v surovem stanju do jeseni in bo za to vsoto, katero je občina dobila kot posojilo od Borze dela po 4% obrestovanju, občina plačevala letno anuiteto 32.000 din. Dom bo v prihodnjem letu dovršen in izročen svojemu namenu. V njem bodo samski delavci dobili vso oskrbo. Občina namerava v tem letu pričeti tudi z gradnjo mrtvašnice in je v ta namen določila v proračunu 300.000 dinarjev. V tej vsoti je zapodeno tudi delo za preureditev pokopališča. Navzlic temu, da je proračun za okrog 700.000 din višji od lanskega, se določila niso povečala razen malenkostnega povzika na pivo in uvoz mesa, kateri pa je predvsem namenjen, da štiti domače obrtnike.

Dolenjske Toplice

Za gradbo novega gasilskega doma v Toplicah so darovali: Jože Musar, mesarski mojster, Ljubljana, 100 din; Franc Ambrožič, mesar, Bleg 1, 100 din; Fredinand Potočnik, tovarna mizarskih izdelkov, Maribor, 100 din; Ivan Rus, Grosuplje, Stranska vas, 50 din; Gasilska četa Duplica-Kamnik 30 din; Gasilska četa Ambur, 100 din; Josip Fabjan, urar, Črnomelj, 10 din; Viktor Šober, trgovec, Ljubljana, 200 din; Stefan Krant, carinski posrednik, Maribor, 20 din; Albina Zupan, sopraga ravnatelj, Bled, 100 din; Roman Putcani, kapetan v p., Crikvenica, 100 din; Franc in Anica Bukovec, trg., Velika Loka, 100 din; Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani, 200 din, Lesna industrija Javornik v Straži, 250 din. Za velikodušne darove najpristnejša hvala. Vsem cenjenim darovalcem želimo srečno in zadovoljno veliko noč.

Leskovec pri Krškem

Naše šole so letos veliko vprašanje. V Leskovcu manjka na osnovni šoli pet učnih moči in zaradi tega so razredi združeni, kar nikakor ni šolskim otrokom v korist. Saj učitelj ne more vzdrževati discipline pri 80 in še več učencih v enem razredu, zato je pouk okrnjen. Nekateri razredi pa imajo pouk le vsak drugi dan. Ali ni to krivica, ki se dogaja našemu kraju? — In šola v Velikem Podlogu je prav tako okrnjena. Namesto treh učiteljev zadostuje en sam, ki ima na skrbi okoli 150 otrok!

dodeljenega carinskega kontrolorja Konstantina Vasiča, ki je zagrešil velike nepravilnosti pri carinjenju luksuznega blaga, ki so ga dobivali belgijski trgovci iz inozemstva. Tako je zacarinal svilen blago po tarifi, ki je določena za bombaž. Dobiček se je delil s priizdatimi tvrdkami. Na ta način je bila država v šestih mesecih, ko je Vasič služboval pri poštenem uradu 2, odškodovana za znatne zneske. Kot posredovalec je deloval carinski posrednik Solomon Alkalaj, ki je pri tvrdkah redno kasiral Vasičev delež, ki je navadno znašal šestdeset odstotkov. Vasič je iz ugledne belgijske družine, zato je njegova aretacija vzbudila v Belgradu veliko pozornost.

• Mrjasec zakrivil veliko nesrečo. V nekem gozdu pri Sisku se je zgodila huda lovska nesreča. Deset lovcev iz Zagreba, članov loveškega kluba »Sluka« (skljunac), se je podalo na lov na kljunca. Med lovci sta bila tudi obrtnika Stjepana Kranjčec in Stjepan Kiseljak, ki sta stala par korakov oddaljena drug od drugega. Nenadoma plani izpod grmovja velik mrjasec. Ko je Kiseljak, ki je imel puško pripravljeno za strel, zagledal zverino, je nehote sprožil. Sibre so zadeli Kranjčeca v prsa. Mrjasec se je strela preplasil in je zbežal. Hudo ranjenega lovca so prepeljali v bolnišnico v Sisku.

• Maščevanje odpuščenega delavca. V noči na velikonočni ponedeljek se je delavec Blagoje Sandrič opazil v strojnico pletilnice Petrovič v Leskovcu in poškodoval več strojev tako, da v tork niso mogli delati. Lastnik je pri prijavi ocenil škodo na 150.000 dinarjev. Sandrič je stroje poškodoval, ker se je hotel maščevati. Bil je namreč nedavno odpuščen iz tovarne. Sandriča so aretirali in izročili sodišču.

• Po neprevidnosti obstrelil sestro. Iz Šibenika poročajo: Aleksander Čepinkovič iz Zablac je tako nepravilno ravnal z lovsko puško, da se je sprožila in je strel zadel njegovo sestro v stegno. Deklico so prepeljali v šibeniško bolnišnico. Čepinkovič si je pred dvema dnevnoma izposodil puško od nekega znanca, ker se je bal napada na svojo hišo. Zadnji čas so namreč v bližini hiše opazili sumljive moške.

• Prijel ponarejevalca denarja. Zadnji čas so se v Varaždinu pojavili ponarejeni 20 dinarski kovanci. Sedaj se je policiji posrečilo prijeti ponarejevalca v osebi delavca Janka Guđna, ki je dejanje priznal.

• Iz obupa ubila moža, ki se je vdal pijači. V vasi Lisčin pri Bjelovaru je prišlo do družinske žaložbe, ki jo je zakrivil alkohol. Posestnik Nikola Sakič se je zadnje čase vdal pijači in zapravljal svoje skromno imetje. Zena in trije otroci so zaradi tega zelo trpeli. V hiši je vladal pravi pek. Te dni je prišel Sakič pijan domov in dejansko napadel svojo ženo. Ta je v obupu pograbila železno ročico in z njo ubila moža.

• Starki-požigalci se toži po kazniški življenju. Pred okrožnim sodiščem v Petrinji se je te dni zagovarjala starka Marija Vučak zaradi požiga, ki ga je zagrešila pred tremi leti. Tedaj je v svoji domaći vasi zažgala domačijo Gjüre Karage, ki je

Ljubljana, 29. marca

Gledališče

Dramas Petek, 29. marca: Kupčija e smrtjo. Red B. — Sobota, 30. marca: Praznik cvetočih češenj. Red A. — Nedelja, 31. marca: Severna lisca. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera: Petek, 29. marca: Zaprtje. — Sobota, 30. marca: Tosca. Izven. Gostovanje Vere Majdičeve in Borisa Popova. Znižane cene od 30 din navzdol. — Nedelja, 31. marca ob 15: Lumpacijs Vagabundus. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ob 20: Adriana Lecouvreur. Izven. Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve.

Radio Ljubljana

Petek, 29. marca: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 11.15 Sola ura: Iz Ljubljane v Curih na razstavo (gđc. Vida Sekula — 12.15 Naše pesmice (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13.15 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14. Poročila — 18. Zenska ura: Vzgojna posvetovalnica (ga. Vida Peršuh) — 18.20 Za odhiti (plošče) — 18.40 Francosčina (g. dr. Stanko Leben) — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Naši Primorci (Nikola Pavlič, Belgrad) — 19.40 Objave — 19.50 O Trilavskem smuku (Tujeke-prometna zveza — 20. Vsele češke pesmice (plošče) — 20.30 Koncert operne glasbe. Sodelujejo gđc. Vera Majdičeva in Radijski orkester. Dirigent: D. M. Sijaneč) — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Citraški dueti (gđ. E. Mezgilite in M. Hebein).

Drugi programi

Petek, 29. marca. Belgrad-agreb: 20.40 Ork. in sol. konc. Bratislava: 19.20 Lovska glasba — Praga: 21. Ork. konc. — Sofija: 19.50 Opera — Beromünster: 20.45 Smetanova glasba — Budimpešta: 19.40 Opera — Bukarešta: 19.35 Opera — Stockholm-Hörby: 20. Gunnar de Frumeriejeva opera »Singoall« — Trst-Milan: 17. Klavir — 21.30 Laska glasba — Rim-Bari: 21. Sim. konc. — Florencia: 21. Vesel koncert — Sottens: 20.15 Opera

Prireditve in zabave

Edina ponovitve Škerjančeve kantate Prejermov sonetni venec bo drevo ob pol 7 v veliki Unionski dvorani. Delo je v muzikalnem pogledu izredno zanimivo, za našo literaturo velepomembno. Opozorjamo, da veljajo za ponovitve koncerta, ki bo samo danes, znižane cene in vstupnice so na razpolago do pol 6 popoldne v knjižarni Glasbene Matice, od 6 dalje pa v veži pred Unionsko dvorano.

V nedeljo, 31. marca ob 8 zvečer priredi Zveza slovenskih skavtov svojo prvo skavtsko igro »V narochju narave«. Igra je vzeta iz življenja skavtov na taboru. Predprodaja vstupnic pri A. Štiligoj, Franciškanova ulica. Cene znižane od 8 din navzdol. Radi zanimanja za to edinstveno igro prosimo, da si nabavite vstupnice v predprodaji.

Na belo nedeljo, dne 31. marca 1940 ob 5 popoldne ponovi Franciškanova prosveta M. O. v franciškanški dvorani dramo »Luč z gor«. Nabavite si vstupnice v predprodaji pri A. Štiligoj v Franciškanški ulici 1.

Predavanja

Orknejsko otočje bo tema predavanja, ki ga bo priredilo Prirodoslovno društvo v Ljubljani v torek, dne 2. aprila ob 18 v mineraloški predavalnici univerze. Predavala bo v slovenskem jeziku: ga. Fanny Copeland. Predavanje bodo spremljale krasne, večinoma barvaste slike.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Realska cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta.

Poizvedovanja

Lornjon se je našel. Dobi se: Križevniška 2, II. nadstr., vrata 5.

zgorela do tal. Požig bi gotovo ostal nepojasnen, če se ne bi starka zdaj po treh letih sama prijavila državnemu tožilstvu. Izjavila je, da je zažgala zaradi tega, ker ji je bil Karaga dolžan nekaj dnin. Vučakova je svojčas presedela že 12 let v kaznilnici zaradi požigov. To pot je dejala, da se je prijavila sama zaradi tega, ker se ji toži po življenju v kaznilnici, češ da je tam življenje lažje kakor na svobodi. Na razpravi je Vučakova Karago, ki je bil tudi prisoten, grdo psovala in ga celo medtem, ko ga je sodišče zasliševalo, udarila s pestjo. Obsojena je bila na pet let robije.

• Strahoten uboj na železniški progi. Ob železniški progi med Travnikom in Turbetom v Bosni so našli strahotno razmesarjeno truplo 25-letnega delavca Cvetka Relja. Preiskava je dognala, da je Reljo nekdo ubil s tremi iz revolverja ter nato položil truplo na tračnice. Vlak je ubitega razmesaril in ga vrget s proge.

• V mlaki utonil. Po prečuti in prepiti noči v Varaždinu se je posestnik Stjepan Novak iz Poljana podal proti domu. Med potjo ga je pa premagal alkohol, padel je tako nesrečno, da je z obrazom oblezal v mlaki, kjer je utonil.

• Smrti padec iz drvečega vlaka. Pri železniški postaji Vojdinci je 19letna Ana Bayer, ki se je po šestmesnem bivanju v Nemčiji vračala domov v Vinkovce, padla iz drvečega vlaka. Prišla je pod kolesa, ki so jo do smrti razmesarila.

»Kaj pa gori?«
»Nič! Mi samo zalivamo cvetlice našega tova-
riša, ki je bil poklican k vojakom.«

LJUBLJANA

Propagandni teden Zveze slov. skavtov

Na velikonočni ponedeljek se je pričel propagandni teden, ki ga prireja Zveza slovenskih skavtov. Teden naj bo dokaz, da se je že v tako kratkem času Zveza slovenskih skavtov v Ljubljani močno utrdila ter bo v bodočnosti pokazala najlepše sadove na polju katoliškega skavtstva.

Teden se je pričel s prvim skavtskim izletom pod Smarno goro. Že ob osmih zjutraj so se skavti s posebnim vozom odpeljali v St. Vid. V strunni in disciplinirani skupini z zastavo na čelu so potem odkorakali iz St. Vida v Smarno pod Smarno goro, kjer so imeli skupno ev. mašo. G. dr. Alojzija Tomca, ravnatelj Salezijanskega mladinskega doma, ki je duhovni vodja Zveze, je nadomestil salezijanec g. Novak Ludvik, ki je tudi daroval ev. mašo. Pred sv. mašo je g. Novak blagoslovil tudi zastavo Planinske čete skavtov iz Šiške, ki so jo pridobili kot prvo nagrado za prvo mesto tekmovalstva. Po končani maši so skavti odkorakali na mesto v sredini gozda, kjer so se vtaborili za ves dan. Takoj po prihodu so se pričele elavnosti, ki so bile določene za ta prvi dan propagandnega tedna. Na dopoldanskem sestanku sta bila izvoljena za častnega člana Zveze slovenskih skavtov gg. grof iz Otočca pri Novem mestu Villavicencio-Margheri in pa dr. Fran Blatnik, ravnatelj Salezijanskega zavoda na Rakovniku. Obe ma častnima članoma do deputacija Zveze slovenskih skavtov izročila diploma prihodnje dni. V popoldanskem urah je bilo na slovesen način odlikovanih tudi več bratov skavtov, ki so to odlikovanje za svoje nesebično delo ter žrtve za organizacijo zaslužili.

Ves celodnevni program je pod vodstvom zvezne uprave najlepše uspel. Ob zaključku so skavti zglasili in navdušeno zadrževali zvestoto ciljem, ki si jih je zapovedala Zveza slovenskih skavtov.

Drugi dan, t. j. v torek, 26. marca pa je bila na programu prva roverska konferenca iz vsega področja Zveze slovenskih skavtov. Konferenco je začel brat zvezni načelnik Bevo Emil, ki je tudi podal glavne emernice in navodila za konferenco. Svoje poročilo so dali dalje tudi ostali zvezni funkcionarji in sicer brat Kunej Jože, pomočnik zveznega načelnika za roverske, Erjavac Bogdan, pomočnik zveznega načelnika za izvidnike, ter Reboli Dušan, pomočnik zveznega načelnika za volčice. V jasni obrisi pa je podal svoje poročilo pomočnik rodovega načelnika brat Capuder Danilo.

Roverska konferenca je v prvi vrsti prerezala in korigirala vse pravilnike, ki jih je tekmo več mesecev sestavljala zvezna uprava. Na dnevnem redu je bilo še veliko drugih točk, ki pa so internega značaja. Pri slučajnostih se je razvila zelo pestra debata, iz katere se je videlo, kako hitro in s polno paro napreduje Zveza slovenskih skavtov na vseh področjih in kako previdno je delo, ki ga opravlja zveza in pa vsi ostali funkcionarji.

V popoldanskem urah pa so se vršili tudi razni posvetovalni pogovori, ki so imeli namen delo utrditi. Prihodnji dnevi v propagandnem tednu pa so namenjeni raznim konferencam staršem.

Za zaključek propagandnega tedna pa priredi Zveza slovenskih skavtov igro »V naročju narave«. Igra ne pokaže samo odkritosrčnega in lepega življenja v skavtski organizaciji, ampak kaže tudi kritiko skavtstva, kakršne ne sme biti. Igra se bo vršila v nedeljo, dne 31. marca v frančiškanski dvorani ob osmih zvečer. Ker je zanimanje za to prvo skavtsko igro izredno, opozarjamo vse starše, sorodnike in prijatelje naših bratov, da pobližijo z nakupom vstopnic.

I Danes, joproj, najstarejši član naše drame, si je izbral za poslovo svojega 40letnega odrskega dela vloga Hlestakova v klasični komediji Gogoljevega »Revizorja«. — Proslava bo v prvi polovici aprila, v opernem gledališču.

I Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani va bi vse gg. zdravnike na predavanje, ki bo v petek, 29. marca t. l. ob 18 v predavalnici ženske bolnišnice v Ljubljani. Predaval bo g. prim. dr. V. Meršol: Spomini na medicinsko delovanje ob Murmanskem železniku pred 21 leti.

I Predavanje o fotografiji v naravnih barvah. V eredo zvečer je bilo v frančiškanski dvorani propagandno predavanje o fotografiji v naravnih barvah, ki ga je priredila tvrdka Leitz, da pokaže velik napredek fotografije v naravnih barvah in uspehe, ki jih je na tem polju mogoče doseči z Leica-kamero. Obiskovalci so videli okrog sto barvnih diapozitivov s potovanja po Sredozemskem morju, po Severni Afriki in s Spitzbergov. Prirediteljem gre posebno priznanje zaradi tega, da so poskrbeli za predavatelja, ki je tolmačil posnetke v slovenščini, kar je nazadnje popolnoma pravilno, da se vsakdo, ki nam ponuja svoje izdelke, potrudi toliko, da dela vsaj reklamo v slovenščini. Razkošno tiskano valobilo za predavanje je tudi v slovenščini, na žalost pa je slovenščina takšna, da vsakdo lahko takoj ve, da jo je zagrešil zagrebški strokovnjak. Če upoštevamo, da živi v Zagrebu 20.000 Slovencev, potem take malomarnosti zagrebškemu zastopstvu ne moremo odpustiti. Takih priitožb smo navedli že zares preveč in ne nam zdi čudno zlasti to, da ne zaležejo niti ne sedaj, ko so tudi Hrvatje sami začeli polagati precej več pažnje na vse tiste, ki jim kazijo jezik. Fotografski posnetki sami so pokazali najrazličnejše možnosti, v katerih s fotografijo v naravnih barvah lahko dosežemo posebne učinke, na drugi strani pa moramo priznati, da večina slik ni bila nobeno odkritje in da so bile le zanimive zaradi njihove eksotične zanimivosti.

I Voleno blago za damske pomladne obleke, kakor tudi razne težje svile v vseh modernih barvah dobite v 29. marcu izbiri najceneje pri Goričar Sv. Petra cesta 29.

I Za mestne reveže je podarila neimenovana go spa iz Ljubljane 500 din, g. Josip Olup st. s Starega trga 1 je pa poslal v počaščenje pok. g. Franca Tancika 200 din za revne otroke. Za revne otroke v mestnem zavetišču v Trnovem je poslala delikatesna trgovina V. A. Janež z Aleksandrove ceste dve šunki, a odsek grajskih fantov z Grajske planote 1 je podaril 100 din za kuhinjo v cukrarni kot prebitek igre »Lumpacijski vagabundus«, kar naj bi posnemala tudi druga društva. Ga. Jožica in g. Joško Subert, obratovodja kemične tovarne v Mostah, sta nakazala 250 din za velikonočni priborilek v cukrarni. Mestno poglavarstvo izreka vsem dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

I Prijava psov. Po pravilniku o občinski taksi na pse mora vsak lastnik ali rejnik svojega psa prijaviti zaradi vpisa v pasji kataster. V prijavi mora biti datum poleženja psa, spol, pasma, barva in uporaba psa za čuvaja ali za lov itd. V Ljubljani je treba pse javiti ustno izvršitelju odesku mestnega poglavarstva, Lingerjeva ul. št. 1, I. nadstropje levo, soba št. 1—2 od 9—12. ure in sicer v naslednjem vrstnem redu po začetnicah rodniških imen: od A do vključnega G dne 2., 3., 4., 5. in 6. aprila, od črke H do L od 8. do vključnega 13. aprila, od črke M do R od 15. do 20. aprila, od črke S do W od 22. do 27. aprila, lastniki z začetnimi črkam Z in Ž ter morebitni zamudniki pa 29. in 30. aprila ter 1., 3., 4. in 6. maja. Pse, ki bi bili nabavljani ali bi dosegli tri mesece starosti po 30. aprilu, morajo lastniki prijaviti v 10 dneh nato. Prijaviti je treba tudi vse pse, ki so samo začasno v ljubljanski občini, vsaj 15. dan po prihodu. V 3 dneh je pa treba naznaniti tudi vsako spremembo, kakor vsako sumljivo obolenje, pogin, beg in zopetno vrnitev, prav tako pa tudi preselitev ali oddajo psa drugemu lastniku ali redniku. Pri bodo razdeljeni na dve kategoriji, namreč na čuvaje in na druge pse. Čuvaj je samo tisti pes, ki stalno varuje, priključen na verigi gospodarstva poseleja ali skladišča, ki so last njegovega gospodarja. Tak pes pa ne sme biti v pollopih, ki jih varuje, ali v stanovanju gospodarja. Za varuhe se tudi računajo psi na verigah, če varujejo samostojno posestvo. Za samostojno ležerjo posestva pa pravilnik smatra le ona posestva, ki so od sosednjih bivališč oddaljena od ograje do ograje

MARIBOR

Odgovor na izpad predsednika podružnice Slov. planinskega društva v Mariboru

Maribor, 28. marca. Sinoči se je v prostorih hotela Orel vršil redni letni občni zbor mariborske podružnice Slovenskega planinskega društva, ki ga je vodil predsednik dr. Bergoč, ki je podal obširne poročilo o delovanju podružnice odbora v preteklem letu. V tem svojem poročilu si je g. predsednik dovolil izpad proti mestni občini in posredno tudi proti akciji, ki bi naj Mariboru dala iz športnih, nacionalnih in prav tako tujkoprometnih razlogov skrajno potreben stadion. To akcijo, kakor znano, vodi posebna »Stavbna zadruga Stadion v Mariboru«.

Predsednik dr. Bergoč je v svojem predsedniškem poročilu izjavil, da mariborska podružnica Slov. planinskega društva od mariborske mestne občine že dve leti ni dobila nobene podpore, ki pa istočasno vodi velike vsote za »športni klub s pičlim številom članstva«. S temi besedami je gos podpredsednik očitno meril na »Stavbno zadrugo Stadion« v Mariboru, za katero je za gradnjo mariborskega stadiona v proračunu za l. 1940/1941 določena vsota 100.000 din.

Neumestni izpad predsednika mariborske podružnice Slov. planinskega društva zavračamo s sledečim: 1. dr. Bergoč je brez dvoma mislil na SK Maraton. Ta klub pa gotovo nima le pičlega števila članstva, marveč je po številu svojega članstva močan klub, po svojem delu in po športnih uspehih svojega članstva pa mu gre priznanje, kakor ostalim mariborskim športnim klubom. Če je pa Maraton po času svojega obstoja nekoliko mlajši od drugih klubov, mu pa tega nikakor ne gre šteti v greh. 2. Stadion, ki ga bo zgradila Stavbna zadruga »Stadion« v Mariboru nikakor ni namenjen samo »športnemu klubu s pičlim številom članstva«, marveč tudi in predvsem Zvezi fantovskih odsekov in Zvezi dekliških krožkov, ki se moreta po številu svojega članstva kosati pač z vsemi športnimi organizacijami, da niti ne omenjamo poleg telesno-vzgojnega dela teh dveh organizacij tudi njuno moralno, državljansko in narodno vzgojno delo. Končno bo stadion na razpolago tudi ostalim športnim organizacijam. Tako bo stadion pridobil ne le za »klub s pičlim številom članstva«, marveč za vse društva, ki se bavijo s športom. Bo pa tudi stadion močna pridobitev v tujkoprometnem oziru. 3. Stavbna zadruga »Stadion« je za nakup potrebnega zemljišča žrtvovala že težke stotisočke, za popolno izgraditev stadiona bo pa treba blizu tri milijone dinarjev. Pri tako veliki proračunski vsoti za gradnjo stadiona, ki jo bo morala žrtvovati stavbna zadruga, gotovo ni pretirana vsota, ki jo je v svojem proračunu mestna občina vtirola v ta namen. 4. Od mariborske mestne občine so mariborske športne organizacije v zadnjih 20 letih prejeli že znatne podpore. Tako je n. pr. športni klub Maribor dolga leta užival sedanje sokolsko igrišče, sedaj uživa zaslonjeno igrišče v magdalenskem predmestju, že mnogo let ima na razpolago teniška igrišča. Sokol ima od občine svoja telovadišča. Tudi izdelatne denarne podpore niso neznane. Z naše

Danes samo dve predstavi in sicer ob 16 in 21 (Predstava ob 19 odpade zaradi koncerta) Himna vzvišene materinske ljubezni. Apolcoza zlatega materinega sreča! Film, ki je namenjen vsem materam, zato naj si ga tudi vse ogledajo!

Telefon 22-21 KINO UNION

»Materina ljubezen«

JEANETTE Mac DONALD in EDDY NELSON, priljubljeni filmski pevski par ponovno osvajata ljubljansko občinstvo v razkošni filmski opereti: **Pesem zlatega zapada** KINO SLOGA tel. 27-30 Nova kopija Predstave danes ob 16, 19 in 21:15 uri

ali od stene do stene najmanj 50 m. Nadalje mora biti pes čuvaj visok vsaj 35 cm. Za čuvaje znaša občinska taksa na leto 10 din, za vse druge pse pa po 150 din. Plačati je treba vedno celo vsoto hkrati, ne pa v obrokih. Pasje znamke se dobe v prej omenjenem uradu. Kdor se kakor koli pregreši proti pravilniku, mu preti zakon z globo 900 din ali z zaporom do 30 dni. Zadeva je torej resna in zato opozarjamo lastnike psov, naj ne odlašajo s pravilnimi prijavi.

I Konj zavozil v izložbo. Na Šempetrek cesti se je zgodila včeraj popoldne malo po drugi uri redka prometna nesreča, ki je, hvala Bogu, ostala brez hujših posledic. Po Prečni ulici je vozil zapravljenec proti Šempetrek cesti, v letem času pa je od križišča Šempetrek ceste z Resljevo cesto vozil oseben avtomobil proti Marijinemu trgu. Zapravljenec je že zavil na Šempetrek cesti, ko je prihitel avtomobil, in je bilo videti, da bo nastal hud karambol. Voznik je konja pogнал, da bi se umaknil, avtomobil pa je v zadnjem trenutku zavril in le malekasto oplazil zapravljenec. Vse to pa je zadoščalo konju, da je planil še dalje, kot je mislil voznik. Konj se je z glavo z vso silo zaletel v izložbeno okno trgovine »Pri zamorcu« ter si od blizu ogledal čevlje. Razbita šipa je konja porezala po glavi, tako da je pozorišče neeere izgledalo precej strašno zaradi krvi, ki je konju curjala iz vratu. Največja škoda je na razbiti šipi, ki pa bo poravnana od zavarovalnice.

I Vlom v manufakturno zalogo. V zadnji noči so neznan vlomilci vlomili skozi okno v manufakturno zalogo tvrdke Čar na Miklošičevi cesti št. 26. Tatovi so si nabrali okrog 80 m različnega blaga in napravili škodo okrog 8000 din.

sami nočete izvršiti, pa bodo to drugi izvršili. — Za židovske plutokrate se pri nam ne bo delala reklama! — Ne čakajte, 24 ur imate časa. — To neumnost ne bomo gledali. — Boljše reklame za učinkovitost naše izložbe si pač ne moremo želeli.

m Poročila sta se na velikonočni ponedeljek v cerkvi sv. Magdalene v Mariboru član Fantovskega odbora na Pobrežju Franc Šafarič in članica Dekliškega krožka Milica Čeh. Mlademu paru na novi življenjski poti obilo blagoslov!

m Fantovski odsek Maribor II. Opozarjamo člane in prijatelje na predavanje, ki bo v ponedeljek 1. aprila v običajnih prostorih. Predaval bo znani naš zgodovinar prof. Franjo Baš o »Mariboru v srednjem veku«.

m Mrtvaški zvon. V bolnišnici sta umrla 24 letni sin posestnika Rebrnak Janek in 10letni sin posestnika Fras Henrik. V Vinarju 18 je umrl 77letni Ivan Droz, na Frankopanovi 19 je ugrabila smrt 76letnega upokojenega železn. strugarja Matijo Zavernika, v Kneza Kocela ul. 5 pa 81 letno zasebnico Josipino Ilgo. — Naj počivajo v miru!

m Zanimiv oglaš. Zadnji »Slovenski gospodar« je prinesel sledeč oglaš: »Poziv pričam! — Vse, ki so videli usodnega dne 13. marca g. župnika Zupaniča v družbi enega mladih Hutterjev iz Ptuj, vabim, da pošljejo svoj naslov pod znakom »Zaupno 605«.

m Domačiji v plamenih. Na velikonočni ponedeljek zvečer je izbruhnil požar na hiši posestnika in kovaškega mojstra v Andrejnih pri Sv. Antonu v Sl. gor. Ogenj je uničil streho na hiši ter na hlevu in svinjaku, v katerih so zgorele tri svinje. Požar je povzročil 30.000 din škodo. Na velikonočni ponedeljek so imeli požar tudi v Podovi pri Račah. Goreti je začela streha na gospodarskem poslopju posestnika Andreja Veronika. Ogenj se je bliskovito širil ter se je vžgalo še sosednje poslopje posestnika Boštjana Damjana ter zgorelo do tal. Posestnik Veronik se je ob času izbruha ognja nahajal v gostilni, njegovi domači pa so bili že pri počitku.

m Korajžna žena ujela vlomilca. 27. marca zjutraj se je priplazil 22letni Franc Šip iz Rošpoha v hišo posestnice Jere Vute v Laznici. Vutejeva je delala na vrtu ter je zleslišla v hiši šum. Zaskrbelo jo je, pa je šla pogledat. Ko je hotela skozi dvorišna vrata v hišo, jih je tat v hiši naglo zapahnil. Vutejeva pa je hitro obrnila ključ v vratih ter jih zaklenila, nato pa je odhitela okrog hiše ter zaklenila še glavna vrata vrata ter tako ujela tatu. Potem je šla po sosedo Ačka. Medtem pa je Šik splezal na podstrešje ter razdril streho in skočil na tla. Bežal je v bližnji gozd, posestnik Ačko pa za njim. Tam ga je dohitel ter pripeljal nazaj v vas, kjer ga je zaprl v klet, dokler niso prišli orožniki. Šip je Vutejevi ukradel iz ročne torbice 1200 din.

m Racija — strah in trepet vseh potepuhov in nepridipravov, se je vršila spet včeraj. Policija je aretirala 14 oseb, katerim preiskujejo vest.

m Dva 16letna nepridiprava odnesla 20.000 dinarjev. Eden največjih vlomov v Mariboru je bil izvršen v pisarno grafikov v Frankopanovi ulici 1 v noči na 9. marec t. l. Vlomilci so izpraznili blagajno ter odnesli 20.000 din. Vlom so izvršili tako spretno ter niso zapustili nobenih sledov, da je bilo vse prepričano, da so bili na delu priznani in izkušeni svedrovi. Policija je zadevo dolgo zasledovala ter preiskovala, nazadnje pa je prišlo do pretresljive ugotovitve, da sta izvršila vlom dva komaj 16letna fantalina, ki sta potem s plenom pobegnili iz Maribora nekam proti jugu. Ker se pa vsi taki mladi plitki po navadi zatekajo iz Maribora v Dalmacijo ter se skrivajo v Splitu, so se vršile poizvedbe v tej smeri ter so res prinesle uspeh. V Splitu sta bila aretirana 16letni C. O. iz Studencev ter 16letni B. L. iz Delavske ulice 6 v Mariboru, ki sta vlom v pisarno grafičarjev priznala. Večji del plena sta že porabila ter so našli pri njima še 5145 din gotovine. Oba so z varnim spremstvom poslali v Maribor, kjer ju sedaj zaslišuje policija, da se ugotovi, če nima na vesti še kakšne druge vlome.

Gledališče

Petek, 29. marca: Zaprt. Sobota, 30. marca ob 20: »Cigan baron«. Gostovanje Belizarja Sancina. Nedelja, 31. marca ob 15: »Kovarstvo in ljubezen«. Ob 20: »Zaroka na Jadranu«. Znižane cene. Zadnjič.

Ptuj

Mestna organizacija JRJ v Ptuj ima v nedeljo 31. t. m. ob pol 10 svoj redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom v posvetovalni dvorani magistrata. Udeležba je za vse člane strogo obvezna!

Prosvetno društvo priredi v ponedeljek, 1. aprila ob 20 v društveni dvorani minoritskega samostana poučno in zanimivo predavanje: »Slovenska katoliška prosveta od l. 1848 dalje«. Predaval bo gimnazijski ravnatelj g. Fran Alič.

Smrtna žetev. Po kratkem trpljenju je umrla v Ptuj 62letna zasebnica ga. Antonija Martelanc. Nadalje sta umrla 45letni živinčar prekupevalec Ignac Repič od Sv. Urbana pri Ptuj in 22letna vinčarska hči Barbara Zuran iz Brezove. Naj počivajo v miru! Zalujočim naše sožalje!

Mestno poglavarstvo v Ptuj razglaš: Vsi delavci in nameščenci, ki stalno bivajo na področju tukajšnje občine, pa še nimajo poslovnih knjižic po novi uredbi iz leta 1938, se pozivajo, naj si čimprej nabavijo nove poslovne knjižice. Opozarjajo se posebno oni, ki nameravajo odpotovati zaradi nastopa dela ali zaradi iskanja dela, naj si predhodno nabavijo predpisane poslovne knjižice, ker brez teh ne bodo mogli dobiti zaposlenja. Brez istih ne bodo tudi mogli dobiti znižane vožnje po železnici in parobrodih v državi eksploataciji, niti ne bodo brez knjižic deležni dobrobiti niti pri javnih borzah niti pri organih delavskega zavarovanja.

Oddelek kontrole mer pri okrajnem glavarstvu Maribor sporoča, da se bo na osnovi delovnega programa odobrenega po ministrstvu trgovine in industrije v Belgradu št. 856 z dne 27. febr. t. l. vršilo pregledovanje in žigosanje sodov pri postaji za kontrolo sodov v Ptuj v II. tromesečju 1940 po sledečem razporedu: v mesecu aprilu dne 22., 23., 24., 25., v maju 21., 22., 24., 25., v juniju 17., 18., 19. in 20.

Oskrbovanje predstraž s živežem na francoskem bojišču. — Francoski vojaki zabijajo v zemljo železne traverze, ki naj služijo kot ovira tankom.

KULTURNI OBZORNIK

Dr. J. Jeraj: Slovenci in Jugoslavija

Znani pisatelj mladinskih narodno vzgojnih knjig bogoslovni profesor v Mariboru dr. J. Jeraj je napisal v sedanjem času zelo potrebno in umestno knjižico (75 strani) *Slovenci in Jugoslavija*, ki naj služi Slovencev za ljudsko državljansko vzgojo. Velikokrat se Slovencev očita, da imamo sicer narodno visoko razvito zavest, da pa nimamo pravega smisla za državo in državljansko zavest, kar naj bi izviralo od tod, ker nikdar v zgodovini nismo imeli samostojne države. — Ob dvajsetletnici narodne države, ko strmino v temno bodočnost, pa smo že dozoreli tudi za tiste, ki so nam odrekli državljanstvo, do prave državljanske zavesti, ki ve, da je naša rešitev samo v močni državi, v močni Jugoslaviji, ki je edina podlaga za naše narodno življenje. To je najvažnejše, notranja ureditev pa sledi šele, če je dan ta pogoj: državljanstvo. Da pa to zavest še bolj utrdi, je prof. Jeraj načel z njemu lastno poljudno in lepo in lahkoteško besedo osnovna vprašanja važnosti države, njenega bistva in pomena: steber njen je oblast, ki potem skrbi za občno blaginjo. Ostro loči javni delokrog države ter odklanja totalitarno državo, ki tudi zasebno človeško delovanje podreja svoji moči, do česar seveda nima pravice. Naravne pravice osebnosti morajo biti nedotakljive, kakor tudi samoupravne družbe, občine, prosvetne ustanove itd., zaradi česar smo Slovenci že od začetka Jugoslavije za samoupravno ureditev Jugoslavije. Nato opredeljuje dr. Jeraj dolžno-

sti države in tudi državljanov do nje, sodelovanje z državo, naloge delavcev, kmetov in izobražencev ter se zavzema za stanovsko ureditev države. — V 4. poglavju govori o poslanstvu Jugoslavije, o smislu njenega nastanka, o rojstvu in rojstnem kraju, ki je ljubljeno slovenstvo, ki naj bo biser jugoslovanske in podrejeno — kot tudi srbstvo in hrvaštvo — blagru države. Ljubezen do domovine naj bo osnova ljubezni do države: Iz ljubezni do doma in domače družine in rojstnega kraja naj se ljubezen razvija v domovinsko in državno ljubezen. — Dalje razpravlja o domovinski občini, o narodu, ki je iskrena skupnost istega jezika, iste omike in usode. Ker je zgodovina učiteljica državljanov, poda v zgoščenih besedah naseljenosti Slovencev in njih samostojnost, pokristjanjenje, težnje po skupni državnosti z Jugoslavlani, boj proti graščakom, prepoved naroda, začetke raznarodovanja v 18. in 19. veku, v katerem je bil Slomšek največji slovenski narodni buditelj, kar je vodilo v boje za osvoboditev izpod nemštva. Svojo državljansko vzgojno knjigo končava s spominom na boje za Korotan, ki je bil zibelka slovenstva, tistega slovenstva, ki ga lahko ohrani samo narodna država Jugoslavija.

Knjižica ima velik narodno državljansko vzgojni pomen ter je v današnjih časih dvakrat potrebna in na mestu. In gotovo je na mestu tudi, da je posvečena dr. Antonu Korošcu, voditelju Slovencev in soustvaritelju Jugoslavije. td.

Pojasnilo k oceni dr. Gosarjeve knjige: Socialni nauk Cerkve

V »Slovenčevici« oceni dr. Gosarjeve knjige (21. t. m.) je kritik V. S. podčrtal dr. Gosarjevo mišljenje o sodelovanju s komunisti, ne pa s komunistom, ter dodal kot ugovor, »da gre vedno samo za sodelovanje z nosilci komunizma — s komunisti in skupinami (organizacijami) komunistov«, zaradi česar da je dr. Gosarjevo stališče »dejansko nevzdržno in utegne nepoučene le motiti ter narediti med katoličani le zmedo.« Na to oceno smo dobili od g. univ. prof. dr. Gosarja opozorilo, da »bi bilo zaradi nepristranske informacije bralcev potrebno povedati, kaj je v svoji knjigi napisal ... da lahko vsak razsoden človek sprevidi, da je tu vsakršen razsed pred zmedo nepotreben in prazen.« — V naslednjem približujemo dobesedno omenjeno mesto in opombo iz Gosarjeve knjige (str. 403—404), da si vsa kdo sam lahko ustvari svoje mnenje:

»Vprašanje sodelovanja s komunisti, ki ga je papež tu načelno povsem jasno in določno rešil, vznamirja vedno znova duhove ter dela preglaivce tudi mnogim dobrim katoličanom. V resnici pa je stvar, vsaj teoretično, bolj preprosta kot se utegne zdeli na prvi pogled.

Upoštevati je namreč treba, da govori papež tu vedno le o sodelovanju s komunistom, ne s komunisti, poidecni ali tudi posameznimi skupinami komunistov. Za to gre, da ne bi nikdar in nikjer »komunizmu pomagali, ne pa, da bi pretrgali vse stike in odklanjali sleherni sodelovanje z vsakomer, ki je kakor koli zabredel v komunistične vrste ter se navzel njihovih zmot. Nasprotno, kot kristjani in katoličani bi morali take ljudi celo iskati, seveda ne, da bi se še sami priključili njihovim zmot, marveč, da bi jih pripeljali nazaj h Kristusu, jih pridobili za njegov nauk.

Samo po sebi se razume, da je v praktičnem življenju mnogokrat težko reči, kje in kdaj tako »sodelovanje« s komunisti, zlasti s posameznimi skupinami komunistov ne more biti komunizmu v oporo, marveč utegne le blagodejno in blažilo vplivati na za Kristusa pridobivati. To zavisi od najrazličnejših vnanjih okoliščin, pa zlasti tudi od ljudi, ki se v to podajo.

Zato je jalovo vsakršno iskanje nekega zares povsem določenega, za vse primere veljavnega praktičnega odgovora na tisto znano vprašanje o »ponujanju roki«, ki je tudi pri nas vzbudilo precej pozornosti. Jasno je pač: s komunistom ne bo »prav« v nobeni stvari sodeloval, komur je mar krščanske kulture. Kako bomo pa kot kristjani in katoličani s komunisti občevali in morda tudi »sodelovali«, zlasti kako bomo nasproti njim zares dobro izpolnili dolžnost krščanske ljubezni do bližnjega, ki nas sili, da ne odnehamo, dokler jih nismo kot svoje resnične brate in sestre pridobili za Kristusa — to je danes ena velikih naših življenjskih nalog, pa seveda eden najtežjih naših krščanskih življenjskih problemov.

Isto misel je povedal papež Pij XI. francoskim škofom in kardinalom, ki so ga pred božičem 1. 1937 obiskali in se prav o tem z njim razgovarjali: »Bili moramo oprezní napram neverujočim, toda obenem moramo prisluškovati njihovim dušam in si neprestano prizadevati, da jih bolj in bolj razumemo, ter se jim moramo bližati s spoštovanjem in prijateljskim. Nikakor jih ne smemo meniti nič tebi nič takoj obsojati kot izkvarjenice in se jim moramo, ne da bi se dali lahko-misljeno prevarati od vsake besede kot nekaki neumneži, bližati s tisto ljubeznijo, ki jo je Kristus vedno pokazal napram ovčicam, ki jih je srečal na zmotni poti... Sprejmemo ponujano roko, toda le zato, da jih pritegnemo k božanskiemu nauku Jezusa Kristusa.« (La Croix, 16. decembra 1938.)

Šmarsko-rogaški-kozjanski okraj

Ze večkrat smo imenovali na tem mestu razne zbornike in brošure, katerih namen je, popularizirati domoznansvo in prikazati zgodovinski, zemljepisni in kulturni oris in razvoj posameznih slovenskih mest in okrajev ter pokrajev. Tako imajo skoraj vsa podeželska mesta (Ljubljana še ne!) svoje monografije bolj ali manj znanstveno obdelane, na vsak način pa namenjene domačinom, da se zavejo svojega izvora, porekla in zgodovinskega zasedanja v ta košek Slovenije, ki se imenuje njihov rodni kraj. Tem knjižicam, tako potrebnim slovenskemu človeku za povzdigo domovinske zavesti in privezanosti na dom, se je zdaj pridružila tudi 60 strani obsegajoča brošura *Šmarsko-rogaški-kozjanski okraj*, ki jo je sestavil prof. dr. Pavel Strmšek. Ta del slovenske domovine je gotovo večini Slovencev najmanj poznan ter po krivici zanemarjen, zato smo čutili že pred letom potrebo pri našem listu, da mu posvetimo posebno številko, da tako ta okraj in njega lepote predstavimo širši javnosti. Ze tedaj je z mnogimi lepimi članki in s še večjo ljubeznijo sodeloval prof. dr. P. Strmšek, ki je ves sin tega kraja, kar je dokazal tudi s svojo knjižico *»Iz domače vasi«*, ki jo je kmalu nato izdal in jo vsem priporočamo kot zgled čitva o ljubezni do rojstne vasi.

Ali bi Nemci mogli streljati na London? Angleži mislijo, da ne!

Ta misel se zdi Londončanom in angleški vladi jako abotna.

Na Angleškem se v poslednjem času mnogo govori o tako zvanem tajnem orožju Nemčije in sicer tem bolj, čim se bliža nameravana »velika ofenziva«. Pri tem mislijo na nekakšno novo »debelo Bertoc« ali na novega »debelega Maksa«, kakor so Nemci nazivali top, ki je 23. marca 1918 iz okolice Lana streljal v Pariz — razdaljo 125 km. Takrat bi bil za London potreben top, ki bi streljal z dolžino 250 kilometrov.

Ali se bo to uresničilo? Vse mere in učinki novega topa bi bili večji kot »debelega Maksa«. Razlika med tem topom in med novim pa je:

	1940	1918
Daljava	250 km	125 km
Kaliber	280 mm	210 mm
Dolžina cevi	36 m	33 m
Višina izstrelka	60 km	40 km
Teža granate	300 kg	125 kg

Če bi granata sfrčala iz topa z začetno brzino 1800 m v sekundi, bi v 10 sekundah prispela v stratosfero 15.000 m. Če bi se dvignila 60 km visoko, bi hitela z brzino 1200 m v sekundi. Potem se brzina manjša. Če bi bili računni točni, bi granata zadela 250 km daleč od topa. To bi trajalo komaj 5 minut. Granata iz »debelega Maksa« je 1. 1918 potrebovala do Pariza 3 minute in 10 sekund.

Vse to pa Londona le ne razburja. Pravijo, da v Nemčiji ni takega kraja, odkoder bi mogli ustreliti s topom v London. Eazdalja 250 kilometrov do Londona je le s holandskega otoka Valherena. Zato se ta nemška namera ne more uresničiti, saj je Holandska nevtralna. Mimo tega pa bi mogel tak top ustreliti samo enkrat, potem pa bi bil že nesposoben za streljanje.

Nizozemska kraljica se priznava h Kristusu

Nizozemska kraljica Viljemina je pred nekaj dnevi poslala okrožnico v okviru »Foreign Missions Conference of North America« Združenim ameriškim državam. Pri tem je nizozemska kraljica takole izjavila o sebi:

»Ker so me prosili za mojo sodbo o potrebi in pomenu razvoja močnega duševnega življenja v tem bednem svetu prav v tem času, želim, da bi mogla izraziti trdno prepričanje, ki je v moji duši

ŠPORT

Triglavski smuk

Je ena naših najlepših prireditev, ki tako rekoč zaključuje niz smučskih prireditev. Letošnja prireditev bo z Rži v dolino Krme v nedeljo, 31. t. m. Po pripravah sodeč bodo na tej prireditvi sodelovali prav vsi naši najboljši, ki so v polnem treningu, saj so v nedeljo na Dobruti uspešno kljubovali domačinom Nemcem in pobrali poleg zmage tudi vidna mesta. Uspeh bodo hoteli ponoviti tudi v nedeljo doma. Konkurenca bo že med številnimi najboljšimi domačini zelo zanimiva, svoje bodo pa gotovo doprinesli odlični Nemci.

Poleg moških bodo tekmovalce na nekoliko krajši progi tudi dekleta, ki so tudi dobro pripravljene. Večina domačih tekmovalcev in tekmovalk je že odšlo na Staničevo koč, kjer bo start. Dolžina proge je nad 4 km z višinsko razliko 1000 m, cilj za moške bo pri Debeli buki v Spodnji Krmi, za dame pa pri koči v Zg. Krmi. Pričetek tekmovalstva je ob pol 11.

Boks: Evropska reprezentanca : Italija 10:6

Evropska reprezentanca, ki odpotuje v Chicago k tekmi Amerika : Evropa, je nastopila v Rimu proti italijanski reprezentanci, katero je premagala z rezultatom 10:6. Doseženi so bili tile rezultati:

Mušja : Nardecchia (E) : Bellardinelli (I) neodločeno; bantam : Paoletti (E) je premagal Jemmo (I) po točkah; lahka : Peire (E) je premagal Proietti (I) po točkah; peresna : Cortonesi (I) je premagal Frigies (E) po točkah; welter : Agren (E) je premagal Di Stefanija (I) po točkah; srednja : Noren (E) : Ferrario (I) neodločeno; polteška : Musina (I) je premagal Szigetija (E) po točkah; teška : Tandberg (E) je premagal Lazarija (I) po točkah.

Mäki zmaga v Ameriki

V čikaškem stadionu je nastopil znani Finec Taisto Maeki pred 25.000 gledalci, o priliki nekega velikega lahkoatletskega tekmovalstva. Maeki je zmagal v teku na tri milje v času 14:01,9 ter je imel pri tem nad 100 m naskoka pred tekačem Dackardom. Ob isti priliki je postavil atlet Charles Fenske nov ameriški rekord v teku na tri četrt milje s časom 2:59,7 min. — V Long Beachu pa je postavil tekač na kratke proge, Clyde Jeffrey, odlične čas v teku na 100 jardov, za katero progo je porabil samo 9,4 sek.

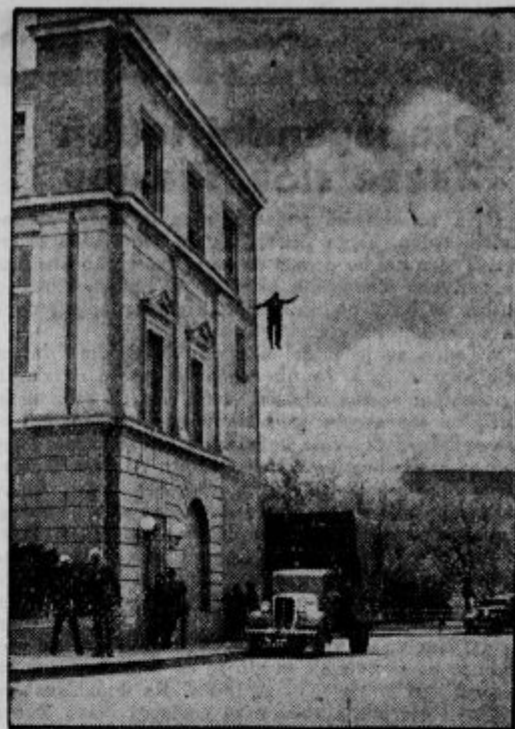
Snežne razmere

Hohinjs-Zlatorog 530 m : —1,3, dežuje 5 cm snega.
Dom na Korni 1520 m : —2, sneži na 60 cm osenjene podlage.
Triglavska jezera : —3, sneži na 130 cm osenjene podlage.
Dom na Voglu 1540 m : —3, sneži na 25 podlage.
Peca 1631 m : —4,6, dežuje, 35 cm snega.

JZSZ (službeno). Vsem tekmovalcem, ki se nameravajo udeležiti »Triglavskega dne«, sporočamo, da bo proga zaradi snežnih razmer trasirana izpod Rži in ne s Kredarice, kakor je bilo prvotno določeno. Zato naj tekmovalci krenejo na Staničevo koč in ne na Kredarico.

Francoski general Nogues je obiskal španski Maroko. Pozdrav španske fastne čete.

Ameriška javnost se kaj rada tako zabava. Tu se je nekdo odločil, da bo skočil iz drugega nadstropja na tovarni avto, kar se mu je tudi posrečilo, ne da bi se bil skakalec kaj poškodoval.

in ki sedaj prav posebno zahteva notranje prenovitve slehernega človeka. Samo to more biti živ vir, iz katerega se pretaka potrebna moč za uresničenje praktičnega delovanja, ki bi človeštvo združilo in brez katerega grozi današnji svet, da bo propadel.

Kar se mene osebno tiče, sem našla pot za notranjo obnovo ob viru krščanstva, kakršno je zapisano v Svetem pismu, in ta vir je tisti, ki slehernega človeka brez izjeme vabi in kliče, da bi vsi v njem našli resnico in življenje.

Naj bi človeštvo spregledalo skozi oči Kristusa in bi s tem vse svoje misli, občutke in ozirom premagalo, ki v tem trenutku tako globoko režejo brazde med človekom in človekom in ki v luči Kristusovega duha izgubijo vsakršen vzrok odtujenja in pravico bivanja na tem svetu.

ZFO

II. orodne tekme za prvenstvo ZFO v nedeljo v Kranju

Sporod II. orodnih tekem, ki bodo v nedeljo v Kranju je naslednji:

Dopolodne ob 9:

1. Nastop vseh tekmovalcev — nagovor;
2. Obvezne vaje: a) bradlja, b) krogi, c) konj z ročaji, č) drog;
3. Poljubne proste vaje — prva skupina.

Popoldne ob 15 (3):

1. Nastop vseh sodelujočih — pozdrav in državna himna;
2. Poljubne vaje: bradlja;
3. Jezus, blagoslovi me — gojenke DK Kranj;
4. Poljubne vaje: krogi;
5. Gimnastične vaje — članice DK Kranj;
6. Poljubne vaje: konj z ročaji;
7. Proste poljubne vaje (druga skupina);
8. Vaje z obroči — gojenke DK Kranj;
9. Poljubne vaje: drog;
10. Razglasitev uspehov in razdelitev daril;
11. Zaključna skupina s Fantovsko himno.

Ob 7 zjutraj je sv. maša v farni cerkvi v Kranju za vse tekmovalce in sodnike. Po maši je jutrek, sodniki pa imajo potem ob 8 zadnjo sejo v Ljudskem domu.

Zanimanje za nedeljske tekme je vedno večje, kar je razumljivo, ker hoče vsako videti naše orodne prvake, ki so v zadnjih mesecih zelo napredovali.

»Vaditelj« — tehnično strokovno glasilo ZFO

Izšla je druga številka tega zanimivega in potrebnega tehničnega glasila Zveze fantovskih odsekov. Kakor prva, tako ima tudi ta številka mnogo zelo zanimivega gradiva za načelnike in vaditelje ter druge tehnične delavce v naši mladinski organizaciji.

Izredno zanimiv in poučen je uvodni članek br. dr. Fr. Blatnika »V zdravem telesu zdrav duh«. Za fante športnike in telovadce si bolj aktualnega pisanja ne moremo misliti kakor je ravno omenjeni članek, katerega je treba predelati pred telovadno vrsto in pri fantovskih večerih.

Slavko Zupan je napisal članek: Igre pri telovadnih urah. Brez iger danes ne sme biti telovadec ali športne ure, zato naj ga vsi načelniki in vaditelji dobro preštudirajo. V ogradnih obrisih telovadnega večera za člane, mladce, naraščaj ter v vajah na orodju telovadne ure članov se nadaljuje začeto delo naših telovadnih ur, kjer dobe načelniki vse potrebno za svoje telovadne večere.

Ivo Kermavner nadaljuje z metodiko in izrazoslovjem orodne telovadbe. V tej številki obdeluje razne vese. Dr. St. Grapar je v članku »Omarica za prvo pomoč« dal potrebna navodila osemkom, kaj naj vsebuje omarica, ki mora biti vedno pri rokah za primer nezgode.

Lahkoatletični dobijo vsa potrebna navodila za pomladanski trening v zanimivem članku dr. F. Ža. Jože Hvale je napisal daljši članek o organizaciji okrožnih tekem in hibah, ki se stalno pojavljajo pri pripravah za te tekme. Br. Florjan nam poda zopet nekaj zanimivih in koristnih vaj s težko žogo. H koncu imamo še nekaj o težki atletiki, o plavanju ter obvestila; Debevec Fr. pa podaja izveščke prvega tehničnega sveta ZFO, ki je bil meseca decembra lanskega leta.

Ta številka prinaša zopet toliko tehničnega gradiva za načelnike in vaditelje ter raznih drugih nasvetov, da bodo tudi drugi funkcionarji radi segali po njej in ne samo tehnični delavci te mladinske organizacije.

ZDK

Odbojka. Danes ob 8 zvečer redna vaja.

Vaditeljska telovadba. Vse vaditeljice Barjanskega, Šmarogorskega in Zasavskega okrožja obveščamo, da je v ponedeljek, dne 1. aprila ob pol sedmih zvečer revizija prostih vaj. Udeležba obvezna.

Sodobno preseljevanje narodov

Milijoni potujejo

Kakšna je razlika med tistimi, ki so se pred sto leti izseljevali v Ameriko v natpranih parnikih, in med onimi, ki so pred več kot 1500 leti obogatili svetovno zgodovino z besedo »preseljevanje narodov«? Tudi tedanji narodi, Goti in Burgundi, Langobardi in Huni so prišli iz pokrajin lakote, preobljudenosti in revščine in iskali so prostora na soncu, svojo »objubljenno deželo«, bogastvo, srečo. Toda oni niso prihajali kot berači, ampak kot osvajači; ne kot priseljenci, marveč kot nasilneži. Njih smoter je bil isti kakor smoter kasnejših Tatarov in Turkov. Zmeraj so se vsi preseljevali od vzhoda proti zahodu, kakor se sonec premika.

Leposlovje in ljudske bajke so iz starih, klasičnih, pravih preseljevanj narodov zgodnjega srednjega veka podali popačeno podobo. Vestni zgodovinarji so skušali priti resnici do dna in so dognali, da so bile tiste davne množice ljudi mnogo manjše, kot so živele v ljudski domišljiji, da niso štele nikoli več kot četrt milijona glav, v številki ženske in otroke. Pač pa je bilo tozadevno število ljudi še precej manjše in je nihalo med 5000 do 10.000. Na vsak način se je takrat preseljevalo manj ljudi, kakor se jih je kasneje selilo v Ameriko.

»Mednarodni osrednji urad za preseljevanje narodov«

A celi milijoni ljudi, ki so se v prejšnjem stoletju prevažali čez Atlantski ocean v Ameriko, prekašajo številčno armade, ki jih je sedanost nagnala na romanje. O številu azijskih narodov, Kitajcev, Japoncev in Indijcev, ki so po letu 1920 spremenili svoja bivališča, nimamo nobene statistike, vendar bi jih cenili na 8 milijonov ljudi, da niti ne omenimo notranje-azijskega preseljevanja, kot je na primer naseljevanje Mandžukua po japonskih kolonistih ali kitajskih beguncev, ki so zbežali pred japonskimi armadami v notranjost dežele.

Samo v Evropi je odšlo od leta 1920 do 1926 več kot 4 in pol milij. izseljencev v čezatlantske dele sveta. Največ se jih je izselilo iz Velike Britanije in Irske (1,4 milij.), nato iz Italije (1 milijon). K tej številki je dodati velkiansko število političnih beguncev, ki so v poslednjih letih spravila v svet tako obširen in zamotan problem, da je Društvo narodov ustanovilo več tozadevnih uradov, tako: Nansenov urad, Urad za armenske begunce, Višji komisariat za begunce iz Nemčije in Avstrije.

Zaradi ruske revolucije je skoraj 3 milijone »Belorusov« ubežalo v inozemstvo. Armenija je bila v zmedenih letih po vojni-popolnoma črtana z zemljevida Orienta in je poslala večino svojega prebivalstva, kolikor ga je ušlo klanju, v inozemstvo, in to je bilo okoli 5 milij. ljudi, ki bivajo zdaj v Orientu, južni in zahodni Evropi, v severni Afriki in v Ameriki.

Italijanski protifašisti so povečali že itak veliko število italijanskih izseljencev za več kot en milijon. In od leta 1933 dalje prihaja iz Nemčije val raznih nasprotnikov nar.-socialističnega sistema, ki so: levičarji, judje, katoličani, Avstrijci,

protihitlerjevski prebivalci iz Sudetov, dalje Čehi in slednjič še Poljaki.

In teh 600.000 Fincev, ki o njih listi poročajo te dni in ki bežijo iz pokrajin, katere je Finska morala odstopiti Sovjetski Rusiji, v notranjost dežele, to je spet beg od vzhoda na zahod! In tu beg tvori žalosten in pretresljiv konec preseljevanja, ki je v svoji nemi tragiki poln obtožb proti okrutni in nečloveški dobi...

Vendar so na svetu še srca, ki so dostopna za trpljenje bližnjega. Razen že omenjenih uradov za begunce in nekaterih, istemu smotru služečih konferenc in mednarodnih odborov, je še neka mednarodna oblast, ki se ukvarja z izseljenci, ki niso politični begunci, z izseljenci v klasičnem, gospodarskem smislu besede. Mednarodni delovni urad je v svojem poslednjem letopisu izjavil:

»Medtem ko je prevoz blaga in živine po kopnem in po morju urejen in zavarovan, pa so bili prevozi ljudi, izseljencev, več desetletij uradno neopazeni. Potrudili smo se, da bomo to popravili.«

Od leta 1926 dalje deluje pri tem uradu komisija za izseljenske zadeve, več konferenc, ki so v ženevski organizaciji in izven nje, in te se od leta 1930 ukvarjajo s tem vprašanjem. Poseben oddelk delovnega urada »Pisarna za preseljevanje narodov« se trudi, da bi pomagala in svetovala. Toda večji del tega dela je treba še opraviti. Bolj mirna, bolj pravična in boljša zgodovinska doba bo morala dokončati to, česar današnji ljudje ne morejo obvladati.

Celjske novice

c Materinsko proslavo priredi Katoliško svetno društvo v Celju v nedeljo ob 4 popoldne v veliki dvorani Ljudske posojilnice. Sodeluje Celjski zvon in Gledališka družina KPD iz Laškega z uprizoritvijo drame »Mati ljubice«.

c Fantovski odsek Gaberje vabi vse svoje prijatelje na svojo prvo toveladno akademijo v nedeljo ob štirih popoldne v Mladinskem domu v Gaberjih.

c Predavanja za rezervne častnike v Celju. Pododbor Zdrženja rezervnih častnikov v Celju obvešča vse rezervne častnike, da bodo predavanja dne 29. marca ob 7 zvečer v mali dvorani Narodnega doma za častnike glavnih rodov vojske, dne 29. marca, 3. in 4. aprila vsakokrat ob 7 zvečer v oficirskem domu za rezervne intendantne častnike, dne 2. aprila ob 7 zvečer v oficirskem domu za rezervne sanitetske in apotekarske častnike. Predavanja so obvezna in se prične točno ob določenih urah. Eventuelni izostanek se mora opravičiti.

c »Biologija sločina« je tema predavanja, ki ga bo imel v ponedeljek v Celju pri Ljudskem vseučilišču psihiatr g. dr. Hribar Miroslav iz Ljubljane.

c Sneg z dežjem je padal včeraj in pobelil hribe okrog Celja.

c Pododbor UROIR namerava nabaviti za svoje člane skupno kovečo predpisanih velikosti. Tovariši, ki žele nabaviti iste, naj to sporoče pododboru najkasneje do 3. aprila. Člani si lahko nabavijo tudi platnene torbe. Vzorec si lahko ogledajo pri tajniku g. dr. Belletu Ivanu.

c Pododbor Zdrženja rezervnih častnikov v Celju priredi v soboto, 30. marca ob 9 zvečer družabni večer skupno z aktivnimi častniki v oficirskem domu. Vabljeni!

c Celjski kakovski klub igra drevi svoj redni mesečni brzoturnir za prvenstvo v mesecu marcu. c Država je prevzela z današnjim dnem bano-vinsko cesto I. reda Celje—Laško v svojo oskrbo z novim proračunskim letom. Okrajni cestni odbor v Celju je voliral precejšnje vsote za odsek te ceste in bo s prevzemom te ceste precej razbremenjen.

c Tatovi na pokopališču. Ob praznikih so mnogi okrasili grobove svojih dragih s cvetjem in prižigali sveče. In kaj se je zgodilo? Ko so svojci odšli, so neznani tatovi pokradli sveče. Zlikovci zaslužijo strogo kazen.

c Nov vodovod na Klancu na Dobrni. Po prizadevanju krajevne JRZ, zlasti pa senatorja g. Alojzija Miheličiča, se je začelo z gradnjo potrebnega vodovoda na Klancu pri Dobrni. Gradnja bo stala 100.000 din. Prva etapa gradnje vodovoda od zajetja z rezervoarjem je končana, druga etapa pa se bo nadaljevala šele v jeseni, ker bi sedaj napravili preveč škode na posejanih njivah in travnikih.

c Regulacija potoka Topličnice v Dobrni, za katero je odobrenih že 180.000 din, se bo v nekaj dneh pričela. Pri delu bo zaposlenih precej domačih delavcev, ki bodo vsaj nekaj zaslužili.

c Cigavo je kolo? Policija je zaplenila nekemu krošnjarju kolo brez znamke in brez evidenčne številke, črne barve, s tov. št. 60403. Lastnik naj se zgasi pri predstojništvu mestne policije.

c 5000 din je izgubil. Krojaški mojster g. Marjan M. iz Celja je izgubil, na Jožefovo denar-

Wangčingvej, začasni ministrski predsednik Kitajske, ki govori na seji centralne politične konference v Nankingu.

Apačo

Pravkar je bil končan pri šolskih sestrah v Črneih trimesečni gospodinski tečaj. Z zahvalo moramo omeniti naklonjenost kralj. banske uprave kakor tudi g. župana ter požrtvovalnost predavateljev. Prostore, ki so bili svoj čas ravno v ta namen urejeni, je dal na razpolago upravitelj Meinlove graščine g. Pajdaš, ki je tudi sicer podpri tečaj z razsvetljavo in kurjavo. V lepi slogi in prijetni domačnosti, pod spretnim vodstvom sestre Jakobe, so tečajnice izbrale vsak trenutek, da dobijo čim boljši vpogled v posamezne panoge tako obsežne gospodinske vede. Tiho in mirno, skoraj neopazeno, se je vršilo to delo, sijajni zaključek pa je pričal o velikem uspehu. Nebroj naših lepih pesmi, s katerimi so bodoče gospodinje napravile zaključno slovesnost vsem tako milo, je pričal, da je tečaj znal združiti koristno z lepim in prijetnim. Res, delo za narod, ki ga narod tudi zna ceniti.

Uganke šestega dela sveta

Iz Washingtona poročajo: Moderno znanstvo se bolj in bolj oddaljuje od mnenja, da bi bilo samo pet delov sveta. Ozemlje na Južnem tečaju imenujejo šesti del sveta, in to po pravici. Ondotno ozemlje meri nič manj kot 14.000.000 km², precej več kakor Avstralija, ki ima 8½ milij. km² in Evropa, ki ima 11¼ milij. km². Seveda je številka južnotečajnega ozemlja je približna, ker obale zemljine na Južnem tečaju niti do polovice niso znane in včasih tudi ne vemo, ali je dotična kopnina led, ali pa kamen. Zato ima ekspedicijski admiral Byrda posebno nalogo, da razreši posebno še zemljepisna vprašanja, ki so ena od ugank še ne raziskanega dela naše zemlje. Po admiralu Byrdu bo svet prvokrat zvedel, kaj se prav za prav nahaja zadaj za 1500 morskih milj dolgo obrežno črto med Rossovim morjem in nlegovim zalivom na Južnem tečaju in pa med pokrajino Palmer. Dalje bo dognano, ali je Palmerjeva dežela polotok šestega dela sveta, ali je to otočje, in slednjič bo tudi pojasnjeno vprašanje, ali obstoji antarktika iz enega samega celotnega dela, ali pa iz dveh, ki ju loči morski preliv. Mogoče je namreč, da je Rossovo morje z Wedellovim morjem zvezano s prekopom, ki poteka pod ledeno ploščo antarktike, s čimer bi bilo dokazano, da sestoji južnotečajniško ozemlje iz dveh ločenih ozemelj. Vsa ta vprašanja so za admiral Byrda bolj važna kakor pa prihod na Južni tečaj po zraku ali po kopnem, česar niti nima v načrtu svoje ekspedicijske. Sicer so pa na Južni tečaj že večkrat prišli. In sicer Amundsen in Scott l. 1911 in 1912, kakor tudi Byrd sam, ki ga je l. 1929 preletel. Mimo tega, da bi se pojasnila vsa ta zemljepisna vprašanja, pa hoče Byrd južnotečajniško ozemlje kolikor mogoče natančno preiskati. Zato pa naj bi ekspedicijska trajala najmanj 4 leta. Mimo raziskovalnih poletov bo ekspedicijska napravila tudi kartografske posnetke iz zraka, zakar ima na razpolago najmodernejšo fotografske aparate za letala.

— Po pogosti nosečnosti morejo žene z dnevno redno uporabo pol kozarca naravnega »Franz-Josefove« grenke vode, zavžite na teče, z lahkoto doseči izpraznenje črev in urejeno delovanje želodca. »Franz-Josefova« voda je davno preizkušena, najtopleje priporočana in se dobiva povsod.

Ogl. rež. S. Br. 30474/35.

Razkopana zemlja, ki jo je razlila angleška bomba v danski ribiški vasi. Slika je nemškega izvora.

Iz Julijske Krajine

Goriški nadškof — jubilan. Na velikonočni ponedeljek, 25. marca, je goriški nadškof, prevzvišeni g. Margotti, praznoval dvojno slavo: 25 letnico mašniškega in 10 letnico škofovskega posvečenja. Slovesnosti so bile zelo svečane. Udeležili so se jih poleg cerkvenih krogov tudi civilna oblastva in goriško meščanstvo. V spomin na jubilej je dobil nadškof več dragocenih darov.

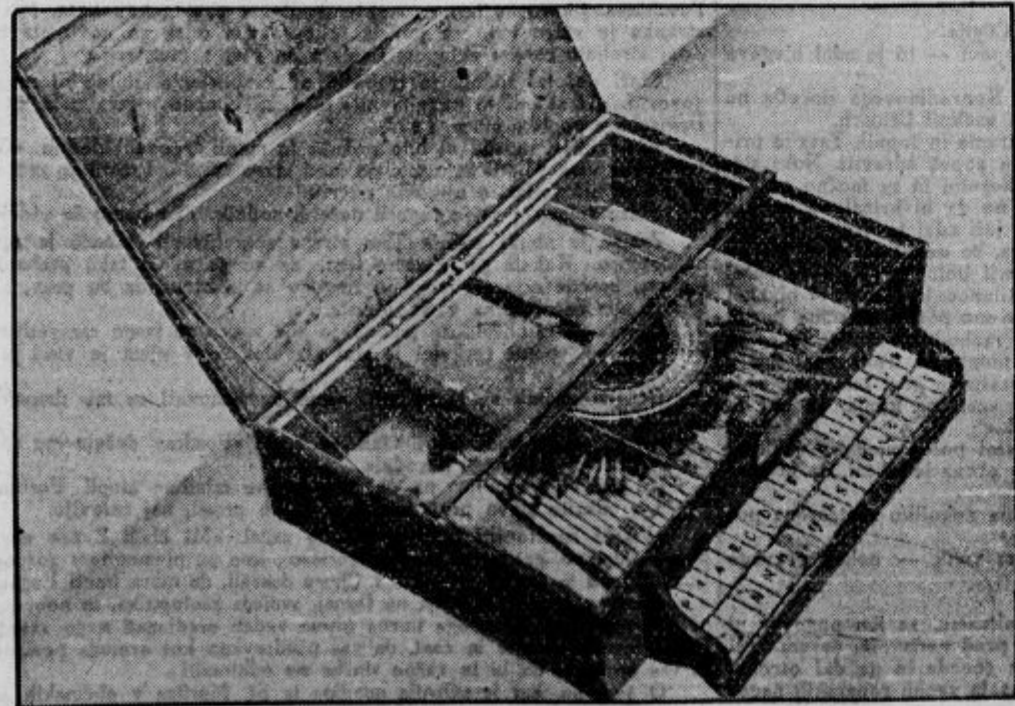
Dvestoletnica goriškega gledališča. Pred časom smo že kratko poročali, da obhaja goriško Verdijevo gledališče letos dvestoletnico svojega obstoja. Ta znameniti zgodovinski dogodek bo Gorica primerno proslavila s številnimi prireditvami v času od 21. marca do 20. aprila. Za pričetek jubilejnih slovesnosti v četrtek 21. marca so uprizorili Forzanovega »Cezarja«. Dne 3. in 5. aprila bomo slišali Verdijevega »Otella«, pri katerem bodo sodelovali nekateri priznani pevci in obeta biti predstava slavnega Verdijevega dela res umetniški dogodek. Potem bomo imeli velik simfoničen koncert pod vodstvom odličnega domačega kapelnika Lipizerja ter bodo nastopile zaporedoma v malih presledkih tri dobre potujoče gledališke družbe.

Slikarska razstava v Gorici. Zadnja dva tedna smo imeli v Gorici razstavo nadarjenega mladega slikarja Viktorja Birsa iz Kobje glave. Razstavljal je 25 slik, večinoma kraške pokrajine in motivi kraške vasi. Iz njih veje tiha idilična poezija in prava kraška domačnost. Birsova umetnost je našla živahen odziv pri občinstvu; prodal je namreč v kratkem 12 slik. Med kupci so goriška deželna uprava, goriška mestna občina in razni zasebniki.

Huda avtomobilska nesreča je zahtevala smrtno žrtev. V bližini Sv. Lucije se je pripetila strahna avtomobilska nesreča, ki je zahtevala smrt uglednega veletrgovca g. Jožeta Grlica iz Idrije. Zjutraj okrog pol 9 je privozil g. Grlica s svojim avtomobilom, katerega je sam krmaril, po državni cesti iz Idrije že mimo znanega betonskega mostu, ki pelje na svetolucijsko postajo, v bližino Sv. Lucije, ko je zaradi nenadne nesreče prednji del voza

krenil z vso brzino proti robu ceste, zrušil ograjo in zgrmel po strmem bregu proti strugi Idrije, ki se tam že spreminja v globoko Svetolucijsko jezero. Avto se je pet- ali šestkrat prekopicnil in obtičal grozno razbit v najhujšem grmovju 4 metre nad vodo. Priletel je preko škarpe in travnika nad 30 metrov v globino. Med prevračanjem so potniki — štiri so bili nesrečežni — popadali iz valečega se voza in obležali na mestu. Grozni prizor je opazovalo več ljudi v onemelnem strahu. Prihiti so takoj na pomoč in spravili ponesrečenca na cesto, kamor je kmalu prihitel na pomoč poklicani svetolucijski zdravnik dr. Gentile, ki se je požrtvovalno zavzel za ranjence. Potem, ko so bili za silo obvezani, so se trije: g. Srečko Bajt, trgovec in fotograf, ter g. ravnatelj Rafael Kobal z ženo, odpeljali demov v Idrijo, kjer bodo precej dolgo celili svoje hude poškodbe. g. Grlica, pri katerem je zdravnik ugotovil poškodbo hrbtenice, so pripeljali pa v sanatorij sv. Justa v Gorico. Njegovo stanje se je pa hitro slabšalo in čez dva dni je nesrečni mož izdihnil. Prepeljali so ga v Idrijo in tam ob silni udeležbi in ob splošni žalosti zakopali. Naj mu sveti večna luč! Žalujemo, zlasti gospe soprogi, naše iskreno sožalje! Pokojni je bil po rodu iz zelenega Štajerja. Pred svetovno vojno je prišel v Idrijo, kjer se je izučil kot trgovski pomočnik, se udomačil in se pozneje tudi osamosvojil. Bil je podjeten trgovec, priden gospodar in značajan, zaveden mož, ki si je znal ustvariti lepo premoženje in si je priboril tudi splošen ugled. Njegova nenadna in prežgodna smrt — saj je imel šele 55 let — je vzbudila zato splošno obžalovanje.

Smrt znanega gostilničarja. V sredo 20. marca popoldne so v Kronbergu pri Gorici položili k zadnjemu počitku zemeljske ostanke Jožeta Mačusa, lastnika znane nadambarske gostilne. Dočkal je 60 let. Vsa povojna leta je trpel pod posledicami svetovnega klanja, zadnje tedne se je pridružil pa še huda bolezen, kateri je podlegel. Bil je dober človek. Naj počiva v miru!

Najstarejši pisalni stroj sveta. Italijanski odvetnik G. Ravizza iz Novare uživa sloves, da je iznašel prvi pisalni stroj. Večkrat je sestavil različne vzorce svojega mehanizma, ki je jako podoben modernim pisalnim strojem. Stroj ima patent kraljevskih držav Sardinije iz leta 1855. American Sholees je dal šele 1868 patentirati svojega Remingtona in sicer potem, ko je na neki razstavi v Angliji videl Ravizzov mehanizem.

Lah

Zanimiva in tudi širši šahovski javnosti malo znana borba za prvo mesto poteka v II. razredu ljubljanskih šahovskih klubov. V ta razred prištevamo osem naslednjih klubov, oziroma moštev: Ljubljana III, Ljubljana mladinsko moštvo, Centralni š. k. III, Železničar, Dvorski okraj, Šišenski š. k. in dve moštvi Korotana. Šiška se iz nerazumljivih vzrokov prvenstvenega tekmovanja ne udeležuje. Posebno pozornost vzbuja pri tem tekmovanju mladi Korotan, ki se je komaj lansko jesen včlanil v Slovensko šahovsko zvezo.

Trenutno stanje je sledeče:

1. Korotan I	4 tekme	21 točk
2. Železničar	4 tekme	20½ točke
3. Dvorski okraj	5 tekem	20 točk
4. Ljubljana ml. moš.	3 tekme	15½ točke
5. Korotan II	5 tekem	15 točk
6. Ljubljana III	4 tekme	12 točk
7. Centralni III	3 tekme	8 točk
8. Šiška	—	—

IV. veliki table tenis turnir za prvenstvo Slovenije

pod pokroviteljstvom g. bana dr. Marka Natlačenca

Turnir se igra 30. in 31. marca 1940 v telovadnici II. dr. gimnazije na Poljanski cesti. Vhod iz Ciri-Metodove ulice. Igra se v soboto od 19 do 22 za moštva v nedeljo od 9 do 12 in od 14 do zaključka turnirja.

Prijave se sprejemajo do 29. marca t. l. na gornji naslov. Zrebanje se vrši v soboto 30. marca ob pol 19 ob prisotnosti kaotanoval sodelujočih klubov. Igra se po pravilih JTTS z New Tilla žogicami ter Hano Extra Prima. Pravice sodelovanja imajo vsi klubi in igralci, ki so včlanjeni v JTTS. Vse partije se odigrajo po sistemu Coup sistema do kvart finala pod točko b) na best of three finale po isto točko pa best of five, ki se igra po sistemu vsak z vsakim. Moštvo tvorita dva igralca za single in en duble par po Davis cup sistemu. Vsi igralci, ki so se prijavili, morajo brezpogojno plačati prijavnino neglede na to ali igrajo ali ne.

Discipline:

a) moštva din 30;
b) single gospodov din 15;
c) single juniorjev din 10;
d) single dam din 12;
e) duble din 30;
f) mixe duble din 15.

Protesti se uvažujejo le v pisni obliki najpozneje pol ure po odigrani partiji z predloženo kaviro din 30, ki se vrne če se protestu ugotovi. Zmagovalec posameznih skupin po a), b), c), d) dobe prehodne pokale, ki se morajo vrniti 7 dni pred pričetkom turnirja nepoškodovani prireditelju. V trajno last si pridobi pokal po trikratni zaporedni zmagi ali petkratni v posredkih. Prvi štirje vsake skupine dobe diplome. Zmagovalec pokal, ostali trije pa lepa praktična darila. Igralci morajo biti vodstvu turnirja na razpolago. Prireditelj si pridržuje pravico eventualne izpremenbe.

Vesti športnih zvez, klubov in d-šttev

Udeležence smučarskega izleta SPD čez Triglavsko pogorje v dneh od 31. marca do 7. aprila. Zberemo se v Mojstrani v hotelu "Triglav" 29. zvečer. Odhod iz Mojstrane 31. ob 6 zjutraj skozi Krmo na Staničovo kočo. Drugi dan izlet na Kredarico in Triglavski ledenik. V torek odhod čez Velo Polje na Hribarico in na Kopicu na Triglavsko Jezero. V sredo izlet na Kanjevec, Četrtak čez Kal na Lanševico in v Dom na Komni. V petek pod Podro goro in čez Konecjo sedlo v Skalaški dom na Voglu. V soboto na Rodico ter pod Raskovec na Matajurski vrh in čez Crno Prst v Orožnovo kočo. Udeležence opozarjamo na opremo, katero je nujno potrebno vzeti s seboj in sicer: kožo za vzpon, snežna očala, kremo proti sončnim opeklinam, preobleko, rezervne dele strelene in maže za smuč (klister v zlati dozi, maže za kožo in event. Bratli za zrnat sneg). Pogoji za udeležbo je znanje obratov na smučeh in vzdržnost.

+

Vsemogočni je poklical k Sebi našo ljubljeno, nepozabno soprogo, mamo, staro mamo in taščo, gospo

Terezijo Lavrenčič
roj. Perissini

dne 28. marca, v 80. letu starosti.

Na zadnji poti jo bomo spremili v petek, 29. marca ob pol 5 popoldne iz hiše žalosti, Stiška ulica št. 1, na pokopališče k Sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja!

Trst, Ljubljana, dne 28. marca 1940.

Zalujoči soprog Anton, sin Anton, hčerki Jožeta vdova Porini in Luiza Hribernik, zet Mihael Hribernik, industrijalec, vnukinja Marta, Vida in Silva, vnuk Milan.

Jakob K. Heers

Berninski kralj

Roman s švicarskega pogorja.

Andrej Saratz je gledal skozi okno in klical, vsakega v sobo. »Pol-lič ali manj, kaj bi odhajali že tako zgodaj čez goro!«

Žejni Engadinci so se zbirali, vino jim je dišalo vedno bolj, družba je postajala glasna.

»Kar je nas, ostanemo tu in si ogledamo jutri slavnost puschlav-ske mladine. Prepozno je, da bi odhajali čez Bernino. Trda noč nas bi lovilala.«

»Prepozno je,« je ponovil sosed in se počehljaj za ušesom. Nihče se ni hotel ločiti od pijače.

»Dobro, pa si ogledam mladinsko slavnost tudi jaz!« Tako eden za drugim.

Kakor moške v gostilni tudi gostje, ki so sedeli na vrtu pri Cilgiji Premont, niso utegnili paziti, kaj se dogaja na poti čez Bernino.

Niso videli poznih jezdecov, ki so hiteli po stranski ulici iz tržišča, temveč so poslušali raje poštvi rogi, ki je na povelje gospe Cilgije trobil neke blizu, da bi povzdignil slovesnost večera.

Zupan je kramljal z deželnim sodnikom, ljubezniva, lepa gospo-dinja je zabavala vse goste hkrati.

Driosch je bil židane volje. Ko je šel z gospo Cilgijo pod brste-čimi drevesi, je dejal: »Pravični pa ste, deželnega sodnika ste izvalili prav tako ljubko v past kakor mene pri Konradinovi vrnitvi!«

Mignila mu je, naj molči in se smeja samo z očmi.

Naslednji dan so pa stopali ovenčani otroci z godbo po puschlav-skem trgu.

V okrašeni šolski sobi je nagovoril deželni sodnik z lepimi be-sedami Cilgijo Premont. »Pravim Premont, zakaj tega imena smo v Engadinu bolj vajeni in nas spominja najbolj odličnega puschlavskega tržana. Njegov nepozabljeni zgled obče koristnosti je našel v vas, plemenita gospa, vredno naslednico! Dokler živijo med nami takšne žene, se nam za bodočnost Būdenda ni treba bati!«

Iz srebrne čaše ji je s pridržano ljubeznivostjo plemiča napil zdravje.

Zdaj je pa Cilgijo le vroče spretelo. Toda otroška slavnost se je razvijala kar najbolj lepo. Veltlinci in Puschlavci so sklepali velika prijateljstva, govorili so o trdnih upih na zopetno pridobitev Veltlina,

zakaj mnogo znamenj je kazalo, da se francosko gospostvo maje, pri-čakovali so celo, da bodo Avstrijci dolino že kar kmalu zasedli, se-veda samo začasno zasedli, da bi jo potem proti zmerni odškodnini odstopili zakonitim gospodarjem, Būdencem.

Tako so govorili to in ono in dobrodušni župnik Tass je nazdravil gospodu Konradinu, ki je povzdignil romanščino v pesniški jezik in jo okrasil z nemišljivi cvetličami poezije.

»Škoda, da ga danes ni tu! je menila Cilgija.

»Po vaseh leta za starimi ljudskimi napevi — tó je zdaj njegova muha!«

Besede so pričale, da deželni sodnik Konradinovega početja ne odobrava, na drugem koncu mize se je pa useknil Driosch.

Pogovor je nanesel tudi na Marka Paltrama in župnik Tass je pri-povedoval čudno zgodbo: »Marko pričena zopet zdraviti. Neki sig-nore Belloni, bogat Milanec, je padel na Bernini in se močno poško-doval. Ranjenica, ki se ni mogel ganiti, ne da bi kričal od velikih bolečin, so prinesli k meni v župnišče. Tu leži zdaj že osem dni. Mo-ral je pa, še preden ga je doletela nesreča, že nekaj slišati o Marku Paltramu. Zahteval je moža, ki zna pomiriti bolečine. Zato je odšel mežnar po sivega lovca, ki je res prišel. Milanec, ki je na pol blazen od bolečin, je obljubljal dušo iz telesa, ako mu poteši bolečine in mu pripomore do nekaj spanja. Paltram se je razhudil: Tega ne more in če bi tudi mogel, bi ne storil! To je zla umetnost. Toda zdaj gnete in drgne Milanca kakor je nekdanj kožjo pastirico in v šestih ali sed-mih tednih, trdi, bo mogel Belloni zopet sesti na konja. In kar je najbolj čudno: Milanec mu veruje ko otrok.«

Ko je župnik tako pripovedoval, je stal poleg njega z velikimi očmi mali Lovrenc; napeti, pozorni dečkov obraz je pričal, da ni pre-slišal nobene besede.

Nenadoma je stekel k materi, ki je bila nekoliko raztresena po-slušala.

»Mati, zdaj vem, kaj bom, kadar bom velik — nekaj pravega mati: zdravnik kakor berninski kralj!«

Njegove oči so sijale.

Kadar so začeli govoriti o Marku Paltramu, se jim pogovor ni tako hitro utrgal. Pripovedovali so, da je pred nedavnim časom vzel v zrnešek gozdu mladega medvedka iz gnezda in ga dal otroku, da se je igral z njim, dokler ni žival pokazala svojih roparskih nago-nov in jo je podaril ciganom. Govorili so o njegovi neusmiljenosti proti Bergamaskom, o divjih pravljicah, ki so se širile o njem.

»Najnovejša,« je dejal Driosch, »pravi, da bo neki mrtvi lovec vstal iz ledenika in ga bo sodil.«

Družba se je zasmejala. Cilgija je pa vstala bleda in tedaj so se gospodje spomnili, da je čas odjezdi proti domu.

Ko so prispeli do Berninske hiše, so slišali ondi čudno novico: »V St. Moritz se je vrnilo davi iz Italije nekaj dvajset mladih občanov in majniško zborovanje se je izvršilo po starih šegah in navadah. Za predsednika so izvolili Fortunata Lorso, dokler bi se ne vrnil stari iz Puschlava. Skoro soglasno so sklenili, da se sezida kopališče. Mlada stranka je staro lopo že podrla in postavila odre za novo stavbo. Zdaj streljajo svojim sklepom in delu na čast z močnarji.«

Stari deželni sodnik je trepetal od razburjenja, dolgo ni mogel govoriti. »Ti sklepi so neveljavni!« je dejal končno s težavo in meril Drioscha s pogledi starega srda.

»Saj vidite, da me ni bilo poleg,« je menil trgovec hladno. »Gre mi kakor vam. Mladi naju mečejo med staro železo. Prosili so me, da ne smem nič vedeti o njihovih načrtih!«

Staro železo?« se je togotil deželni sodnik. »To bomo še videli!«

Zaman je ubiral župnik Tass strune spravljivosti, plemič je ostal nedostopen. Kuhala ga je samo jeza, da so ga mladi tako prekanili. Nobene besede ni spragovoril in župniku se je zdelo, da bo prav, ako spremi oba nasprotnika v St. Moritz.

Čprav se je bližala že polnoč, je bila vsača še jasno razsvetljena. Pri etari božjepotni cerkvi je stal elavolok in v njem je visel pro-sojen napis.

Deželni eodnik se je razjaril. »Tudi zaemehovati se me drznejo!« je hropel.

Ko so se pa jezdec približali, so brali: »Pozdrav deželnemu eod-niku, poslanec retijskega naroda!«

Od cerkvice sem je pa na čelu moške mladine stopil Fortunat Lorea z odkrito glavo proti jezdecem in jih prosil, naj ustavijo.

»Visoki spoštovani predsedniki!« je začel. »Mi člani Zveze enga-dineke mladine, predvsem mi Šentmoričani, smo po plemenitem gospodu Luciju Planti in drugih pri vlad v Churu dosegli, da mora imeti Engadin v poslanstvu, ki se odpravlja na Dunaj, svojega zastopnika, in nobene-ga odličnejšega in vrednejšega imena nismo vedeli predlagati nego vašega. Danes imamo veselje in čast, da vas pozdravimo kot svojega poslanca in vas prosimo, da bi te važne službe ne odklonili!«

O tem pa, kar je sklenila mladina iz St. Moritza v občinskih za-devah, smo radi pripravljeni dati vam odgovor. Predvsem vas zagotav-ljamo, da nismo hoteli žaliti zasluženih občanov in predsednikov, ampak nas je vodila samo vroča želja, da bi pomagali v miru in slogi dolini do novega življenja in se zaslužkali«